Den uforbederlige bibliotekar

Niels Jensen

Skanning / foto af tekst.

https://uforbederlig.dk

Udarbejdet af Niels Jensen

Flinchs

Almanak
for
1881.

40de
Aargang.

Chr. Hansen's
teknisk-kemiske Laboratorium
for
Præparater til Mejeribrug.

Kjøbenhavn.
Peder Skramsgade 11.

New-York.
444 West 16th Street.

Prisbelønnet med 32 Guld- og Sølvmedailler af 1ste Klasse.

Verdensudstillingen i Philadelphia 1876:
'Verdensudstillingsmedaille'.

Verdensudstillingen i Paris 1878:
2 Guldmedailler.

Den internationale Mejeriudstilling i New-York 1878:
'Diploma'.
(Højeste og eneste Prisbelønning.)

Den franske Landbrugsudstilling 1879:
'Guldmedaille'.

Mejeriudstillingen i Besançon, Juni 1880:
'Guldmedaille'.

Concours régional i Besançon, Juni 1880:
'Guldmedaille'.

Chr. Hansen's „Flydende Smørfarve"
leveres i udmærket smuk, kraftig og holdbar Kvalitet, uden branket Lugt og Smag.

Chr. Hansen's „Flydende Ostefarve"
giver Osten en smuk, naturlig Farve og er i Forhold til sin Farvestyrke det billigste Præparat af denne Art.

Chr. Hansen's „Osteløbe-Extrakt"
har ved de i de sidste Aar afholdte større danske Osteudstillinger vist sig at være benyttet af 90 pCt. af samtlige Udstillere, og saa godt som alle præmierede Oste have været tilvirkede med dette vort Præparat.

Med Chr. Hansen's Osteløbe-Extrakt produceres der under Sommersaisonen ca. 2 Millioner Pund Ost daglig over alle Lande.

Gjennem vore Fabriker i Kjøbenhavn og Amerika forsynes nu alle Mejerilande med vore Præparater, der overalt ere anbefalede af de første Avtoriteter som de fortrinligste af alle.

Det danske Oste-Exportselskab anbefaler sine Leverandører udelukkende at benytte **Chr. Hansen's Osteløbe-Extrakt.**

Laboratoriets Præparater faas overalt hos Kjøbmændene.

Laboratoriets udførlige Vejledning ved Brugen af Præparaterne faas gratis hos alle Forhandlere.

Flinchs Almanak

eller

Huskalender

for det Aar efter Christi Fødsel

1881,

som er det første Aar efter Skudaar.

TILLADT AF UNIVERSITETET

Gud raader for, hvad Aaret os skal bringe.

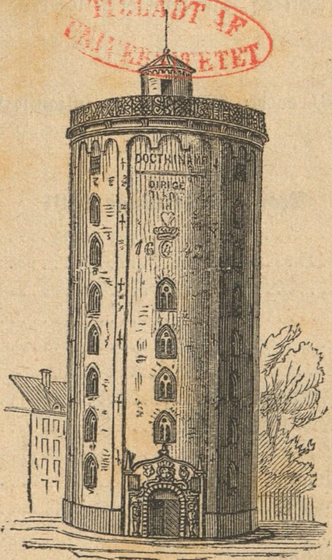

Forlagt af Jacob Erslev, Kjøbmagergade 44, St. o. G. K.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Nielsen & Lydiche.

For usolgte Almanakker, der tilbagesendes til Ombytning efter 15. Januar 1881, fradrages for Almanakkens Hæftning henholdsvis 3, 4 og 5 Øre for hvert Exemplar à 50, 75 og 100 Øre.

Augustenborg 23 Mai Km; 25 Mai K. **Bollerslev** 29 Apr. og 7 Nov. HKKm. **Bredsted** 2—4 Marts Km; 3 Marts, 20, 27 Apr., 4 og 11 Mai K; 23—24 Juni Km; hver Fred. f. 21 Okt. til 11 Nov. K; 1—2 Dec. Km. **Broager** 27 og 28 Mai Km; 27 Mai K; 2 Nov. K; 3 Nov. Km 2 Dage. **Bromølle** 31 Mai K. **Burg** (p. F.) 27 Juni HSko; 19—22 Okt. Km. **Dyynevit** 14 Juli K. **Eggebæk** 3 Mai og 1 Okt. K. **Ekernførde** 28 Febr. K: 28 Febr. (3) Km; 29 Apr. og 20 Juni K; 20—22 Juni Km; 30 Sept. K; 30 Sept.—2 Okt. Km. **Fjølde** 7 Apr. og 13 Sept. KKm. **Flensborg** 14 Febr. og 17—18 Marts K; 27 Marts (8 D.) Km; 1 Apr. og hver Fred. i Apr. og Mai K; 14 Juli og 12 Sept. K; 9 Okt. (8 D.) Km; 21 og 27 Okt., 3 og 10 Nov. K. **Frederiksstad** 27 Mai Km; 21 Juli K; 21 Juli (2) Km; 9 Sept. Km; 3 Okt. KKm. **Garding** 17—19 Febr. Km; 8 Marts K; 23 Juni (3) Km; 20 Sept., 18, 25, Okt. og 1 og 8 Nov. K. **Graasten** 19 Mai og 6 Okt. K. **Gram** 11 Mai og 21 Okt. KTræv. **Haderslev** 5 Jan. og hver Mand. i Fasten til Palmes. K; 16 Marts K; 25 Apr. (3 D.) Km; hver Lørd. f. 16 Apr. til Pintse K; 20 Juni K; 25—27 Juli Km Fisk; 21 Sept. KKm; hver Mand. i de første 7 Uger e. Mikkelsd. K. **Hanved** 2 Mai og 29 Sept. KKm. **Husum** hver Torsd. f. 1 Adv. til Hansd. og i 3. til inkl. 7. Uge e. Mikkelsd. (dersom Festd., Onsd. forud), samt hver Onsd. f. Hansd. til Adv. K; 4 Apr., 7 Juni (3) og 19 Sept. K; 12 Juni (8 D.) KmUld; 21 Sept. (8 D.) Km. **Højer** 5 Mai, 20 og 27 Okt. KTræv. **Kappel** 18 Marts K; 4 Mai (2) Km; 19—20 Okt. Km. **Kliplev** 8 Apr. og 9 Sept. K. **Krop** 22 Okt. K. **Langhorn** 19 Apr. KKm; 18—19 Aug. KKm; 19 Aug. K. **Lyksborg** 28 Juni K; 28—29 Juni Km; 26—27 Sept. Km. **Læk** hver Tirsd. f. Fastel. til Udg. af Juli, samt f. Mikkelsd. til Jul K; 23 Mai (2) K; 23—25 Mai Km; 30 Aug. og 4 Okt. K; 4—6 Okt. Km. **Løgumkloster** 15 og 21 Marts K; 27—29 Apr. Km; 28 Apr. og 3 Mai K; 15 Juni og 18 Juli K; 15—16 Aug. Km; 16 Aug. og 4 Okt. K. **Niblum** 1 og 2 Marts K. **Nordborg** 11 Febr. K; 3—4 Mai Km; 3 Mai K; 20—21 Sept. Km; 31 Okt. K. **Nybøl** 27 Jan. K; 27 Jan. (3) Km; 25 Apr., 2 Mai og 20 Juni K; 20—22 Juni Km; 24 Okt. og 7 Nov. K. **Oldenswort** 12 Juli, 9 Aug., 13 Sept. og 11 Okt. K. **Rapsted** 12 Apr. og 7 Okt. K. **Rendsborg** 10 Jan. H; 13—17 Marts Km; 14 Marts HK; 28—29 Apr. HK; 26 (5) Juni Km; 27 Juni HK; 25 (5) Sept. Km; 26 Sept. og 23 Okt. (2) HK. **Satrup** 25 Apr. og 15 Sept. K. **Skjærbæk** 27 Apr. og 19 Okt. KTræv. **Slesvig** 10 Jan. K; 20 Febr. (10 D.) Km; 24 Marts, 26 Apr., 3 og 10 Mai K; 1 Sept. (8 D.) Km; 5—6 Sept., 21, 28 Okt. og 4 Nov. K. **Süderstapel** 22—23 Apr. og 6—7 Okt. KKm. **Svabsted** 4 Okt. KKm. **Sønderborg** 24 Marts K; 7 Apr. KKm; 16—17 Juni Km; 30 Sept. (2 D.) Km; 20 Okt. K. **Sønderbrarup** 1 Aug. (2) K; 1 Aug. (3) Km; 14 Okt. K. **Toftlund** 14 Marts og 15 Aug. KTræv. o. s. v. **Treia** 6 Apr. og 28 Sept. K. **Tønder** 8 Jan. og 4 Marts K; hver Fred. (naar Festd., Lørd.) f. 4 Marts til 30 Juni K; 8 Juni (4) Km, Uld; hver Fred. f. 1 Juli til Mikkelsdag K; 4 Aug. (2) og 5 Sept. K; 29 Sept. (3 D.) Km, Humle; hver Fred. f. Mikkelsdag til midt i Dec. K. **Tønning** 29 Mai (4 D.) Km; hver Onsd. f. Udg. af Juni til midt i Nov. K; 19 Aug. KKm; 17, 24 og 31 Okt., 7 Nov. K. **Ullerup** 2 Apr. og 26 Okt. K. **Vyk** 2 Mai (4 D.) Km; 18 Okt. K; 18 Okt. (4 D.) Km. **Øster-løgum** 6 Mai og 14 Okt. K.

Universitetets Almanak har ellers stadig hvert Aar indeholdt en Afhandling vedrørende Landbruget. Det er ikke Tilfældet i Aar. Denne Forandring synes at være et Tab, da Almanakken jo er udbredt over hele Landet og de Afhandlinger, som den tidligere har bragt, ikke kunne andet end gjøre Gavn, især da flere af dem vare fortrinlige og indeholdt meget, der baade direkte og indirekte maatte interessere Almanakkens Ejere.

Flinchs Almanak vil derfor, uafhængig af den almindelige Almanak, fremtidig indeholde et større Bidrag, som behandler en eller flere Sider af Landøkonomien, og dette Bidrag vil for Aaret 1881 være:

Maanedlig Oversigt over Arbejdet i Køkkenhaven.

Denne Oversigt vil være beregnet for den mindre Have og indeholde baade, hvad der skal gjøres og — saavidt muligt i korte Anvisninger — hvorledes det skal gjøres; men paa den ringe Plads, der kan gives dertil, vil den naturligvis ikke kunne være udtømmende, og særlig med Hensyn til Behandlingen kan den kun give praktiske Vink, som kunne være til Nytte for Havebrugeren. Det antages, at der i den mindre Have ikke findes Varmebænke til tidlig Drivning, ligesom ogsaa, at Ejeren ikke selv kan saa sine Planter og avle Frø. Der findes nu overalt Gartnere, hos hvem man kan faa Planter og Frø, ligesom de ogsaa gjærne give Vejledning til, hvilke Sorter man helst bør vælge.

I en mindre Have kan man ikke indrette et regelret **Sædskifte**, der i ethvert Tilfælde vilde være det retteste;

men man maa gaa en Mellemvej, hvorved man tager Hensyn til de Planter, som kræve mere eller mindre Gødning. En bekjendt Sag ved al Dyrkning er, at man ikke maa dyrke de samme Planter paa samme Sted Aar ud og Aar ind, hvori just Grunden ligger til Sædskiftets Nødvendighed.

Gødning. Hestegødning bruges til sværere Jord, og denne maa helst gødes om Efteraaret, Kogødning til lettere Jord, som helst gødes om Foraaret. En almindelig Regel med Hensyn til Gødningsforholdene er, at frisk og stærk Gødning skal bruges til Bladplanter (f. Ex. Kaal, Porre, Spinat, Kørvel), dernæst til Agurk og Selleri; mindre stærk Gødning til Rodfrugter (f. Ex. Gulerod, Beder, Ræddiker, Kartoffel), dernæst til Ærter, Bønner, endvidere til Løgarterne. Mindre stærk Gødning kan skaffes til Veje ved Kompost og ved flydende Gødning. Det bør være en Hovedregel for enhver Ejer af en mindre Have at skaffe **Kompostgødning** ved at samle alt Affald fra Huset (f. Ex. Aske, Tørvesmul, fremfor alt Urin o. s. v.) og alt Ukrudt fra Haven, det afhuggede Græs fra Plænerne o. s. v. i en Bunke. Denne vandes stadig med den flydende Urin fra Huset og omstikkes jævnlig. Efter et Aars Forløb har man en Masse udmærket Gødning, der ikke har kostet andet end nogen Ulejlighed. **Flydende Gødning** kan faas ved at blande flydende Urin af Mennesker og Dyr med Vand; Urinen maa dog først have staaet en Tid for at gaa i Forraadnelse. Ligeledes kan man opløse Guano eller Benmel i Vand. Flydende Gødning kan bruges om Foraaret og Sommeren før Gravningen, (man kan ogsaa under Gravningen udsaa tør Guano eller Benmel) eller senere, naar Planterne ere i Væxt. I sidste Tilfælde maa den anvendes med stor Forsigtighed og helst, naar der kan ventes Regn. Man bruger da en Haandfuld Guano til en Vandkande Vand og omrører det godt.

Et Kvarter i Haven bør indeholde fleraarige Planter, og efter det ovenanførte vil man for den øvrige Køkkenhaves Vedkommende staa sig bedst ved at indføre et Sædskifte paa 3 Aar eller dele den i 3 Kvarterer. Det første Kvarter indeholder Bladplanter, det andet Rodurter og det tredje Bælgplanter. Om ogsaa Planen ikke fuldt gjennemføres, vil dog et saadant Sædskifte skaffe mange Lettelser med Hensyn til Fordelingen af Arbejdet, og det er det fordelagtigste med Hensyn til Udbyttet.

Januar og Februar.

Vinteren hindrer i Almindelighed Arbejdet i Køkkenhaven, da Jorden enten er frossen eller saa vaad, at den vanskelig kan behandles. Man kan dog maaske vintergrave og reolgrave, hvor dette Arbejde ikke allerede er fuldendt.

Vintergravning sker ved at lægge Jorden op i saa store Klumper som muligt, for at den kan udluftes og gjennemfryse. Bedst er det at lægge Jorden i Kamme fra Syd til Nord, som sker ved, at man vender det ene Spadestik og lægger det andet ovenpaa dette, og saaledes fortsætter hele Stykket igjennem. Alt fleraarigt Ukrudt, f. Ex. Kvikgræs, Mælkebøtte o. s. v. oppilles.

Reolgravning (Kulegravning) har til Formaal at gjennemgrave Jordsmonnet i større Dybde, for at Luften kan trænge længere ned i Jorden og gjøre Underlaget modtageligt for Planterødderne. Man deler Jordstykket i to lige store Dele. Ved den ene Ende af den ene Del udgraver man en Grøft paa $1^1/_4$ Alens Brede og opskovler den løse Jord, og alt lægges til Side; dernæst udgraver og opskovler man endnu en Gang, og Jorden lægges ved Siden af det første Spadestik. Jorden fra den næste Grøft kommes i den første aabne Grøft og saaledes vedbliver man til Enden af den første Del af Jordstykket, gaar over til Enden af den anden Del og fortsætter tilbage til den Ende, hvor man begyndte. I den da aabne Grøft lægges den tilsidelagte Jord. Reolgravning sker som oftest saaledes, at Madjorden lægges nederst og Underjorden øverst, men derved begraver man den gode Jord og den ny Jord bliver først god efter megen Gødning og Bearbejdelse. Bedst er det derfor at kulegrave paa hollandsk Maade. Man udgraver den første Grøft hel og tillige Madjorden af anden Grøft og lægger alt til Side; dernæst kaster man Underjorden af anden Grøft ned i første Grøft og lægger Madjorden af tredje Grøft ovenpaa. Arbejdet er noget besværligere, men det er indlysende, at det maa være godt, da den gode Jord beholdes øverst, og Planterne altsaa strax møde en bekvem Jordbund. — En lettere Reolgravning kan ske saaledes: Jorden af den første Grøft lægges til Side; Undergrunden graves saa dybt som muligt og bliver liggende i Grøften; dernæst lægges Madjorden fra den anden Grøft i den første Grøft og saa fremdeles.

Vinter- og Kulegravning sker bedst med Spade.

Marts.

Denne Maaned er hos os i Almindelighed lige saa vinterlig som Januar og Februar, og man bør derfor ikke af enkelte milde Dage lade sig forføre til at fremskynde Arbejdet i Køkkenhaven. Reglen er, at man ikke maa begynde Gravningen for tidlig, og først i den sidste Del af Maaneden kan i Almindelighed Arbejdet begynde. Først overvejer man, hvorledes man vil have Planterne fordelte i Haven og tager da fat paa de Stykker, hvor man vil begynde Dyrkningen.

Foraarsgravningen har til Formaal at smaadele Jorden og maa ikke begynde, før Jorden smulrer let og ikke hæfter ved Værktøjet. Man bruger bedst den saakaldte amerikanske Greb med 4 ovenpaa glatte, men nedenfor afrundede Tander. Der graves med smaa Stik. Rivningen paa svær Jord sker først med Jernrive og dernæst med Trærive, for at der ikke skal danne sig Klumper, som tørres og ikke senere kunne sønderdeles. Er Jorden let, kan man lade Jorden blive lidt tør, før den rives. Før Gravningen paaføres den nødvendige Gødning (se Indledningen).

Bede afsættes paa 2 Alens Brede med $^1/_2$ Alens Gang. Retningen af dem kan være forskjellig efter den Saamethode, man vil vælge, enten Bredsaaning eller Radsaaning.

Saaning. Ved Bredsaaning og ved Radsaaning paa langs, bør Bedene ligge fra Syd til Nord, for at Planterne kunne faa fuldt Lys; ved Radsaaning paa tværs bør Bedene ligge fra Øst til Vest. Bredsaaning fordrer en øvet Haand, ligesom ogsaa den jævne Nedhakning er vanskelig for den uøvede. Radsaaning har derfor sine store Fordele for de Arter, hvorved den kan bruges; men Radsaaning paa tværs er den fordelagtigste. Lugningen og Ophakningen af Jorden mellem Raderne sker nemlig med stor Lethed. Rillerne trækkes med en Afstand af mellem 6 til 10 Tommer efter Planternes Størrelse. Man kan ogsaa i den mindre Have faa større Anvendelse for Jorden. Saar man saaledes Gulerødder og Skorzonerødder eller planter Kaal paa tværs af Bedet med $^1/_2$ Alens Afstand, kan man imellem dem saa en Rille Spinat eller Kørvel eller lægge en Række tidlige Krybærter, der oprømmes før de andre;

derefter skal Jorden ophakkes. Plantning og Saaning bør ske umiddelbart efter Gravningen, for at Frøet eller Planten kan komme i nær Berøring med den friske Jord. Tiden til Saaningen afhænger af Jorden og Vejrliget. I let Jord kan man komme tidligere til end i svær Jord, og man skal saa, saasnart Jorden er bekvem, for at Frøet kan drage Nytte af den i Jorden værende Fugtighed. Dybden af Saaningen svarer til Frøets Størrelse. Regelen er, at Frøet skal dækkes med Jord af 2 til 3 Gange Frøets Tykkelse. Man maa under ingen Omstændigheder saa for dybt. — I let Jord er det nødvendigt efter Saaningen at bruge **Klapning** med en Skovl. Man kan ogsaa klappe paa sværere Jord, men Jorden maa da tørre lidt, da den ellers let sætter en Skorpe, hvorigjennem den unge Plante kun vanskelig kan trænge.

Sidst i Marts altsaa kan man foretage den første Lægning af Ærter, saa Persille, Spinat, Kørvel, Radiser, Sommergulerødder — samt lægge Skalotter og Kartoffelløg.

Ærter. De dyrkes paa Bede, der gaa fra Nord til Syd og ere 1 Alen brede med en Alens Gang imellem.

Der lægges to Rader paa Bedet med $^1/_2$ Alens Mellemrum; Rillerne gjøres $1^1/_2$ Tomme dybe til de tidlige og 2 Tommer dybe til de sildige; de tidlige lægges $^1/_2$ Tomme fra hverandre, de sildige 1 Tomme fra hverandre. De dækkes med Jord, og naar de ere 3 Tommer høje, hyppes de, og naar de ere 1 Kvarter høje, rises de. De tidligste Ærter ere Krybærterne f. Ex. Buxbomærten; det fordelagtigste er at lægge dem paa tværs af et Bed; dette gjøres 2 Alen bredt med $^1/_2$ Alens Mellemrum mellem Rillerne. Senere, maaske først i April, lægges højere Ærter f. Ex. Daniel O'Rourke og Prince Albert, der blive $1^1/_4$ Alen høje.

— Det har tit sin Vanskelighed at skaffe Ærteris. Et udmærket Materiale haves til de lavere Ærter i afbaarne Hindbærstængler, og man bør derfor i den mindre Have plante Hindbær. Om sildigere Ærter se Maj og Juni.

Persille kan saas enten paa tværs i Riller med 1 Kvarters Afstand eller bredsaas. Man kan ogsaa saa den som Indfatning. For at Bladene ret kunne udvikle sig, maa den udtyndes. Den vandes rigelig. Den bedste Sort er den krusede.

Spinat. Til Foraarssaaning bruges Vinterspinat med kantet Frø; den kan saas paa tværs med 1 Kvarter mellem Rillerne eller bredsaas. Den bør udtyndes, hvis den staar for tæt. Den vandes rigelig. — Senere saas hver fjortende Dag Sommerspinat med glat Frø, men da Spinaten let løber i Frø i Sommervarmen, maa den sidste Saaning ske den 1ste Juni. — Omkring Vinterspinaten fra forrige Aar (se Avgust) løsnes Jorden.

Kørvel bredsaas. Hver fjortende Dag kan den saas enten paa et Bed for sig eller paa tomme Pladser; om Sommeren saas den tykt, da den ellers gjerne løber i Frø. Den kan ogsaa bruges til at saas i Riller mellem andre Køkkenvæxter. I Avgust sker en Udsæd til Foraarsbrug; i Marts løsnes Jorden om denne Kørvel.

Radiser bredsaas hver fjortende Dag hele Sommeren igjennem og vandes godt ved Udsæden. Er Jorden for tung, maa man blande den med Sand, for at faa brugelige Radiser.

Gulerod bredsaas eller i Riller. Den passer udmærket til Rillesaaning paa tværs af Bedet, og mellem Rillerne kan da saas Spinat, Kørvel, Radiser o. s. v. Frøet indgnides med Sand, for at de enkelte Frøkorn ikke skulle hænge sammen. Man saar tyndt og der maa udtyndes stærkt, saa at der er mindst 3 Tommer mellem Planterne, for at Rødderne kunne have Plads til at voxe. I Almindelighed bør der efter Saaningen og Nedhakningen klappes med en Skovl. Til Foraarsbrug saas Karotter med kort Rod, og disse kunne ogsaa i svær Jord bruges til Vinterbrug. I lettere Jord, som i øvrigt giver de bedste Gulerødder, saar man i Maj den lange Gulerod til Vinterbrug.

Skalotter, der have en tilspidset Form, lægges i Riller paa tværs med 1 Kvarters Afstand paa et 2 Alens Bed og med 1 Kvarters Afstand mellem Løgene. De lægges højest en Tomme dybt, i let Jord kan man trykke dem ned, men er Jorden tung, maa man lægge dem i et lille Hul (se Avgust).

Kartoffelløg, der kjendes paa deres flade Form, fordre en særegen Behandling. De kunne lægges $1\frac{1}{2}$ Tomme dybt og med 12 Tommers Afstand. De give et godt Udbytte, men de have ikke saa stærk en Smag, som Skalotterne (se Juni og Juli).

Majroe, den lille hvide, bredsaas; den udtyndes senere og er brugelig i Juni.

April.

Denne Maaned medfører stor Travlhed, fordi mange af de i Marts angivne Arbejder ikke endnu ere fuldførte. Dette vil nemlig ikke saa sjælden være Tilfældet, baade fordi Vejret er umildt og Jorden endnu ikke bekvem.

Ærter lægges anden Gang og, som nævnt, lægges tidlige Risærter. Naar de ere 3 Tommer høje, hyppes de. Langs Bedene kan man saa en Rille Bladurter.

Spinat, Kørvel og **Radiser** saas 2 Gange med 14 Dages Mellemrum.

Skorzonerrødder, Persillerødder, Gulerødder til Sommerbrug, Salat og Bladbede saas.

Skorzonerrod saas i Rader; den udtyndes godt og er brugelig i Oktober; den kan ogsaa dyrkes som toaarig. Naar Blomsterne komme frem, bør de afplukkes.

Persillerodens Frø ligger meget længe i Jorden; de maa godt udtyndes.

Bladbeden eller Hvidbeden er en Afart af Rødbeden, men har ingen opsvulmet Rod, og kun Stilkene og Bladene bruges. De første stuves som Asparges, og Bladene træde i Steden for Spinat. Den saas paa tværs af et 2 Alens Bed med $^3/_4$ Alen mellem Rillerne og udtyndes til en Afstand mellem Planterne af 1 Kvarter.

Kartoffel. For at faa tidlige Kartofler, kan man helst nedlægge dem i Hakkelse og lade dem spire paa et halvvarmt Sted; de lægges i Jorden saaledes, at Spirerne lige ere over Jorden, men de maa dækkes med Blade eller lignende for Nattefrost. Kartoflen lægges i Rader fra Syd til Nord, der have en Afstand af 1 Alen med 10 Tommer mellem hver Knold. Større Kartofler kunne deles ved Lægningen. Saa snart Spirerne ere komne over Jorden, hyppes de, og denne Hypning gjentages senere 1 eller 2 Gange, men hver Gang rigelig for ikke at skade Rødderne. Tidlige Kartofler ere den askebladede og Kidney-Kartoflen; der gives desuden nyere Sorter, der ere rigtbærende og synes i Stand til at modstaa Kartoffelsygen. Allerede i Juli er der brugelige Kartofler, som man da udgraver med Haanden, hvorpaa Jorden atter fyldes til; maaske en Vanding bagefter er nødvendig, hvilket desuden fremmer den senere Avl. De sildigere Sorter lægges i Maj.

Fleraarige Planter, saa som Rhabarber, Purløg og Syrer

kunne omplantes. Om Jordbærdyrkning henvises til Flinchs Almanak for 1879.

Rhabarber fordrer god Jord, stærk Gødning og megen Plads. Man har nu kæmpestore Sorter f. Ex. Viktoria Rhabarber, og i en mindre Have vil et Par Planter være tilstrækkelige til Husets Forsyning. Man graver et Hul paa henved 1 Kvadrat Alen, fylder det med Gødning, god Jord, planter Rhabarberplanten og vander den godt. Afstanden mellem Planterne maa være 3 Alen. Det næste Aar vil den give Udbytte, der forøges de følgende Aar. Efter 5 til 6 Aars Forløb taber Udbyttet sig, og man maa da plante ny Planter paa et andet Sted. Man trækker Stilke til St. Hansdag (de maa trækkes og ikke skæres af), og man kan tidlig om Foraaret bruge Blomsterstandene; hvad der ikke bruges af disse, maa afskæres, fordi de tage for megen Kraft fra Planten, naar de sætte Frø. Hvert Efteraar dækkes Planterne med Gødning, og der graves godt mellem dem. Rhabarber kan saas, men sikre Planter faar man ved Deling.

Purløg er bestandig grønt og bruges paa Smørrebrød. Den plantes med 8 Tommers Afstand paa Kanten af en Rabat og omlægges hvert tredje Aar.

Syre kan saas eller formeres ved Deling. Den sættes paa Kanten af en Rabat som Indfatning langs en Gang med 8 Tommers Afstand og omplantes hvert tredje Aar. De blomsterbærende Stængler afskæres.

Maj.

Denne Maaned er lige saa vigtig for Foraarsarbejdet som April. I denne Maaned foregaar nemlig Plantning, Udtynding, Hakning og Lugning.

Plantningen maa ske lige saa omhyggelig som Saaningen. Planterne have den rette Størrelse, naar de foruden Frøbladene have 4 til 5 Blade. Kan man ikke plante lige fra Frøbedet, er det bedst at „slemme“ Planterne, det vil sige, dyppe dem i en Vælling af fed Jord og Kogødning, hvorved der dannes en Skorpe om Rødderne, som hindrer, at de udtørres. Paa Selleri og Porre afstudses Rødderne lidt, for at der kan danne sig Trævlerødder. Plantningen selv foregaar helst i diset Vejr, og indtræffer dette ikke, maa man helst plante om Aftenen, for ikke

strax at udsætte Planterne for den brændende Sol. Med en Plantepind stikkes et tilstrækkelig dybt og bredt Hul, og deri nedsættes Planten saaledes, at Roden kommer lige ned i Plantehullet. Jorden trykkes fast, dog ikke for meget, om den. Ompriklede Planter plantes bedst med Haanden. Man planter i Forbund, nemlig * * * * * *, for at give Planterne bedre Plads. Ved Plantningen fremkommer et Hul ved Siden af Planten, hvori **Vandingen** sker, og denne maa være saa rigelig, at Jorden omkring Planten helt gjennemvædes. En eneste Vanding skal foreløbig være tilstrækkelig, og for end mere at holde fast paa Væden og tillige for at give den ny Plante Kraft, er det godt at jorddække den, det vil sige, lægge noget helt forraadnet Gødning eller forraadnet Ukrudtsjord omkring den. En Efterplantning kan undertiden blive nødvendig 8 Dages Tid efter Plantningen.

Udtynding af de saaede Urter er et meget nødvendigt Arbejde, som i Almindelighed forsømmes, og undlades den, har det altid mislige Følger, da Planterne ikke faa tilstrækkelig Plads til at udvikle sig. Den maa ske, medens Planterne endnu ere smaa; den passende Tid er, naar Planterne have faaet det andet Blad efter Frøbladene. Er Jorden ikke meget fugtig, maa man vande nogle Timer før Udtyndingen, og under alle Omstændigheder skal man vande bagefter, for at Jorden kan samle sig godt om Planterne, som ere blevne løsnede ved Udtyndingen. Karotter bør ikke staa tættere end 2 Tommer, større Gulerødder 4 Tommer, Skorzonerrødder 4 Tommer, Persillerødder 4 Tommer, Majroer 3 Tommer, Kruspersille, Radiser, Spinat o. s. v. saa meget fra hverandre, at de have Plads til at udvikle sig.

Hakning kan ikke noksom anbefales. Derved borttager man grundig Ukrudtet, og Jorden løsgjøres, saa at Luften bedre faar Adgang til Planterne. Det er en Kjendsgjerning, at en ofte gjentagen Hakning imellem Planterne endog i tørre Sommere er langt bedre end Lugning alene. Overalt, hvor det er muligt, bør Hakning anvendes, og Skuffejærnets Brug bør indskrænkes til Gangene.

Lugning er endnu mere nødvendig end Hakning Et gammelt Ord, som aldrig bør glemmes, siger: „smaat Ukrudt bliver til stort Ukrudt". Heri ligger en tydelig Anvisning til, at man skal luge meget tidlig; Lugningen foregaar derved meget let, og Oprykningen af Ukrudtet

skader ikke de nærstaaende Planter, ikke at glemme, at Ukrudtsplanterne selv opsluge en Del af den nødvendige Næring og Lys fra andre Planter. Er Vejret lidt varmt og fugtigt, vil Ukrudtet just i Maj vælde frem overalt, og luger man ikke strax, vil Arbejdet i de næste Maaneder blive mere end fordoblet. Det er de saaede Bede, som kræve dette Arbejde, nemlig overalt, hvor man ikke ved Hakning kan borttage Ukrudtet. — Selvfølgelig maa intet Ukrudt faa Lov til at bære Frø, ligegyldig om det staar i Bede, Buskadser eller Gange. Forsømmelighed heri vil straffe sig med forøget Udbredelse af Ukrudtet i de følgende Aar. I en mindre Have kan man efterhaanden helt udrydde det fleraarige Ukrudt; men dette kan kun opnaas ved, at man altid og altid „hader det" og graver det op. Det hjælper ikke, at man lader et Skuffejærn tage Toppen af, da jo Rødderne blive i Jorden og stadig give ny Skud.

I Maj lægger man Agurker og Bønner, dernæst lægges Ærter og saas Spinat, Kørvel, Radiser og Salat hver fjortende Dag, end videre Gulerødder til Vinterbrug og Rødbeder, endelig plantes Kaal, Selleri og Rødløg og lægges sildigere Sorter Kartoffel.

Agurker lægges, siger en gammel Regel, „naar Kirsebærret blomstrer". Bedet gjøres 2 Alen bredt med 1 Alen Gang; i sværere Jord er det fordelagtigt at forhøje Bedet med Jord fra Gangene og hvælve Overfladen. I Midten af Bedet udgraves en Rende 1 Spademaal bred og 1 Spademaal dyb; underst i Renden lægges et 6 Tommer højt Lag frisk Gødning og ovenpaa lægges den opgravede Jord, som maa være godt muldet; deri gjøres en Rille paa langs, hvori Kjærnerne lægges 3 Tommer fra hverandre. I tørt Vejr kan man vande én Gang, men ikke mere, da Kjærnerne ere tilbøjelige til at raadne; Planterne udtyndes senere til en Afstand af 10 Tommer. En sikker Fremgangsmaade til at faa gode Planter er følgende: først i Maj saar man Kjærnerne i Urtepotter; naar det andet Sæt Blade viser sig, omprikles de dybt hver i sin lille Potte. I Slutningen af Maj udplantes de i det ovennævnte Bed med en Afstand af 10 Tommer.

Bønner lægges ligeledes, naar Kirsebærret blomstrer. Man har Krybbønner, Stangbønner, Voxbønner og Perle-

bønner. Bedet til Bønnerne vandes godt før Lægningen og klappes efter Lægningen.

Krybbønnerne lægges i et 2 Alens Bed i Rader med 10 Tommers Afstand og med 3—4 Tommers Afstand mellem Bønnerne; de trykkes med Fingeren 2 Tommer ned i Jorden og udtyndes senere til en Afstand af 6 til 8 Tommer; de hyppes noget, naar de ere komne godt frem.

Stangbønner passe mindre godt for den mindre Have. De lægges paa 2 Alens Bede med 2 Rader; man sætter stærke og lange Ærteris eller 5—6 Alen lange Stænger til dem med 1 Alens Afstand mellem Stængerne. Disse krydse hinanden i en Højde af 3 Alen og fastbindes til en lang vandret løbende Stang. Om hver Stang lægges 5 Bønner, og naar de begynde at slynge sig, hjælpes de op ad Stængerne. Man kan ogsaa sætte Stængerne lige op, hvorved Planterne faa mere Lys og Luft.

Voxbønnerne, som baade kunne være Kryb- og Stangbønner, ere mere kjælne og kræve en varm, beskyttet Plads. De kunne baade bruges som Slikasparges eller stuvede; de ere fortrinlige.

Perlebønnerne kunne ogsaa være Kryb- eller Stangbønner. De bruges til Pickles.

Ærter, Kørvel og **Radiser** saas, **Salat** udplantes og saas, **Gulerødder** til Vinterbrug saas. Ærter blive frugtbarere ved at knibes, saa snart de begynde at blomstre.

Rødbeder og de mindre Slags Kaalrabi saas i Rækker med 10 Tommers Afstand og udtyndes til 10 Tommers Afstand mellem Planterne. En Efterplantning kan let være nødvendig, og dertil vælges mørkfarvede Exemplarer. Senere maa Jorden holdes godt løs imellem dem.

Kaal kræver vel gødet og dybt bearbejdet Jordsmon; man maa helst give frisk Gødning eller vande et Par Gange i Sommerens Løb med Gødningevand (se Indledn.). Kaalen plantes efter dens Størrelse med $1/2$ til 1 Alens Mellemrum, og for at forjage den hvide Sommerfugl saas der enkelte Hampefrø i Raderne. Senere hakkes godt, hyppes og især vandes stærkt. Naar man efter den første Vanding jorddækker, kan man ofte være fri for Vanding senere.

Blomkaal. Kan man faa overvintrede Planter af tidlig Blomkaal og udplante dem i Begyndelsen af Maj, faar man snart Hoveder, der dog i Almindelighed blive smaa. Den egentlige Udplantning foregaar i Slutningen

af Maj eller i Begyndelsen af Juni, og da man har tidligere og sildigere Sorter, kan man sørge for at blive forsynet baade om Sommeren og om Efteraaret. Blomkaalen er den Kaalsort, der kræver mest Vanding især ved den Tid, da den skal sætte Hoved. Paa Hoveder, der om Efteraaret ikke ere fuldt udviklede, kan man afpudse de nederste Blade og ophænge dem i Kjælderen med Hovedet nedad; de ville da udvikle sig, og før Brugen sætter man hele Stokken i Vand, med Hovedet over Vandet.

Savojkaal og Spidskaal skal opbruges om Sommeren, og begge kræve derfor en varm Plads; man har tidligere og sildigere Sorter. Man kan om Sommeren kun afskære Hovederne, men lade Planterne staa. Disse ville da give en lille Efterhøst i Begyndelsen af Vinteren.

Vinterhvidkaal og Rødkaal plantes i Slutningen af Maj, ikke senere; de optages sidst i Oktober og gjemmes bedst i Kule. Efter Optagningen stilles de med Rødderne opad for at tørres; dernæst sættes de i samme Stilling i Kulen og ved indtrædende Frost dækkes de med Halm eller Tang.

Grønkaal kræver ikke saa megen Gødning, som de andre Kaalarter, og kan ogsaa plantes indtil midt i Juli. Dette er til stor Fordel, da man kan plante den paa Steder, som ellers vilde henligge ubrugte, saaledes efter tidlige Kartofler, efter tidlige Ærter og Spinat. De krusede Sorter ere gode. Man kan efterhaanden aftage de nederste Blade til Brug. Om Vinteren kan man enten lade den blive staaende ude eller sætte den temmelig tæt sammen paa et Sted i Nærheden af Huset.

Rosenkaal dyrkes som Grønkaal, men den plantes kun én Gang, samtidig med de andre Kaalarter. Som bekjendt bruger man kun de mange smaa Bladhoveder, som staa tæt sammen langs Stammen.

Selleri, helst priklede Planter, sættes med $^3/_4$ Alens Afstand til alle Sider. Rod og Top studses lidt. De kræve megen Vanding, og om Sommeren hakkes Ukrudtet bort (se Avgust og Oktober).

Rødløg saas meget tidlig om Foraaret, Planterne sættes nu med et Par Tommers Afstand og vandes strax meget rigelig (se Avgust og September).

Kartoffel. De sildigere Sorter lægges. Som Sorter, der anbefales som temmelig fri for Sygdom, nævnes tidlig og sildig Rosen, Kapsels hvid Rosen, tidlig Goodrich,

Magnum Bonum, og Ejeren af en mindre Have bør i Tide skaffe sig det ringe Kvantum af slige Sorter, som han behøver (se April).

Juni.

Al Plantning, som man ikke har kunnet overkomme i Maj, fuldendes i denne Maaned, og dermed er det egentlige Foraarsarbejde endt; Hakning, Lugning, Vanding og Udtynding ere nu de aldeles nødvendige Arbejder, og ligesom Forsømmelse i denne Retning skader Udbyttet, bør man huske paa, at en vel holdt Køkkenhave yder et meget smukt Syn. Vandingen sker om Aftenen, og som nævnt maa der vandes rigelig.

Ærter lægges endnu 2 Gange og dertil bruges Marrowfats; Jorden gjennemvandes før Lægningen. De tidligere hyppes, rises og knibes.

Spinat, Kørvel og **Salat** saas tidlig i Maaneden.

Majroer og **botvelske Roer** saas ved St. Hansdag til Vinterbrug. Saas de paa et afbrugt Bed, maa dette vandes med Gødningevand.

Kartofler hyppes.

Rhabarber maa ikke trækkes længer end til midt i Maaneden; Jorden løsnes derefter godt om Planterne.

Syrer. Blomsterstænglerne afskæres.

Kartoffelløg hyppes rigelig 2 Gange, men ikke mere, for ikke at skade Rødderne.

Agurker udtyndes, og naar de have faaet 4—5 Blade, knibes Spidserne af dem. Resultatet af denne Knibning er, at man høster større Asier. I tørt Vejr maa der vandes. Senere udbredes Rankerne ligelig for at faa Sol og Luft, og det vil være fordelagtigt at lægge noget Ris langs Planterækken, for bedre at bevare Planterne for Skimmel. Skulde der vise sig Meldug, maa man strø Svovlblomme paa Bladene.

Grønkaal plantes paa afbrugte Steder, som først vandes med Gødningevand.

Juli.

Arbejderne i denne Maaned ere omtrent de samme, som i forrige Maaned.

Kartoffelløg. Naar Toppen begynder at gulne, knækkes Bladene med en Skovl for at fremskynde Modenheden; men forinden borttager man en Del af den ophyppede Jord for at blege Løgene. Modenheden viser sig ved, at Bladene visne. Dette indtræffer maaske først i Avgust. Løgene optages og tørres i Luften godt adspredte; de gjemmes, uden at de stødes, paa et tørt Sted.

Kaal efterses, og de Blade, hvorpaa der er Kaalorme, borttages. Naar Blomkaalen har sat Hoved, brækkes nogle af Sidebladene ned over Hovedet, for at dette kan bevare sin hvide Farve.

Roer, som ere saaede i Juni, udtyndes godt.

Agurker se Juni.

Tjørnehækker klippes tidlig i Juli; Ælm bør klippes i Juni og en Gang senere.

Avgust.

De forrige Maaneders Arbejder fortsættes. Jorden til ny Stykker gødes eller gjennemvandes med Gødningevand før Gravningen. De Planter, som synes at mangle Næring, vandes med Gødningevand.

Vinterspinat med kantet Frø og **Kørvel** saas i Slutningen af Avgust eller i Begyndelsen af September til Foraarsbrug (se Marts). De kunne saas paa afbrugte Ærtebede.

Kørvelroen kræver en løs, men vel gødet Jord og et ikke for solrigt Voxested; den maa rigelig vandes. Frøet, der saas sent i Avgust eller i September, helst i Riller paa tværs, maa være aldeles frisk. I April udtyndes Planterne til 4 Tommers Afstand. Naar Toppen i Juli eller Avgust visner, optages Rødderne. Kørvelroen har strax en stram Smag, der taber sig, naar den henligger i Sand. Den bruges derfor i Slutningen af Vinteren og er værd at dyrke.

Fleraarige Køkkenvæxter kunne deles og omplantes i gødet Jord.

Grønkaal kan endnu plantes.

Skalotteløg og **Rødløg** behandles ligesom Kartoffelløgene i Juli, naturligvis uden at den hyppede Jord borttages. Især Rødløg maa behandles varsomt, da de let raadne, naar de blive stødte.

Selleri. De øverste Rødder afskæres, for at Knolden kan faa al Kraften af Jorden; Jorden skrabes bort fra det øverste af Knolden.

September.

Haven holdes godt ren, da Ukrudtet, naar Vejret er fugtigt, kan være slemt i denne Maaned. Al Vanding maa ske om Morgenen, fordi Nætterne nu begynde at blive kølige.

Kørvelroe, Vinterspinat, Kørvel og **Skorzonerrod** kunne saas først i Maaneden.

Skalotteløg og **Rødløg**, som ikke ere blevne modne i Avgust, optages. De maa lufttørres og gjemmes paa et aldeles tørt Sted; de kunne taale lidt Frost.

De tidlige **Kartofler** optages og tørres i Luften.

Kartoffelløg kunne lægges (se Marts).

Rhabarber plantes (se April).

Kruspersille kan plantes i store Potter og holdes Vinteren igjennem paa et frostfrit, luftigt Sted; man kan saaledes stadig faa frisk Persille.

Agurker høstes sidst i Avgust; de største bruges til Asier, naar de begynde at gulne lidt; de mindre, som maa tages, medens de ere grønne, syltes.

Oktober.

Arbejdet i denne Maaned bestaar mest i at optage de Køkkenurter, som skulle gjemmes. Kjælderen udluftes godt og forsynes med frisk Grus eller Sand. Kuler gjøres færdige; de nedlagte Urter tørres og dækkes med 1 Kvarter Jord; ved indtrædende Frost dækkes de endvidere med Halm eller Tang. Optagningsarbejdet bør være endt i denne Maaned. — Man kan begynde Vintergravningen (se Januar), og det er fordelagtigt at begynde tidlig paa dette Arbejde, da Jorden nu er let at bearbejde.

Selleri. Bladene afpudses paa Hjærteskuddet nær; alle Smaarødderne afskæres temmelig tæt. Knoldene sættes i Kjælderen i Grus eller gjemmes i en tør Grøft i Nærheden af Huset og dækkes senere, ved at man lægger Stænger over Grøften og ovenpaa Halm eller Tang.

Porre kan blive staaende i Bedet, men en Del maa indslaas i Kjælder eller ved Siden af Sellerierne for det Tilfælde, at Frosten hindrer fra at opgrave de udestaaende.

Gulerod og **Persillerod** lufttørres, og Toppen afskæres saa dybt som muligt, uden at Roden beskadiges. De opstables bedst i en langagtig Kule, for at man kan tage lidt ad Gangen. Om Foraaret afskæres en Skive af dem for at forhindre, at de skyde, hvorved de tabe i Smag.

Kaal (se Maj).

Rødbeder indslaas i Kjælderen, men beholde Hjærtebladene.

Kartoffel gjemmes i Kjælder eller i Kule.

Roer og **Kaalrabi** afblades, og Hjærtebladene afskæres, hvorpaa de indslaas i Kjælderen.

Af **Rhabarber** afskæres Bladene.

November og December.

Køkkenhaven er nu tom. Vintergravning, Reolgravning (se Januar) og Udførsel af Gødning paa sværere Jord kan nu uhindret finde Sted. Intet Jordstykke bør henligge i ugravet Stand, idet Frosten uden Hindring maa kunne trænge ned i Jorden og skjørne den. Vintergravning gjør samme Nytte som en halv Gødskning, siger man. Har Haven en fugtig og derfor kold Undergrund, vil Dræning i høj Grad forbedre den. Udgiften er ikke ringe, men betaler sig med Tiden godt, fordi Urterne lykkes bedre og saaledes skaffer mere Nytte og Fornøjelse. — Man sørge for god Luft i Kjælderen, ligesom ogsaa de ude indslaaede Grøntsager bør luftes i mildt Vejr.

Det indtræffer ikke saa sjældent, at en eller anden Køkkenvæxt uagtet al Umage ikke vil trives i Haven, man gjør da bedst i at opgive Dyrkningen.

Godt Værktøj fremmer Arbejdet, og det er en daarlig Sparsommelighed ikke at skaffe sig det bedste; men man skal tørre det godt efter Brugen, saa at det ikke rustner, og gjemme det i Hus.

Polarfareren Carl Petersen.

Ved O. Irminger, Kapitajn i Flaaden.

Det tør vel haabes, at Dønningen fra Nordøstpassagens Opdager, Nordenskiølds Besøg i Kjøbenhavn ikke vil rulle sporløst hen over vort Fædreland. Den navnkundige Polarfarers Alvorsord til os Danske, hvori han mindede om Grønlands flersidige Betydning som et Opdagelsesfelt, som andre vilde vide at udbytte, hvis vi lade det ligge hen, ville sikkert ikke have lydt forgjæves, men bidrage til, at de senere Aars Undersøgelser i og ved Grønland faa et større og fyldigere Sving end hidtil. Danmarks Bidrag til de nyere Polaropdagelsers Historie er des værre altfor ringe, men vi have dog i vor Midte en gammel Mand, hvis Navn nævnes med Hæder i nogle af de mærkeligste og mest farefulde Polarexpeditioner, som den nyere Tid har at opvise. Denne Mand er Tolken Carl Petersen, bekjendt fra Englænderne Pennys, M'Clintocks, Amerikaneren Kanes og Svenskeren Torells Polarfarter, og har han saaledes aldrig havt den Glæde under dansk Flag at gjøre sit Navn bekjendt, saa har han dog ikke des mindre i sin beskedne Stilling gjort sit Fædreland Ære under alle de fremmede Flage, der have vajet over ham. Følgende Levnedsbeskrivelse af denne arktiske Veteran støtter sig dels paa hans egen Fortælling til mig og dels paa Rejsebeskrivelser, i hvilke hans Navn ved saa mangen betydningsfuld Lejlighed findes nævnet, thi vor Landsmand var, den Gang han stod i sin Manddoms fulde Kraft, en søgt Mand af dem, der gjæstede det høje Nord i det for Polarfarternes Historie minderige Tiaar fra 1850—60.

Johan Carl Christian Petersen er født i Kjøbenhavn den 28. Juni 1813. Han havde tidlig Lyst til Søen og gjorde ogsaa en Rejse til Island, men blev efter sin Hjemkomst sat i Bødkerlære. I Aaret 1833 drog han til Godhavn i Grønland som Bødker, men det følgende Aar havde han det Uheld paa Frederik VI.s Fødselsdag ved en Salut at faa den højre Haand saa stærkt kvæstet, at han maatte opgive Bødkerhaandværket. Denne ulykkelige Begivenhed blev imidlertid et Vendepunkt i hans Liv, thi han blev nemlig nu ansat som Udligger, Formand, Lods og Fører af en stor Spækbaad, der bragte Jagt- og Fangstudbyttet

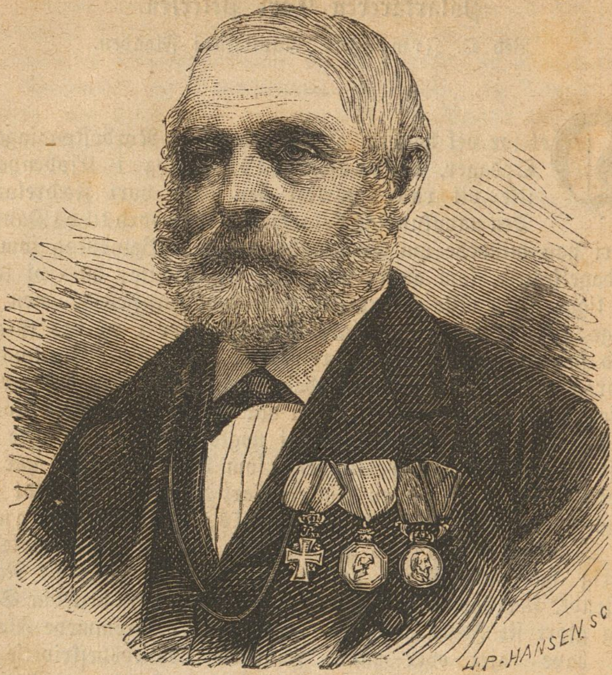

fra Udliggerstederne til Kolonierne, og paa disse Farter havde han rig Lejlighed til at blive fortrolig med Issejlads. Petersen var en dygtig Sælhundejæger og overhovedet førte hans Liv — han blev gift med en Grønlænderinde — ham til at lære Eskimoernes Sprog og Sæder nøje at kjende, ligesom han bl. a. blev fortrolig med den for Evropæerne sjældne Kunst, at kjøre et Spand grønlandske Hunde. Efter i flere Aar at have boet i Godhavns Distrikt, blev han i Aaret 1841 forflyttet til vor nordligste Koloni, Upernivik, og her kom han ofte i Forbindelse med amerikanske og engelske Hvalfangerbesætninger, hvorved han blev bekjendt med det engelske Sprog. Det Liv, som Petersen førte i Grønland, udviklede selvfølgelig i høj Grad det ham medfødte Mod, hans Snarraadighed og sejge Udholdenhed samt hans ualmindelige Jagttagelsesevne, og man kan derfor ikke undre sig over, at Tolken, Hundekusken, Jægeren og Sømanden Carl Petersen blev en søgt og virksom Deltager i flere Polarexpeditioner.

Efter de store Krige i Begyndelsen af dette Aarhundrede blev den slumrende Interesse for Polarfarter atter vakt i England, og det gjaldt da særlig Opdagelsen af en Nordvest-passage ɔ: en sejlbar Gjennemgang fra Atlanterhavet norden om Amerika til det stille Hav. I Aaret 1818 udsatte den engelske Regering en Belønning af henimod 400,000 Kr. for den engelske Undersaat, som først maatte finde en Gjennemfart, og samme Aar aabnedes den nye Række af Rejser i Ishavet, i hvilken den store Franklinske Expedition, til hvilken

man nærede de største Forhaabninger, blev et Led. I Maj 1845 forlod den fra tidligere Expeditioner bekjendte John Franklin med to Skibe, „Erebus" og „Terror", Englands Kyster for at søge en Nordvestpassage. I Slutningen af Juli Maaned samme Aar bleve Erebus og Terror sete i Melvillebugten af en Hvalfangerkaptajn, Dannet, men dermed ophørte ogsaa enhver Efterretning om Franklins Skibe. Med Aaret 1847 begyndte Afsendelsen af en Række Epeditioner, hvis Opgave det har været at bringe Franklin Hjælp eller indhente Oplysninger om hans Skæbne. Petersen blev knyttet til nogle af disse Expeditioner, og i Begyndelsen af halvtredserne færdedes der endog jævnligt flere Skibe i Farvandene nord for Amerika for at lede efter den forulykkede Expedition, om hvis Skæbne der i det følgende vil blive bragt Læserne nærmere Underretning.

Allerede 1845 blev Petersen af den engelske Hvalfanger-kapitajn Penny opfordret til at bestyre en Koloni, som Penny havde i Sinde at anlægge paa Vestkysten af Davis-strædet, men da Petersen ikke tidsnok kunde indhente sine foresattes Tilladelse til at forlade Kolonien, afslog han Englænderens Tilbud.

Den 3. Juni 1850 kom Penny atter til Upernivik i

Spidsen for en Expedition, bestaaende af 2 Brigger, der vare udsendte af det engelske Admiralitet for at lede efter Franklin. Admiralitetet havde nemlig besluttet at drage Nytte af

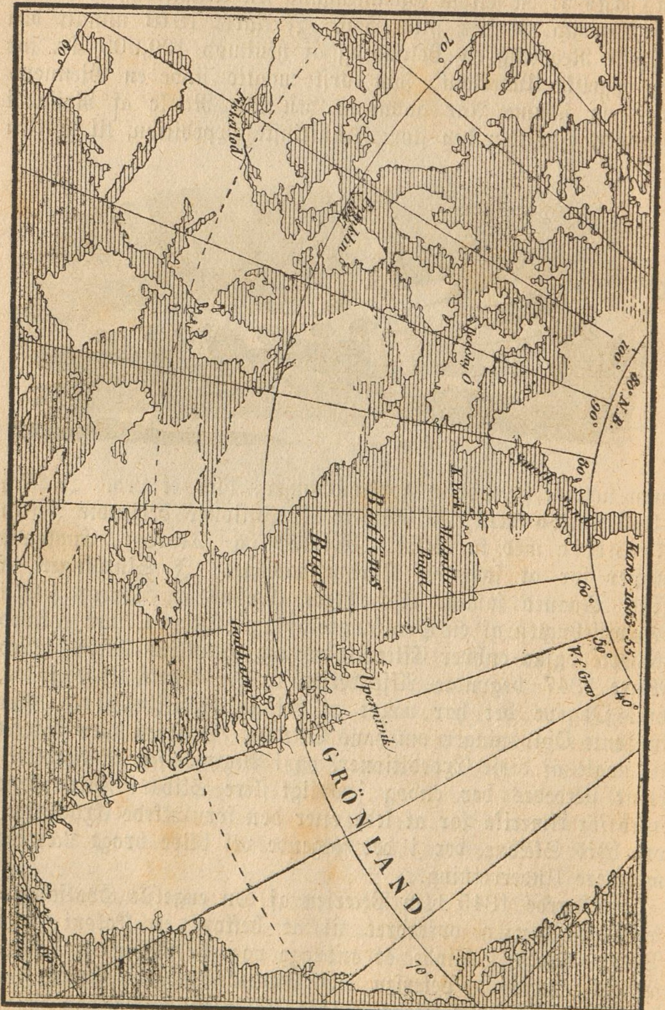

Hvalfangerkapitajnernes store Kjendskab til de arktiske Forhold og havde henvendt sig til Penny som en af de dygtigste.

Penny løb nu ind til Upernivik for at faa fat i Petersen, hvis Sprogkundskab kunde blive af den største Betydning, naar man hos de indfødte i Egnene nord for det amerikanske Fastland ventede at kunne faa Underretning angaaende den ulykkelige Franklin=Expeditions Skæbne. Penny foreslog Petersen for en Betaling af sex Pund Sterling, omtrent 108 Kroner, hver fjerde Uge, Klæder og Ophold i Messen at gaa med som Tolk og „traveller“ (rejsende). Petersen slog til og gik den følgende Dag om Bord med sin Slæde og sine Hunde.

Rejsen gik vestefter over Baffinsbugten ind i Øhavet. Under Vejs kom Petersen til at gjøre god Gavn som Tolk, thi en Grønlænder, som en af de engelske Skibschefer havde taget om Bord for at benytte som Tolk, men som hverken forstod Engelsk eller de vest for Baffinsbugten boende Eskimoers Dialekt, fortalte Englænderne, at nogle indfødte, som man traf paa, havde meddelt ham, at Franklin og hans to Skibes Besætninger vare blevne dræbte og Skibene opbrændte af Eskimoerne ved Kap York i det nordlige Grønland nord for de danske Kolonier. Petersen gjorde Englænderne den store Tjeneste at bringe Lys i Sagen og skaffede ved Samtale med de indfødte i Overværelse af den nævnte saakaldte grønlandske Tolk fuld Sikkerhed for, at det hele beroede paa en Misforstaaelse. Paa en Vandring, som flere Officerer og Petersen senere foretog paa Beechey=Øen, fandt man imidlertid paa en Teltplads: Kulsække, Gravkors, Flasker, Daaser, hvori der havde været henkogte Sager, samt en Avisstump, hvorpaa en Læge, der var, eller som det senere des værre viste sig, havde været om Bord i et af Franklins Skibe, havde skrevet sit Navn med Blyant, hvilket viste, at den Expedition, som man søgte efter, havde været her, men det blev ogsaa de eneste Spor, som man fandt af denne. Da Vintren nærmede sig, gik man i Vinterkvarter, og Petersen overvintrede saaledes for første Gang om Bord i et Skib i Polaregnene. Han gjorde ypperlig Gavn som Jæger og Deltager i forskjellige Slædeexpeditioner og møjsommelige Vandringer, ligesom det ogsaa blev hans Bestilling at sætte Fælder for Ræve. Disse Fælder vare ret mærkelige, thi de vare indrettede til at fange Rævene levende. Saa snart en Ræv var fangen, blev den bragt om Bord, hvor der efter Admiralitetets Befaling blev bundet en Kobbertraad om Halsen paa den og til dette Halsbind befæstede man en Strimmel Skind med Angivelse af Skibets Overvintringssted. Man lod

derpaa Ræven løbe, i Haab om, at den mulig maatte blive fangen eller skudt af Franklins Folk. Den lange, kolde Polarvinter henløb med dens Savn og Adspredelser, og da Isen i Juli Maaned 1851 brød op, sejlede Penny hjem og ankom i Slutningen af September til London, hvorfra Petersen rejste til Kjøbenhavn. Denne Overvintring og dens Slædefarter har jeg kun kort omtalt, skjønt Petersen var med alle Vegne, hvor der var noget at gjøre, thi som man af det følgende vil se, var alt, hvad han oplevede paa denne Rejse, saa at sige for intet at regne mod de forfærdelige Lidelser og Strabadser, der ventede ham paa hans næste Polarfart.

Efter to Aars Fraværelse fra Hustru og Børn naaede Petersen 1852 sit Hjem i Upernivik. Kort derpaa anløb den engelske Kaptajn, nuværende Admiral Inglefield Upernivik, for at faa Petersen med paa den af ham ledede Expedition efter Franklin, men paa Grund af daarligt Helbred maatte Petersen meget mod sit Ønske afslaa den engelske Officers gode Tilbud.

Det følgende Aar ankrede den amerikanske Brig „Advance" ved Upernivik, om Bord i hvilken Dr. Kane befandt sig i Spidsen for en Expedition, hvis Maal var igjennem Smith Sund, Baffinsbugtens Forlængelse mod Nord, at trænge saa langt nordpaa som muligt for ad denne Vej at lede efter Franklin. Kane spurgte Petersen, om han vilde gjøre Tjeneste som Tolk, være Raadgiver i saadanne Tilfælde, hvor der fordredes særegen Erfaring med Hensyn til Issejlads, samt forpligte sig til at føre Slædeexpeditioner. Petersen, der lidet anede, at Kanes Expedition skulde blive en af de rædselsfuldeste, som Polarfarternes Historie har at opvise, samtykkede, og faa Dage efter, i Slutningen af Juli, sejlede Advance videre for aldrig mere at vende tilbage. Foruden Dr. Kane deltog en tysk Astronom, Dr. Sonntag, en amerikansk Læge, Dr. Hayes, en dansk, i Nordamerika bosiddende Tømmermand Olsen, en Grønlænder, som hed Hans og femten Mand af forskjellige Nationaliteter i Expeditionen. Dr. Kane var en dristig Polarenthusiast, men manglede vist nok Forudsætningerne til at staa i Spidsen for det vovelige Foretagende; den brogede Besætning var paa en enkelt Undtagelse nær, ganske uerfaren i Issejlads og overhovedet for lille, ligesom Udrustningen med Hensyn til Proviant, Slæder o. s. v. lod meget tilbage at ønske.

Under Rejsen nordpaa var Advance i den berygtede Melvillebugt paa et hængende Haar nær ved at blive klemt i

Parti af Grønlands Kyst.

Stykker af Isen, og under forskjellige Farer naaede man omtrent den 80. Breddegrad. Kane, den frie Amerikaner, vilde overgaa Englænderne, og uden at agte paa den erfarne Petersens Raad at søge en Vinterhavn, hvorfra der var Rimelighed for, at man det følgende Aar kunde slippe ud, naar Isen løsnede sig, besluttede han sig til at overvintre højere mod Nord end nogen anden. Under Sejladsen i det ukjendte Farvand kom Advance paa Grund. Da det blev Lavvande, laa Skibet helt kæntret, og det lykkedes først efter de største Anstrængelser at bringe Briggen flot. August Maaned henløb, og den 10. September frøs Skibet inde paa 79$^1/_2$ Graders Bredde tæt ved den grønlandske Kyst, hvor man traf Forberedelser til Overvintringen, der saa langt mod Nord paa Grund af det lange Mørke blev dobbelt besværlig, thi Solen kom i 120 Dage ikke over Horizonten.

Om Efteraaret blev der foretaget forskjellige korte Slædeexpeditioner, og skjønt baade Petersen og Olsen fraraadede det, besluttede Kane i den strængeste Kulde i Marts Maaned, tidligere end man ellers plejede, at udsende en Slædeexpedition, i hvilken Dr. Sonntag, Petersen, Olsen og fem Mand deltoge. I Løbet af Vinteren havde Kane mistet 57 Hunde, saa at der kun var ganske faa tilbage, og Slæderne bleve derfor trukne af Deltagerne selv. Det blev en drøj Tur, under hvilken det frøs indtil ÷ 40° R. I korte Dagsrejser arbejdede man sig frem, og Kulden var saa stræng, at Deltagerne, der ved det voldsomme Arbejde faldt i stærk Sved, ikke kunde staa stille et Øjeblik, uden at Underklæderne bleve bedækkede med Rimfrost. Kulden tvang allerede efter sex Dages Forløb Expeditionen til at vende om, men paa den ottende Dag fik fire af Deltagerne Frost i Fødderne. Der var nu ikke andet at gjøre end hurtigst muligt at søge Hjælp fra Skibet, som var omtrent syv danske Mile borte. Fuldstændig udasede naaede Petersen, Dr. Sonntag og Olsen efter 21 Timers Gang Advance, hvorfra der blev sendt de ulykkelige tilbageblevne Hjælp. To Dage senere kom disse om Bord; en af dem døde under Amputationen af en Fod og en anden den følgende Dag, medens to slap med at miste nogle Tæer. Halvdelen af den ulykkelige Slædeexpeditions Deltagere maatte saaledes underkaste sig Amputation. Forskjellige kortere og længere Slædeexpeditioner bleve foretagne senere.

Dr. Kane og hans Ledsagere maatte udstaa store Savn i Vinterens Løb som Følge af Expeditionens i flere Hen-

seender mangelfulde Udrustning. Med Længsel imødesaa man det Øjeblik, da Isen vilde løsne sig og udfri Advance af sit Fængsel. Hele Juli og tre Uger af August Maaned gik imidlertid hen, uden at dette skete, og det blev efterhaanden indlysende, at man havde søgt en slet Vinterhavn. Stillingen var overordentlig kritisk. Kane sammenkaldte Skibsraad og meddelte Besætningen, at han vilde tillade enhver, der havde Mod og Lyst dertil, at frelse Livet, som han kunde bedst, thi der var ingen Udsigt til at komme fri af Isen, Provianten var utilstrækkelig, og Brændslet var sluppet op! Selv vilde Kane blive om Bord. Efter fire og tyve Timers Raadslagning bestemte Dr. Hayes, Astronomen Sonntag, Petersen og sex Mand sig til at forlade Skibet for at søge at naa den nordligste danske Koloni, og hele Rejseselskabet valgte enstemmig Petersen til Anfører, samt forpligtede sig til at adlyde ham blindt.

Det var ganske vist et næsten fortvivlet Foretagende, som Petersen indlod sig paa i den fremrykkede Aarstid, men der kunde være Haab om med Slædebaade at naa aabent Vande efter at have fulgt Kysten af Grønland til Melvillebugten, og en anden Overvintring i Briggen maatte efter Forholdene stille sig som et om muligt endnu mere fortvivlet Foretagende for de af Skjørbug allerede noget afkræftede Folk. Fra det Sted, hvor Skibet laa, til Upernivik var der over et Hundrede danske Mile i lige Linie, men man maatte vente at blive tvungen til at tilbagelægge en dobbelt saa lang Strækning paa Grund af Is og Kystens Form, og til at udføre denne Rejse havde man to Baade, to Slæder og et Telt; Provianten var kun tilstrækkelig til omtrent fem Uger, men man stolede paa Petersens Riffel; hvad Klæderne angik, var Forsyningen tarvelig nok, thi Skindklæder havde man ingen af, og overhovedet maatte alt indskrænkes til det mindst mulige, thi de ni Mand, der havde besluttet at forlade Skibet, maatte være belavede paa at kunne trække Baade og alt over Isen paa lange Strækninger.

Den 26. August 1854 forlod Petersen og hans Ledsagere Advance. Pladsen tillader ikke at fortælle de utrolige Anstrængelser, som det kostede at slæbe Slæder og Baade af Sted; ofte maatte der læsses af og paa; af og til faldt en Slæde i Vandet, og dens Ladning blev vaad; man sejlede eller roede mellem Isstykkerne, naar man kunde, og overnattede i Baadene eller Teltet; ofte stode Baadene i Fare for at synke eller knuses, og næsten hver Aften maatte de hales

op paa Land eller paa Isen. Under hele den møjsommelige og farefulde Rejse, hvor Kulde, Sult og vaade Klæder forøgede Lidelserne, var Petersen Sjælen i Foretagendet, der des værre ikke skulde lykkes, thi efter i Løbet af fire Uger at have arbejdet sig omtrent 30 danske Mile frem langs Kysten, maatte man paa Grund af den fremrykkede Aarstid og Is opgive ethvert Haab om enten at kunne komme frem eller tilbage. I den sidste Halvdel af September frøs det allerede en Snes Grader Réaumûr. Med tungt Sind maatte man beslutte sig til at overvintre paa den øde Kyst uden i nogensomhelst Retning at være forberedt derpaa, og ved denne Lejlighed maatte det gamle Ord: Saa længe der er Liv, er der Haab, være de rejsendes bedste Trøst.

Petersen og hans Ledsagere tog nu fat paa at bygge en Hytte af Sten, spækket med Mos; Taget bestod af Aarer, over hvilke man spredte Baadenes Sejl, og paa Brixen lagde man Skind. Opførelsen af Hytten var for de stakkels Mennesker et herkulisk Arbejde, og at skaffe Mosset til Veje kostede de største Anstrængelser, thi ofte skuffede man store Mængder Sne bort fra Klipperne uden at finde noget. Med en Jærnstang maatte det fastfrosne Mos løsnes fra Klippen. Petersen var Bygmester, Blikkenslager og Snedker, og det var ham, der maatte sætte Rævefælder og gaa paa Jagt, thi ingen af hans Lidelsesfæller var ved deres tidligere Liv, som han, skikket til at bruge baade Hoved og Hænder under fortvivlede Forhold. Allerede i Begyndelsen af Oktober, da man var beskæftiget med det haarde Bygningsarbejde, begyndte Hungersnøden med dens Kvaler at indfinde sig, og man saa' sig nødsaget til at spise kogt „Stenmos“, en egen Art Mos, der voxede paa Stenene, og som man skrabede af disse med Tintallerkener. Dette Mos kunde ikke alle taale og overhovedet gjorde denne Føde næppe anden Gavn end som Ballast i Maven.

Den Dag, vore Rejsende flyttede ind i Hytten, havde de kun følgende Levnetsmidler tilbage: 3/4 Foustage haardt Brød, „en Hat fuld“ tørret Kjød, halvt saa meget Ris og Mel, noget Kaffe og The, to Haandfulde Flæsk, en halv Pot Olie og kun Staverne af Foustagen til Brændsel, thi Baadene maatte opbevares fremfor alt. Sørgelige Udsigter tilvisse for Overvintringen i den usle Hytte eller rettere Hule, hvori der kun var fire Fod fra Gulv til Loft, og som snart blev tilføget af Sneen! Jeg skal ikke nærmere fortælle om det Liv, som Petersen og hans Ledsagere førte Dag for Dag; men

enhver vil sikkert have forstaaet, at hver Dag havde sin Plage i fuldt Maal.

Allerede Dagen efter at man var flyttet ind i Hytten, blev den besøgt af to Eskimoer, og da de rejsende uden Tvivl vilde være bukkede under, hvis ikke de indfødte jævnlig havde forsynet dem med Proviant, vil jeg omtale disse Eskimoer med et Par Ord, saa meget mere som de staa paa et langt lavere Kulturtrin end Eskimoerne i den af Danmark koloniserede Del af Grønland. Man tænke sig her i det højeste Norden en lille Stamme paa i alt omtrent 120 Individer vankende om for at søge Livets Ophold paa en øde Kyst af et hundrede danske Miles Udstrækning, uden Kajak'er og uden at kjende Træ eller Jærn i anden Skikkelse end, af hvad der af saadanne Materialer kan drive i Land lejlighedsvis fra et Skib. For disse Eskimoer, som ikke have Bue eller Pil og som med Hunde, endog enkeltvis angribe Isbjørnen med Spyd, hvis Od er forarbejdet af et Jærntøndebaand, naar det skal være rigtig storartet, er Besiddelsen af en Stump Træ til et Piskeskaft en Herlighed, medens en Kniv i deres Øjne er noget aldeles uvurderligt. Deres Slæder af Hval- og Hvalrosben ere sande Mesterværker, men i Mands Minde er der heller ikke af hele Stammen blevet forarbejdet en eneste Slæde fra ny af. Deres Yderklæder ere af Bjørne- og Ræveskind, Indertøjet af Fugleskind med Fjedrene vendte mod Legemet. Disse af Ross saakaldte „arktiske Højlændere" ere nøje kjendte, thi hver Sommer søge en Del af dem ned til Melvillebugtens Nordkyst og have fra Isen Samkvem med Hvalfangerne. De kunne ikke drage Syd paa, da de ingen Kajak'er have, og der har foreligget Forslag om at flytte hele denne hedenske Stamme til de danske Kolonier, inden den mulig uddør. Da disse indfødte første Gang traf sammen med andre Mennesker, der forklarede, at de vare komne Syd fra, udbrød de: „Umuligt, der er kun Is!" De mente den vældige, uoverstigelige Gletscher ved Melvillebugten. Kane's Expedition havde jævnligt Samkvem med disse Eskimoer, der udelukkende leve af animalsk Føde, og Petersen kjendte Navnet paa næsten enhver af dem, der levede i 1855, men han har ogsaa, som man vil faa at se af det følgende, havt nok at bestille med dem.

Eskimoerne, som Tid efter anden aflagde Besøg i Hytten, og af hvem de rejsende for Naale, Knive og Træstykker kjøbte Hvalros-, Sælhunde- og Isbjørnekjød, vare skikkelige og godmodige Folk, men de for dem uvurderlige Skatte af Træ og

Jærn, som de saa' i og omkring Hytten, opvakte en let forstaaelig Begjærlighed, der bl. a. ytrede sig i en høj Grad af Interesse for, hvorledes Petersen og hans Kamerater havde tænkt sig at friste Livet. Vor Landsmand var imidlertid en dygtig Diplomat, og skjønt hans Jagtudbytte var aldeles utilstrækkeligt, lod han de indfødte vide, at ihvorvel hans Riffels og Pistols Magt var uimodstaaelig, saa holdt de hvide Mænd dog ligesom Eskimoerne mest af at spise og sove, og at det jo var lettest for de hvide Mænd at kjøbe Kjød af de indfødte for de af disse saa stærkt attraaede Gjenstande af Træ og Jærn. Eskimoernes Besøg vare meget uregelmæssige, og ofte havde de svært nok ved selv at friste Livet, saa at de rejsende, trods de indfødtes Hjælp, lede forfærdelig af Sult.

Opholdet i Hytten blev med hver Dag mere og mere pinligt; Temperaturen blev aldrig drevet op til stort over Frysepunktet; Arbejdet i fri Luft faldt de af Sult afkræftede Mennesker mere og mere besværligt; der var aldrig Tale om at skifte Klæder eller vaske sig, og snart nærmede det Øjeblik sig, da man maatte begynde at bruge Baadene til Brændsel af Mangel paa Spæk. Af deres Ishud af Jærnblik lavede Petersen et Kogeapparat, og det var en tung Dag, da man første Gang tog sin Tilflugt til Baadenes Tømmer, hvis bedste Stykker man gjemte for at sælge dem til Eskimoerne. Den 13. Oktober delte man Beskøjterne; hver Mand fik 36 foruden halvanden Pot smuldret Brød, og Rationen blev bestemt til en Beskøjt daglig. „Vor Levevis sætter hver Dag nye Furer i Ansigterne," skriver Dr. Hayes, „vi ere alle gyselig afkræftede; Stenmosset giver nogle af os stærk Diarrée; hvad skulle vi gjøre? Komme Eskimoerne da aldrig tilbage!" For Søndagen den 29. Oktober skriver Hayes i sin Dagbog: „Det fryser 26 Grader Réaumur; vi vare ude for at skrabe Mos; jeg traf Petersen, som var i Færd med at gjøre nogle Rævefælder i Stand; hans Tanker havde været vendte mod Syd, hos Hustru og Børn; han saa' mørk og alvorlig ud, og da jeg gik hen til ham for at hjælpe ham med at løfte en Sten, sagde han bekymret: „Jeg tænkte paa min Søn! Lille Poul, det er godt, at du ikke vidste, at der paa din Faders indfaldne Kind laa en frossen Taare!"

De indfødte, som af og til overnattede i Hytten paa deres Besøg, vare ikke kræsne. En Gang kom saaledes en Mand og en Enke i Besøg. Medens Manden brød det ene Stykke af efter det andet af et stort Stykke raat, frossent

Hvalroskjød og spiste det med synligt Velbehag, fortærede Enken i utrolig Fart fire Fugle, som hun flaaede og derpaa med stor Behændighed anrettede ved at skære Brystkjødet bort med sin Tommelfingernegl. Hun tyggede et stort Stykke Bryst og rakte denne Mundfuld som en særlig Opmærksomhed til Dr. Sonntag, der dog ikke kunde bekvemme sig til at paaskjønne Enkens Velvilje. Petersen gik det ligedan, og Enken tog denne Mangel paa simpel eskimoisk Høflighed fra de rejsendes Side meget ilde op. Det er utrolige Masser af Kjød og Spæk, som Eskimoerne kunne fortære, naar de ere rigtig sultne, men den menneskelige Kakkelovn bruger meget Brændsel i det kolde Nord. Petersen fortæller, at han har set en Eskimo til et Maaltid spise en lille Sælhund, der vejede en halv Snes Pund, ligesom han Sommerdage har set Eskimoer fortære halvanden Snes haardkogte Ederfugleæg uden at føle sig besværede; en i Grønland bosat dansk Mand drev det dog kun til en Snes haardkogte Æg, hvortil der rigtignok blev nydt flere Beskøjter og et nogenlunde rigeligt Kvantum Brændevin.

Oktober Maaned var forbi. Stillingen blev mere og mere kritisk, og efter afholdt Krigsraad blev det bestemt, at Petersen og en af Folkene med en Eskimo, der netop aflagde Besøg i Hytten, den 3. November skulde rejse til en Eskimoby for at bevæge de indfødte til at bringe ham og hans Ledsagere paa Slæder tilbage til Advance for at hente Proviant eller til i hvert Tilfælde at overlade ham Hunde til at fortsætte Rejsen til Skibet. Petersen og hans Ledsager bleve ved Ankomsten til Eskimobyen indkvartede hver i sin Hytte og beværtede paa det bedste uden at have mindste Anelse om, at de indfødte pønsede paa at dræbe dem. Af en Samtale, som Petersen kom til at overhøre, medens hans Værter troede, at han sov, og hvori en ondskabsfuld Eskimo, der spillede en vis Rolle blandt sine Landsmænd og som tidligere havde dræbt to af disse, ytrede: „vi kunne skaffe os de hvides Sager billigere," blev det ham klart, at man stræbte baade ham, hans Ledsager og Hyttens Beboere efter Livet. En Pistol, som de overtroiske indfødte vidste, at Petersen havde hos sig, indgød dem imidlertid en saa stærk Rædsel, at de ikke turde harpunere ham uden videre, hvilket selvfølgelig vilde have været en let Sag, og hans Riffel turde de ikke røre af Frygt for den visse Død, ligesom en stor tveægget Kniv indgød dem stor Skræk. Der var nu ikke andet at gjøre end at vende tilbage til Hytten, og under Paaskud af at ville gaa

paa Bjørnejagt forlode Petersen og hans Rejsefælle Landsbyen. Det var en Vandring paa en halv Snes danske Mile i bidende Kulde, men det gjaldt Livet, og mere død end levende, efter 24 Timers anstrængende Gang, og aldeles ude af Stand til at kunne afgive øjeblikkelig Forklaring, sank Petersen og hans Ledsager om i Hytten og faldt i Søvn.

Der blev nu truffet Foranstaltninger til Forsvar mod Eskimoerne, og de ulykkelige rejsendes Lidelser bleve forøgede ved strængere Arbejde og Vagthold. Tilstanden i Hytten var næsten haabløs; Rejsen sydpaa var mislykket ligesom Forsøget paa at faa Samkvem med Dr. Kane. Døden stirrede Petersen og hans Ledsagere i Øjnene. Det viste sig imidlertid snart, at Eskimoerne, der ikke havde Mod til at udføre deres onde Forsæt og som mulig kun vare blevne forledte til det af den ovennævnte ildesindede Person, efter faa Dages Forløb atter indfandt sig i Hytten for at sælge Kjød og Spæk, og Livet blev slæbt hen paa samme ynkelige Maade som tidligere. Sulten lærte vore rejsende at spise paa eskimoisk; raa Hvalrosluffer og raat frossent Hvalroskjød vare Delikatesser, der glede godt ned, endog naar Eskimoerne rettede an, og efter nogle Mundfulde Kjød lærte man at skatte raa Sælhundespæk. „Ansigter og Hænder," fortæller Hayes ved Beskrivelsen af et saadant Maaltid, „ere oversmurte med Blod, og kun Skjæget skjælner de civiliserede hvide Mænd fra de skjægløse Vilde. Eskimoernes Børn, der trippe om i vor Hytte, have hver et Stykke Kjød og Spæk i Haanden, og de have fortræffelig Appetit. En lille Fyr paa syv Aar slider saaledes i et Stykke Luf, at en tyk Vædske løber ned over hans Arme og Krop." Den Tid kom snart, da kun Hvalroshud blev de ulykkeliges eneste Næringsmiddel. Af og til, naar det var Snestorm, overnattede Eskimoerne i Hytten, og Atmosfærens Tilstand i det lille, lave Rum blev ved saadanne Lejligheder næsten utaalelig.

Største Delen af November forløb. Det er en Selvfølge, at Hyttens Beboere, hvis Kræfter stadig toge af, under deres Samtaler ofte drøftede deres fortvivlede Stilling og man bestemte sig efter Petersens Raad til at gjøre et Forsøg paa samlede at naa Advance. Den 29. November brød man op efter i flere Dage at have truffet Forberedelser til Rejsen i Polarnatten, men efter at have vandret næppe tre danske Mile maatte de afkræftede Folk opgive Forsøget. Kun Petersen og en af de amerikanske Matroser vare ved nogenlunde godt Helbred, og man blev enig om, at disse to Mænd

med en Slæde, trukken af Hunde, som man tidligere havde kjøbt af Eskimoerne, skulde fortsætte Rejsen, medens de andre gik tilbage til Hytten for at afvente Hjælp. Al den Proviant, som Petersen og hans Rejsefælle havde med, bestod af: „en Kop Kaffe og saa meget Spæk, der kunde rummes i en Thekop; desuden havde vi et Stykke halvraaddent Spæk til Hundeføde," siger Petersen. „Det varede naturligvis ikke længe, førend Hungeren plagede baade os og Hundene, og hvad der frelste os fra Hungersdøden var Levningerne af en Hvalros, der stod paa Isen og udbredte en hæslig Stank, som Hundene kunde lugte langt borte, men den havde noget højst tillokkende for disse stakkels Dyr, saa at de trak løs af alle Kræfter. Vi naaede snart Aadslet, og Mennesker og Hunde stillede den frygtelige Hunger ved de halvraadne Levninger af Hvalrossen. Imidlertid vare vi glade ved at finde denne Føde. Senere traf vi paa Eskimoer, og vi naaede uden synderlig store Gjenvordigheder den 7. December Skibet, hvor de nødvendige Anstalter bleve trufne for at komme de i Hytten efterladte Rejsefæller til Hjælp. Disse vare imidlertid (efter at have istandsat Hytten og efter at have spist deres sidste Proviant) blevne bange for, at nogle Eskimoer, der besøgte dem efter vor Afrejse, stræbte dem efter Livet. Dr. Hayes gav derfor disse Gjæster en Dosis Opium, og da de vare faldne i Søvn, trak man Pelsene af dem og forlod Hytten med deres Pelse og Slæder. Da Eskimoerne vaagnede, svøbte de sig ind i nogle i Hytten efterladte Tæpper og satte efter de rejsende, som de snart indhentede, da ingen af Amerikanerne forstod at kjøre Hundeslæde. Eskimoerne bleve ved Løfter og Trusler tvungne til at hjælpe de forkomne rejsende, der lykkelig naaede Skibet, efter at have mødt den Expedition, der var afsendt til deres Hjælp." Dr. Hayes maatte ved Ankomsten til Skibet underkaste sig Amputation af et Par Tæer.

Over Begivenhedernes Gang under det mislykkede Forsøg, som Petersen og hans Lidelsesfæller gjorde paa at naa Syd paa, foreligger der en kort Dagbog, som Dr. Sonntag holdt, og en længere Beskrivelse af Dr. Hayes. Det er sikkert, at Expeditionen vilde være gaaet til Grunde uden Eskimoernes Hjælp, men hvad Petersen var for denne, fremgaar tydelig, bogstavelig talt af hvert Blad i Dagbogen. „Petersen skød" det eller det; „Petersen sætter Fælder"; „Petersen forfærdiger Døren til Hytten"; „Petersen laver et Ildsted"; „Petersen laver Knive af Tøndebaand til at sælge

til Eskimoerne", hedder det bestandig, ligesom det altid var Petersens Mening, der blev lyttet til, og ham, der udelukkende ledede Forhandlingerne med Eskimoerne. Dr. Hayes helliger „Carl Petersen" et Kapitel, og det vil sikkert interessere Læserne at høre nogle faa Ord af det Skudsmaal, som Dr. Hayes har givet vor Landsmand. „Da Petersen i lang Tid," skriver Hayes, „havde været vant til alle Livets Omskiftelser i det høje Norden, havde de forskjellige Fordringer, som disse farefulde Togter stille, gjort ham Forsigtighed til Vane, men samtidig dermed var han modig, saavelsom koldblodig og forudseende. Han vidste ikke, hvad Frygt var, selv overfor den mest overhængende Fare. Han var en trofast Ven og en ædelmodig Kamerat, men han havde lidt af en Grænseboers Haardnakkethed i at erindre Uret, som han kunde have lidt. Hans Karakter, hans Kjendskab til Forholdene og hans Alder gjorde, at vi enstemmig valgte ham til vor Anfører. Det er mig umuligt at lade ham vederfares fuld Anerkjendelse for alt, hvad han var for os eller at takke ham tilstrækkelig for de Tjenester, som han ydede os i vor Trængselstid. Der var to Ting i Verden, der for ham omfattede Begrebet af alt godt og ædelt: det var hans Fædreland og hans Søn. Danmark var for ham, med Regering og alt, Idealet af et Land. Den ene Time efter den anden i de lange Vinternætter har jeg lyttet til hans Fortællinger om Kjøbenhavns Herligheder, om Kong Frederiks ligefremme Væsen og om hans Folks hæderfulde Minder. Mangen en lang Gang over øde Sne- og Ismarker er bleven oplivet af hans Lovtaler over hans raske, flinke og smukke lille Søn. Saaledes var den Mand, til hvem vi fæstede vor Lid i den yderste Nød."

Om Bord i Advance blev denne Vinter saare sørgelig. Skørbugen rasede, og til sine Tider var der næppe en Mand, der kunde udrette den simpleste Gjerning. Vi ville imidlertid ikke opholde os ved Dr. Kanes og hans Skibsfællers Lidelseshistorie, men blot fortælle, at man i Slutningen af Maj 1855 forlod Skibet, som den Gang endnu laa indefrosset i ni Fod tyk Is, for under en gunstigere Aarstid end det foregaaende Aar at gjentage Forsøget paa at naa Upernivik i Slæder og Baade. Under Vejs døde den brave Olsen. Rejsen var over al Beskrivelse besværlig og farefuld. Som ved et Under slap de skrøbelige Baade over den berygtede Melvillebugt. I Kanes Baad befandt Petersen sig som Expeditionens Lods, og et lille dansk Flag vajede til Ære for

Petersen fra denne Baad. I Melvillebugten var Expeditionen lige ved at gaa til Grunde af Sult, da Petersen opdagede en Sælhund. Det betydningsfulde Skud blev givet til „ham med den aldrig fejlende Riffel". Sælhunden blev dræbt, og som en Flok forsultne Ulve styrtede alle sig med „et vildt Hyl" over Sælhunden. „Mine Folk," skriver Dr. Kane, „vare halvt vanvittige; det var ikke ret gaaet op for mig, hvor vidt den forfærdeligste Sult havde bragt os. Raabende og leende svingede Folkene deres Knive, og inden fem Minuters Forløb slikkede enhver sine blodige Fingre og fortærede lange Strimler af raat Spæk. Ikke et Lod af Sælhunden gik tabt; selv Indvoldene fandt senere Vej til Suppekjedlen uden Jagttagelse af Kogekunstens simpleste Regler. Den Aften halede vi lykkelige Mennesker med Dødsforagt Baadene op paa den drivende Isflage, og vi ofrede to hele Planker af den ene Baad til et stort Baal, omkring hvilket vi holdt et sjældent og vildt Gjæstebud."

Befrielsestimen slog endelig. I tæt Taage roede Baadene den 4. August langs Kysten. „„Lyt, Petersen, det er jo Aareslag!" sagde Kane. Petersen lyttede og stærkt bevæget svarede han sagte: „Danske!"" Det var den for vor Landsmand saa vel bekjendte Spækbaad fra Upernivik, som viste sig i Taagen. Glæden var ubeskrivelig, og fire og tyve Timer senere naaede Kanes Expedition Upernivik efter i 84 Dage at have fuldført en af de mærkeligste Baadfarter, der sikkert nogen Sinde er bleven foretagen. Som Kuriosum skulle vi fortælle, at Petersen, der var en lille og mager Mand, havde sat 24 Pund af i Vægt; hans nærmeste kunde ikke gjenkjende ham og havde selvfølgelig næret alvorlig Bekymring for hans Liv. Kort Tid efter Ankomsten til Upernivik blev Expeditionen om Bord i et dansk Skib ført til Godhavn, hvorfra Amerikanerne rejste hjem med to Skibe, der vare blevne udsendte af den amerikanske Regering for at lede efter Dr. Kane. Chefen for disse Skibe havde af vore bekjendte, de vilde Eskimoer i det høje Nord, faaet at vide, at Dr. Kane og hans Ledsagere vare dragne sydpaa i Baade.

Hjemkommen til Danmark gik Petersen Aaret efter, 1856, med en Grønlandsfarer som „bekjendt Mand", men Skibet maatte paa Grund af Ælde og Lækage blive i Grønland, hvor Petersen saaledes ufrivillig kom til at overvintre. Det følgende Aar rejste han til Kjøbenhavn, men allerede Dagen efter Hjemkomsten, den 16de Juni, henvendte en dansk Mand, der stod i Forbindelse med Sir Roderick Mur-

chison, Præsident for det kongelige geografiske Selskab i London, sig til ham og meddelte ham, at Sir Roderick, der kjendte Petersen af Omtale fra tidligere engelske Polarexpeditioner, gjærne vilde have ham til at deltage i en forestaaende Expedition, der skulde søge at bringe Oplysninger om Franklin og hans Ledsagere. Da Petersen hørte, at den bekjendte Kaptajn M'Clintock skulde føre Expeditionen, slog han strax til og bestemte selv Vilkaarene omtrent som tidligere. En Gang forinden Petersen tog afsted, blev der sagt til ham, at han godt kunde have forlangt noget mere, men hertil svarede han blot: „Nej, det giver jeg for Franklins Skyld." Der var imidlertid ingen Tid at spilde, og fem Dage efter sin Hjemkomst kjørte Petersen afsted til Korsør, thi aldrig saa snart havde Sir Roderick faaet hans Ankomst til Kjøbenhavn at vide, førend der blev telegraferet: „Lad Hr. Petersen komme strax pr. Jærnbane, vi betale alt!" Jærnbaneturen fra Kiel til Calais blev efter Petersens Udsagn „noget af det værste, han havde været med til", thi den lange Kjørsel i Sommerdagens stærke Varme generede Polarmanden forfærdelig, og desuden var han langt fra saa godt kjendt i tysk- og fransktalende Egne som i Eskimoernes Hjem.

Saaledes blev Petersen Deltager i den bekjendte „Fox"-Expedition, som Lady Franklin havde ladet udruste. I Aberdeen, hvor Skibet Fox blev gjort sejlklart, havde han den Glæde at træffe sammen med sin gamle Ven og Skibskamerat Kaptajn Penny. Fox-Expeditionen var i Modsætning til Dr. Kanes Expedition udrustet med en sjælden Omhu, og der var lutter udsøgte Søfolk, som tidligere havde deltaget i Polarexpeditioner, om Bord i Fox. Lederen af Expeditionen var den anerkjendt dygtige Kaptejn (nuværende Viceadmiral) M'Clintock, en Mand, hvis Dannelse og ædle Hjærte ikke stod tilbage for det Mod og den Udholdenhed, som han tidligere havde havt saa rig Lejlighed til at udvise i Polaregnene; Skibets Næstkommanderende var Løjtnant Hobson, og Kaptajn Allan Young, den senere Sir Allan Young, en velstaaende Mand, der havde ført store Skibe og tidligere været i Polaregnene, gik med af Interesse for Expeditionens Øjemed.

Den 1. Juli afsejlede Fox fra Aberdeen og anløb i Løbet af Maaneden enkelte af de danske Kolonier, hvor man udbedrede nogen Skade, som Skibet havde faaet i Isen, indtog Kul, kjøbte Hunde og sendte en Mand hjem, der viste sig at være for svag til at deltage i Expeditionen. Det var

et meget uheldigt Isaar, og under forskjellige besværlige og farlige Forsøg paa at komme over til den vestlige Side af Baffinsbugten, i hvis nordlige Del findes Indløb til den nord for Amerika liggende Øgruppe, hvor man mente at finde Spor af Franklin, blev Fox stikkende i den farlige saakaldte Pakis, og allerede i den første Halvdel af September blev det indlysende, at man maatte overvintre i Pakisen i Stedet for i sikker Vinterhavn. Det var ingenlunde hyggelige Udsigter, thi foruden at Skibet vilde blive udsat for at skrues itu af Isen i Løbet af Vinteren, vilde særlig Sønderbrydningen af Ismasserne det følgende Foraar blive yderst faretruende for Skibets Sikkerhed. Dertil kom, at Isen i Løbet af Vinteren vilde føre Fox langt sydpaa, saa at ligefrem et Aar blev spildt; man kunde da næste Sommer begynde forfra paa at søge at naa de Egne, hvor Efterforskningerne efter Franklin skulde begynde.

Der blev truffet Foranstaltninger til Overvintringen i den af alle Polarfarere frygtede Pakis. Vinteren forløb, og skjønt Isen i de voldsomme Vinterstorme knagede og bragede, saa at det lød, som om der blev skudt med Kanoner, blev det lille Fox liggende sikkert i Isens Favntag, omgiven af den Snevold, som man havde kastet op om Skibet for Lunhedens Skyld. Der blev skudt mange Sælhunde og flere Isbjørne i de lange Vintermaaneder, og Besætningen blev holdt godt i Aande med Arbejde og Adspredelse. Maskinmesteren døde, og paa en Slæde, ved Lygteskin, blev Liget, medens Skibsklokkens Toner lød hen over den umaadelige Isørk, kjørt hen til den vaade Grav, der var hugget i Isen.

Under voldsomme Storme begyndte Isen at brydes i den sidste Halvdel af April, og det blev en haard Kamp, som Fox kom til at bestaa mod Elementerne, saa haard, at selv en M'Clintock skriver i sin Dagbog Dagen efter, at Faren var overstaaet: „Efter den Erfaring, jeg gjorde i Gaar, saa kan jeg forstaa, hvorledes Folk have faaet graat Haar i nogle faa Timer. Havde Selvtillid været min eneste Støtte og mit eneste Haab, er det ikke umuligt, at mine Haar vare blevne graa. Jeg gjorde, hvad jeg kunde for Skibets Sikkerhed, og idet jeg søgte at bevare et saa roligt Ydre som muligt, satte jeg min Lid til den almægtige, at han vilde lade vore Anstrængelser krones med Held."

Da Fox blev befriet af sit Isfængsel, var Skibet i Løbet af 250 Dage blevet drevet omtrent 300 danske Mile omkring i Baffinsbugten og Davisstrædet. M'Clintock skriver:

„Det er den længste Drift i Isen, som jeg kjender.“ Det blev selvfølgelig nødvendigt at søge de danske Kolonier, hvor Skibet blev overhalet og Mandskabet rekreeret. Rejsen begyndte saa at sige nu forfra. Under Sejladsen nordpaa stod Fox paa Nippet til at blive Vrag paa et blindt Skjær, hvorpaa det tørnede ved Højvande. Da Vandet faldt, lagde Skibet sig saa meget paa Siden, at man kunde gaa uden Bords paa Skroget, og at Hundene ikke kunde opholde sig paa Dækket. Lugerne bleve tætnede hurtigst muligt, for at Skibet ikke skulde løbe fuldt af Vand og da være redningsløst fortabt. Stillingen var saa meget farligere, som der var Is i Farvandet; men da Vandet atter steg, rejste det lille Skib sig, og med en Del Ulejlighed blev det bragt af Grunden uden at have taget videre Skade.

Ved Nordkysten af Melvillebugten ude paa Isen ved Cap York talte Petersen med nogle af de Eskimoere, som han kjendte saa godt fra den ulykkelige Expedition med Dr. Kane, og de fortalte ham, at Advance endnu laa, hvor man havde forladt det. Vi kunne ikke følge Fox paa den farefulde Rejse over Baffinsbugten og igjennem de Sunde og Stræder, hvor man kunde vente at finde Oplysninger om Franklins Skæbne; jeg skal blot meddele, at det lykkedes M'Clintock, inden han midt i September var saa heldig at finde et passende Overvintringssted, at opsætte en Mindetavle over Franklin og hans Ledsagere paa Beechey Øen, hvor Pennys Expedition, som Petersen havde ledsaget, havde fundet Spor af de savnede Skibsmandskaber. En tidligere Expedition havde havt denne Mindetavle med, men det var ikke lykkedes den at naa Beechey Øen. Under Sejladsen lyttede selv M'Clintock mangen en god Gang til den erfarne Petersens Raad, ligesom der ogsaa af og til var Brug for Petersens Kjendskab til Eskimosproget.

Under de talrige engelske Expeditioner var det efter Haanden lykkedes Officererne at udvikle Slædeexpeditionerne til en høj Grad af Fuldkommenhed. Paa Grund af den over Maade korte Sommertid og de lunefulde Isforhold vilde Expeditionerne med selve Skibene nemlig ofte kun have bragt et tarveligt Udbytte, hvis man ikke ved Slæderejser havde udvidet Virksomheden, og M'Clintock er en af de Officerer, der har gjort sig bekjendt ved sindrige Opfindelser med Hensyn til Slædernes Bygningsmaade og Belastning. Det Vinterleje, som M'Clintock havde naaet, havde en fremskudt Beliggenhed og egnede sig særlig til Udgangspunkt for Slæde-

expeditioner. Allerede om Efteraaret blev der udlagt Forraad paa forskjellige Steder for at kunne give de lange Slædeexpeditioner, der skulde afgaa i Løbet af Foraaret, naar det blev lyst og mindre koldt, en større Virkekreds.

I Februar besluttede M'Clintock med to Hundeslæder at foretage en kortere Expedition, i hvilken Petersen og en prøvet Mand, Thompson, skulde deltage. Paa Petersens Slæde vajede et lille mørkeblaat Silkeflag med Stjærne og Anker, hvorunder der stod: „Hold fast!“ Kaptain Allan Young havde foræret Petersen dette Flag, og Mottoet kunde jo ligesaa godt læses paa Dansk som paa Engelsk. Petersen passede godt paa sit Flag — Eskimohundene æde nemlig alt, altsaa ogsaa Silketøj — og bragte det hjem med sig til Danmark, hvor det nu findes i det ethnografiske Museum. Paa Slæderejsen var det saa koldt, at Kvægsølvet frøs, og overhovedet døjede M'Clintock og hans Ledsagere meget af Kulde i de forrygende Snestorme. Om Dagen gik og kjørte man gjærne en halv Snes Timer, men naar der blev gjort Holdt, begyndte næsten det møjsommeligste Arbejde, thi det varede halvanden til to Timer, inden man fik opført en Snehytte. Petersen var Bygmester, medens M'Clintock og Thompson savede Sneblokkene ud og rakte dem til ham; naar Hytten var færdig, krøb man ind i den, tændte en Lampe, tilberedte Maden og murede Indgangen til med Sne. Det var ofte forskrækkelig koldt at sove i disse Hytter, hvor Spiritussen frøs og ikke noget let Arbejde næste Morgen at arbejde sig i de frosne Yderstøvler af Skind, det eneste Klædningsstykke, som man afførte sig. Det var ogsaa et højst besværligt Arbejde i den bidende Kulde at læsse Slæderne af og paa, og Hundepasningen voldte ligeledes ikke ringe Ulejlighed. Under Vejs traf vore Rejsende en Dag fire Eskimoer. Den ene af disse havde en saakaldet Ankerknap siddende i sit Bælte, og Petersen fik ved at tale med Manden at vide, at han havde faaet den af nogle andre Eskimoer, der boede længere vestpaa og som atter havde faaet den af nogle hvide Mænd, som vare komne nordfra, men som efterhaanden vare døde af Sult under Rejsen sydpaa. Da der saaledes var Sandsynlighed for, at man af disse Eskimoer kunde faa noget nærmere at vide om Franklins Skæbne, rejste M'Clintock og hans Ledsagere med dem til deres Landsby, og her gav Petersen sig til at handle med de indfødte, hvorved der kom flere Sager for Dagens Lys, hvilke utvivlsomt havde tilhørt Deltagerne i den Franklinske Expedition. Man tiltuskede sig saaledes for

Knive og Synaale: flere Sølvgafler og Skeer, en Stump Guldkjæde og en stor Sølvmedaille, der havde tilhørt en Læge om Bord i et af Franklins Skibe.

Ved nærmere Samtale med de indfødte fik Petersen ud af dem, at et stort Skib med tre Master var kommet drivende med Isen nord fra, men det var blevet skruet itu af svære Isflager nordvest for Kong Williams Land og derpaa sunket, saa at der ikke var blevet bjærget noget af Vraget. Alle Folkene vare dog efter Eskimoernes Udsagn allerede længe i Forvejen komne i Land med deres Baade og havde begivet sig paa Rejsen sydefter, men efterhaanden vare de faldne om og døde af Sult. Eskimoerne fortalte ogsaa, at de havde set Skeletter af de hvide Mænd.

Efter at have faaet disse vigtige Efterretninger, der afgav en Ledetraad for Undersøgelser i en gunstigere Aarstid, vendte M'Clintock tilbage til Fox, som man til stor Glæde for de ombordværende naaede efter at have været borte i 26 Dage, hvilket var to Dage mere end oprindelig bestemt. Løjtnant Hobson havde allerede truffet Foranstaltning til at lede efter M'Clintock og hans to Ledsagere. Paa denne Slæderejse i den strængeste Aarstid havde man tilbagelagt omtrent 90 danske Mile og kortlagt et Stykke af Amerikas Nordkyst; de tre Deltagere vare ved godt Helbred, men noget svækkede og forkomne, og da de endelig engang igjen bleve vaskede, saa de, at deres Ansigter vare fulde af Frostar. M'Clintock, der paa denne Rejse lærte at spise frossen, raa Spæk, lovede, at det skulde være sidste Gang, han med det Gode gjorde en Slæderejse i Februar. Paa en kortere Slæderejse, som Allan Young foretog i samme Maaned, besøgte han et Forraad, der i 1825 var blevet nedlagt af et engelsk Polarskib, og bragte flere, endnu ypperlig bevarede Sager herfra om Bord til Fox.

I April begyndte de lange Slæderejser, der maatte fuldføres, inden Sneen tøede, og i hvilke hele Besætningen med Undtagelse af Lægen og et Par Mand deltoge. Vi kunne ikke opholde os ved den sindrige Indretning af Slæderne og hvad dertil hørte, eller ved en Beskrivelse af de Øer og tilfrosne Stræder og Sunde, hvor Undersøgelserne bleve anstillede, men vi skulle blot nævne, at hver Slædeexpedition talte en Anfører og fem Mand, der paa to Slæder, af hvilke den ene blev trukken af Hunde, førte Telte, Levnetsmidler og alt nødvendigt med sig til Livets Ophold for et Tidsrum af omtrent tre Maaneder i de øde Is- og Sneegne. „Hr.

Petersen," skriver M'Clintock, „har frivillig tilbudt sig at kjøre mine Hunde, et Tilbud, der er altfor værdifuldt til at kunne afslaas."

Den 2. April forlod de flagsmykkede Slæder Skibet. Det var en skarp Kulde, og hvor Terrainet var vanskeligt, blev Arbejdet baade for Dyr og Mennesker saa haardt, at man kun kunde bringe Halvdelen af Bagagen frem paa en Gang, saa at Vejlængden altsaa blev fordoblet. Allerede efter omtrent to Ugers Rejse vare de rejsende stærkt medtagne; smertefuld Sneblindhed indtraadte, trods Brugen af Snebriller; de fleste fik Frost i Fingre og Ansigt, og Huden blev saa stærkt angreben af Sol og Kulde, at den slog Revner og det blodige Kjød traadte frem. Hver Aften maatte man for at lindre Smærterne indgnide Ansigt og Hænder med noget af den Kokusolje, der skulde bruges til Brændsel. Den 20. April fik man af nogle Eskimoer den vigtige Efterretning, at de af andre Eskimoer havde hørt, at der foruden det af dem tidligere omtalte sunkne tremastede Skib, var blevet fundet et Skib, som var drevet i Land. Franklin havde havt to Skibe med sig. Eskimoerne fortalte endvidere, at de hvide Mænd vare dragne sydpaa med Baade og Slæder og at man senere havde fundet dem liggende døde ved „den store Flod". Hos Eskimoerne tiltuskede man sig forskjellige Sager, der hidrørte fra Franklin-Expeditionen.

Utrættelig fortsatte M'Clintock og Petersen Efterforskningerne, og i Maj Maaned stødte man atter paa Eskimoer, der vare i Besiddelse af Sager, som maatte have tilhørt de savnede Skibes Besætninger. Ogsaa disse indfødte fortalte den samme sørgelige Beretning, som man tidligere havde hørt om de ulykkelige hvide Mænd. M'Clintock rejste med sit Slædeparti helt ned til den amerikanske Flod, som Eskimoerne havde omtalt, men uden under Vejs at finde hverken Vrag eller Skeletter, men paa Tilbagerejsen fandt man den 25. Maj et Skelet og tæt ved dette en Redekam, en Klædesbørste og en Tegnebog. Det er umuligt at vide, hvor mange Skeletter Expeditionen kan have passeret i den dybe Sne, men Fundet af dette Skelet maatte i høj Grad bestyrke Eskimoernes Udsagn. Den 27. Maj opdagede man i det fjærne en Varde, og ved at undersøge den nøjere fandt man en Skrivelse fra Løjtnant Hobson, hvilken bragte den vigtige Efterretning, at han paa Vestkysten af Kong Williams Land i en Varde havde fundet en Blikdaase, der gjemte en Beretning fra Franklins Ledsagere, den eneste skriftlige Meddelelse, der findes om den

forulykkede Expeditions Skæbne. Af Hobsons Skrivelse fremgik det ogsaa, at der i Nærheden af Varden var bleven funden en Mængde Klæder, Redskaber o. s. v., der havde tilhørt Franklins Folk. Den 28. Maj fandt M'Clintocks Slædeparti en Baad med to Skeletter, men ogsaa her havde Hobson været i Forvejen, hvilket fremgik af en Skrivelse, som han havde nedlagt i Bunden af Baaden. Her fandt man, blot for at nævne noget af det kostbareste: fem Ure, elleve Spiseskeer og lige saa mange Gafler af Sølv, Lommekompasser, to dobbeltløbede Bøsser o. s. v.; alt sørgelige Minder om den forulykkede Expedition. Hobson havde taget de værdifuldeste Gjenstande med sig, men her var saa meget tilovers, at vore rejsende opholdt sig en hel Dag mellem nogle af Resterne af den store Expedition, for hvis Skæbne hele den civiliserede Verden i en lang Aarrække havde næret den mest levende Interesse. Det er en Selvfølge, at Petersen og hans Ledsagere med dyb Vemod opholdt sig paa denne sørgelige Valplads. Af Baadens Stilling drog man forskjellige Slutninger. „Jeg kan ikke tænke mig andet," siger Petersen, „end at det allerede kort Tid efter Tilbagetogets Begyndelse, thi Baadens Stilling kunde vække Forestilling om, at der er blevet gjort et Forsøg paa at vende tilbage til Skibene igjen, er faldet Mandskabet for svært at trække Baaden, og at den da er bleven efterladt med to syge Folk i. Det var næsten ikke til at udholde at forestille sig, hvad disse maa have følt ved at se deres Kamerater drage videre mod Syd, uden Haab om, at de kunde vende tilbage med Hjælp og uden Haab om Bistand af noget Menneske paa Jorden; men Bønnebøgerne, som endnu laa opslagne, viste os, at de havde søgt Tilflugt hos ham, som overalt er nær hos de forladte."

Andetsteds under Vejs fandt man ligeledes en stor Mængde vemodige Minder om Franklin-Expeditionen. Af det Brev, som Hobson fandt, og af forskjellige Fund blev det oplyst, at Sir John Franklin døde den 11. Juni 1847, og at han døde som Nordvestpassagens Opdager, samt at hans to Skibe „Erebus" og „Terror" bleve forladte i Isen den 22. April det følgende Aar. Besætningerne, i alt 108 Sjæle, agtede da, som det ogsaa fremgik af Skrivelsen, under Kommando af Kaptajn Crozier at begive sig til Fiskefloden. Det er paa Rejsen sydpaa, en Rejse, hvorom man savner paalidelige Beretninger, at de af Skørbug og Sult svækkede Mandskaber, der i tre samfulde Aar havde opholdt sig i Polaregnene, maa være faldne om og døde efterhaanden, saaledes som Eskimoerne fortalte.

Den 19. Juni, efter 78 Dages Fraværelse naaede M'Clintock med Petersen og hans øvrige Ledsagere tilbage til Fox. Hobson var kommen et Par Dage tidligere om Bord, men han var saa afkræftet af Skørbug, at han ikke kunde holde sig oprejst; han kom sig imidlertid snart, hvilket ogsaa var Tilfældet med flere af Folkene, der paa forskjellig Maade havde lidt af de lange og anstrængende Slædeexpeditioner.

Med Længsel imødesaa man nu det Øjeblik, da Isen skulde bryde saa meget op, at Hjemrejsen kunde tiltrædes, thi intet kunde nu holde M'Clintock længere tilbage i Polaregnene, da han havde naaet det af saa mange andre Expeditioner forgjæves efterstræbte Maal, at skaffe paalidelige Oplysninger om Franklins og hans Ledsageres Skæbne. Vel var endnu et og andet den ulykkelige Expedition vedkommende indhyllet i Mørke, men der var skaffet saa at sige afgjort Vished for, at der ingen overlevende kunde være tilbage, og at det vilde være unyttigt at søge efter Skibene selv eller deres Journaler. Endelig kunde M'Clintock glæde sig over at have fortlagt hidtil ukjendte Strækninger af de arktiske Egne. En Bugt blev opkaldt efter Petersen.

Den 29de Juli brød Isen op, og efter mange Vanskeligheder og Farer naaede Fox en Maaned senere Godhavn, hvor M'Clintock og hans Ledsagere for første Gang i to lange Aar fik Breve fra Hjemmet. Petersen modtog her den sørgelige Efterretning, at hans Kone havde mistet sit Syn. Her udskibede man de grønlandske Hunde, som man havde havt med, og de vare blevne saa godt hjemme i Fox, at de, medens Skibet laa i Havnen for at reparere og indtage Vand, bestandig opholdt sig paa Kysten saa nær Skibet som mulig. Efter nogle Dages Ophold sejlede M'Clintock hjemad, og den 23. September ankom Fox til London, hvor man ligefrem valfartede til det Skib, der endelig, langt om længe, bragte Efterretninger om Franklin og hans Ledsagere.

For sit Forhold om Bord i Fox modtog Petersen de utvetydigste Beviser paa sine foresattes fulde Tilfredshed. Sir Leopold M'Clintock, der nu er Viceadmiral og Højstkommanderende for den engelske Flaade i Vestindien og Nordatlanterhavet, har senere i Livet paa forskjellig Maade vist, at han aldrig har glemt Petersen. Da saaledes Sir Leopold i Aaret 1864 som Chef for Fregatten „Aurora" besøgte vore Farvande, skrev han til Petersen, der var bleven Fyrmester paa Hjelmen, at han gjærne vilde se ham og at han vilde blive liggende med sit Skib i Sundet i otte Dage, men

Petersen kunde i Krigens Tid ikke slippe bort fra sin Ø. Senere har M'Clintock skrevet til „sin gamle Ven og Skibskamerat", som han kalder Petersen, og lignende Beviser paa personligt Venskab har denne faaet af Hobson og Sir Allan Young, der flere Gange har været i Danmark og aldrig har glemt at faa sin gamle Skibskamerat fra den berømte Fox-Expedition i Tale. Af Lady Franklin, som Petersen besøgte, inden han forlod England, fik han et Lommeur med Kjæde og Indskrift: „Som Tak for god Tjeneste paa Rejsen med Fox". Den engelske Regering hædrede ham med den arktiske Medaille, men ingen Festdag var større for Petersen, end da Kong Frederik VII efter Hjemkomsten fra Fox-Expeditionen med naadige Ord selv hæftede Danebrogsmændenes Hæderstegn paa hans Bryst. Kong Carl XV skjænkede Petersen en Guldmedaille at bære. Det danske Marineministerium belønnede ham med at beskikke ham til Fyrmester paa Hjelmen. Han var nu bleven 46 Aar gammel og længtes efter at kunne blive i sit Hjem, thi, som vi have set, havde det været en højst bevæget og æventyrlig Tilværelse, som Petersen havde ført i en længere Aarrække, og hvad han havde gjennemgaaet, det gjennemgaar ingen, uden at det jo efterlader Spor for Resten af Livet.

Som vi have anført i Begyndelsen af disse Linier, var Petersen en søgt Mand, da han stod i sin fulde Manddomskraft, og han vedblev at være det efter sin Hjemkomst fra Fox-Expeditionen. Den nordamerikanske Oberst Shaffner vilde saaledes have ham med paa en Tur til det indre Grønland for at undersøge Forholdene angaaende Muligheden for Anlæget af en Telegraflinie, men hans Bestilling som Fyrmester tillod ham ikke at søge Orlov i længere Tid. Da den bekjendte svenske Videnskabsmand Torell senere opfordrede Petersen til at gaa med til Spitsbergen, syntes denne imidlertid, at han nok kunde have Lyst til „en lille Sommertur", og Petersen kom saaledes til at fare under svensk Flag og til endnu en Gang i sit Liv at gjæste Polaregnene.

Den 7. Maj 1861 afsejlede Torells Expedition, bestaaende af to Smaaskibe, fra Tromsø. I Expeditionen deltog den senere saa berømte Nordenskiøld. Et Forsøg paa at lande paa Bjørneøen, der ligger omtrent midt imellem det nordlige Norge og Spitsbergen, blev forhindret af Is, og Skibene sejlede videre til Spitsbergen. Expeditionen var væsentlig videnskabelig, som de øvrige svenske Spitsbergen-Expeditioner, og bragte i flere Retninger et betydeligt Udbytte.

Torell havde imidlertid ogsaa til Hensigt fra de nord for Spitsbergen liggende, saakaldte „syv Øer“ med Slæder at gjøre et Forsøg paa at naa saa højt nordpaa som muligt, og Nordenskiøld, Petersen samt to Mand med Hundeslæder vare udsete til at følge ham paa denne Rejse. Der blev imidlertid ikke noget heraf, da Skibet blev indestængt af Isen, men Torell, Nordenskiøld og Petersen begave sig i Stedet paa en længere Baadfart i et af de større Stræder, der findes mellem Spitsbergens Øer. Paa denne Baadfart forsynede Petersens Riffel de rejsende rigelig med Rensdyrkjød, ligesom hans Erfaring som Sømand og Isnavigatør kom Expeditionen til Gode. Betydelige Strækninger af Spitsbergen bleve undersøgte, men skjønt Expeditionens Deltagere gjentagne Gange oplevede forskjellige æventyrlige Optrin i Isen med Hvalrosser og Isbjørne og skjønt flere Baadfarter og lange Vandringer, som Petersen deltog i, ikke vare blottede for Fare, saa blev dog heldigvis det, som Petersen oplevede paa denne korte Polarexpedition, for intet at regne mod, hvad han tidligere havde været med til, hvorfor vi her kunne gaa let hen over Petersens Deltagelse i Torells højst fortjenstfulde Expedition, der samme Aar velbeholden kom tilbage til Tromsø.

Da Petersen kom hjem fra Spitsbergen-Expeditionen, rejste han tilbage til Fyret paa Hjelmen, og her levede han til 1874, da han søgte sin Afsked paa Grund af svækket Syn. Kort Tid i Forvejen havde han havt den Sorg at miste sin Hustru, en Sorg, der gjorde Opholdet paa den lille Ø saare trist for ham. Han flyttede nu til Kjøbenhavn, hvor han siden har levet i beskedne Kaar, men Tolken Carl Petersen er ikke gaaet i Glemmebogen selv i Hovedstadens Vrimmel. Han har trofaste Venner, der altid ville erindre, at han har gjort sit Fædreland Ære under flere fremmede Flag, og naar det kongelige geografiske Selskab i en eller anden Anledning beskæftiger sig med det høje Nord, da er gamle Carl Petersen Æresgjæst. Til Nordenskiøldsfesten i Kasino var han ogsaa indbuden, og det glædede ret den gamle, at den berømte Polarfarer strax kjendte ham igjen. Hvad Nordenskiøld under sit Ophold i Kjøbenhavn mindede os Danske om, blev berørt i Begyndelsen af disse Linjer. Lad os slutte med at haabe, naar den vanskelige, ærefulde Gjerning bliver optagen, at der da til Deltagere maa melde sig Mænd som vor Landsmand Tolken Carl Petersen.

St. Hansmorgen 1880 er den brave Mand død.

Vejrspaadomme.

For Tiden er Folk saa forskrækkelig kloge; de tvivle snart om alt muligt, og et betegnende Tidens Tegn er det, at ikke engang de **Spaadomme om Vejret**, som Flinchs Almanak i saa mange, mange Aar har bragt frem om det kommende Vejr, nu vække Tiltro. Vist nok kan det ikke nægtes, at disse Spaadomme ikke alle ere slaaede ind. Det har endogsaa truffet sig saa uheldig, at Almanakken har spaaet en rigelig, velgjørende Regn, men at det derimod er blevet en slem, sviende Tørke, eller at man har stolet paa Almanakkens Spaadom om, at det vilde blive smukt Vejr, og taget Søndagsklæderne paa, hvorimod man er bleven ubehagelig overrasket ved en øsende Regn og faaet sin Puds ødelagt. En Ting kan ikke nægtes, nemlig, at Almanakkens Spaadomme om „Blæst“ næsten altid have slaaet til. Onde Tunger mene rigtig nok, at disse Spaadomme altid maa slaa til, da vi altid har Blæst. En Kjendsgjerning er det imidlertid, at Ingen mere tror paa Almanakspaadomme, og derfor ere de ogsaa *udeladte af Flinchs Almanak*.

Spørger man nu om, hvorfor slige Spaadomme i sin Tid vandt Tiltro og hvorfor de kunde vedligeholde deres Anseelse saa længe, maa man gaa helt tilbage til Fortiden. Det viser sig nemlig, at den hos Kaldæer og Babylonier uddannede Tro, at man af Stjærnerne kunde forudsige Menneskers Skæbne — altsaa den saakaldte Astrologi — er bleven overført paa Vejrliget. Særlig tilskrev man Planeterne (!) Solen, Venus, Merkur, Maanen, Saturnus, Jupiter og Mars en stor Indflydelse, saa at man alene af disse „Syv“ kunde udfinde det fremtidige Vejrlig. Som bekjendt holdt Fyrsterne Astrologer og fornemme Folk Stjærnetydere, og den astrologiske Overtro var en herskende Magt; Historien giver ogsaa mange Exempler paa, at Astrologen

havde lige saa megen Indflydelse paa Fyrsternes Beslutninger, som senere de katolske Skriftefædre. I den første Halvdel af det 16de Aarhundrede var Melanchton bekjendt som udmærket Astrolog, og i Midten af det samme Aarhundrede var navnlig Nostradamus berømt og mod Slutningen af det troede endog Astronomen Keppler paa Astrologien. For at udfinde, hvilken Planet der styrede i et Aar, behøvede man kun at dividere Aarstallet med 7; derved fik man den styrende Planet efter den forud givne Rækkefølge. For Aaret 1880 viser det sig, at dette Aar staar under „Planeten“ Maanens Herredømme. Det hedder nu: „Maanen er den syvende Planet, af Naturen kold og fugtig“. (I Parentes bemærket, er det vanskeligt at forstaa, hvorfor just Maanen skal være fugtig, da det jo aldrig regner paa den.) Som Følge heraf bliver Aaret 1880 altsaa koldt og fugtigt. Da nu de syv Planeter afløse hverandre i Herredømmet, antog man, at Vejrliget hvert syvende Aar omtrent blev det samme. Man anvendte nogle andre lignende Hokus-Pokus-Beregninger for de enkelte Uger, og dermed var Spaadommen fix og færdig. Men Ordet: „Mennesket spaar, Gud raa'er“ slog des værre altfor ofte ind. Da Astrologerne aldrig burde kunne tage fejl, tog man sin Tilflugt til andre hos Folket værende Anskuelser, saaledes Troen paa onde Aanders og Menneskers Indflydelse, og blev det altfor galt, fik Djævelen selv Skylden, hvad enten han nu virkede selv eller lod de slemme Troldkvinder frit Spil. I Hexeprocessernes uhyggelige Tid vare Beskyldningerne mod dem for at have fremkaldt Uvejr de langt overvejende; Rejsning af Storm og Uvejr var reglementeret Hexearbejde. Shakespeare lader derfor „Macbeth“ sige til de tre Hexe: „Jeg byder eder ved den Kunst, I øve, svar mig, om end I løse Stormene til Kamp!“

I lange Aarrækker bevarede Spaadommene deres Troværdighed. Denne Fastholden ved Fortidens Overtro finder sin Forklaring i, at tidligere Tiders Anskuelser kun langsomt forsvinde af Folkebevidstheden og vedligeholde sig i forskjellige Former. Nu har den bedre Oplysning slaaet en Pæl igjennem alle Almanakspaadomme.

Metereologien er den eneste Videnskab, der kan have Haab om at kunne forudsige det kommende Vejr, men Forudsigelser ville under alle Omstændigheder kun gjælde for nogle Dage.

Præstens Kur.

En Skitse af Fr. Elbert.

Stuen var lav og langagtig. Ét Par smaa Bliklamper, den ene paa Kakkelovnen, den anden paa et stort rødmalet Skab, søgte forgjæves med deres gulrøde Lys at sprede det Mørke, der, understøttet af de mange sammenstuvede Menneskers Uddunstninger, som bragte Lamperne til at brænde stedse døsigere, fra Krogene sneg sig hen langs Loftet og Væggene og ud over de lyttende Hoveder. De vestjyske, dybt rynkede og vejrbidte Ansigter med opspilede, lyse Øjne og fremstrakte halvt aabnede Munde tydede paa Karakterer, der vanskelig lod sig paavirke, ikke hurtig eller let grebes af noget nyt, men saa ogsaa, naar en Tankeforbindelse var opstaaet i deres Hjærner, holdt den længe fast og tog den op atter og atter. Halvmørket gjorde nu de skarpt skaarne Træk blødere. Kun oppe i Stuens øverste Ende var der nogle Ansigter i fuldt, bredt Lys, Lyset fra en stor Lampe paa et smudsigbrunt Fyrretræsbord, bagved hvilket stod en høj, svær, sortklædt Mand, som med store Armfagter — han hævede især tit den højre og lod den falde ned paa Bordet, saa Lampeglasset klirrede mod Kuplen, eller han gjorde et Udfald med den knyttede Haand mod en usynlig Fjende paa den anden Side Bordet — anskueliggjorde det Foredrag, han holdt om Synden og Syndens Følger. Bag ham gjorde hans Skygge paa den graahvide Væg de samme Bevægelser, blot endnu større og mere ængstende, og mer end ét Øje nede i Forsamlingen, der havde fanget denne sorte Dobbeltgængers Bevægelser, sendte ind i Sjælen en ubestemt, trykkende Fornem-

melse af, at noget mægtigt vredt og truende stod bag Præstens Ord og kunde ramme en, hvad Øjeblik det skulde være.

Han, Præsten, med det gulladne Ansigt, der fra det ene Øre til det andet indrammedes af en kort og stiv Halvkreds af sorte Skjægghaar, men ellers var glatraget, han havde allerede talt i godt tre Kvarter, men han var ikke træt. Han mærkede lige saa lidt som Tilhørerne, at den stramme Os fra Vadmelsklæderne og fra Menneskene selv blev tykkere og mere knugende med hvert Sekund; han var overbevist om, at han udførte et helligt Hverv, og han dreves af denne Vished ind i stedse stærkere Udtryk, stedse frygteligere Billeder i sin Udmaling af den Hjælpeløshed, det naturlige Menneske var stedt i, de Rædsler, der alle Vegne lurede paa det og vilde martre det, hvis ikke den guddommelige Naade rakte det en hjælpende Haand.

„— — — — Men det er det forfærdelige, det rædselsfulde (saadanne Ord dvælede han længe paa, ledsagende dem med Slag i Bordet og spilende Øjnene op) ved os stakkels Mennesker, at vi ikke gider tænke paa, at vi ere saa gjennemonde, saa gennemsyrede af alle Djævelens Tanker og Paafund, at der ikke er den Plet i os, saa stor som en Naalespids, der ikke er gaaet Raaddenskab i, og at intet, intet kan rense os igen uden vor Herres og Frelsers Naadegaver. Se det vil vi ikke tro, vi vrider og krymper os til alle Sider for at komme bort fra det, for at se, om der dog ikke ét Sted skulde være et lille Hul, vi kunde smutte ud igjennem, bort fra Ansvaret, bort fra Brøden, bort fra Angeren, fra alle de fæle Nag og Bid, alle de tunge Pligter, og ind i Verdens Lyst og Glæde. Men jeg siger jer, Venner, at den, der slipper gjennem et af disse Huller, han kommer ud paa den brede Vej og glider lige lukt ned i Helvede. Men alligevel søger vi al Tid at daare os selv. „Det søde Guds Barn!“ hørte jeg forleden en Kone sige om sit udøbte Barn. Hører I: det var u d ø b t! og hun kaldte det endda et Guds Barn! Nei, det var intet G u d s Barn, det var et D j æ v e l e n s Barn, siger jeg jer, og det er ethvert Barn, saa længe Vandets og Ordets Naadegave ikke har renset det og drevet den onde Aand ud — — — —“

Nede ved Stuens anden Ende lød noget ligesom et halv kvalt Skrig. De forreste vendte sig om, men kunde ingen Ting se; Hovederne nede ved Døren bølgede lidt frem og tilbage, saa kom de igjen i Ro.

Præsten havde uforstyrret fortsat sin Tale. Nede ved

Døren hviskede en Kone til sin Naboerske, en høj, mager, halvgammel Pige med stirrende Øjne, som aldrig udeblev fra nogen Slags gudelig Forsamling i tre-fire Miles Omkreds, hvem det saa end var, der holdt den, og hvor ufremkommelig end Vejen var —:

„Hvem var det?"

„Hun? det var Kre*) Sars Kone fra Rindom; hun har nok aldrig været til Møde før! — — — —"

— Det havde hun dog, men hun havde aldrig hørt saadanne Ord før, eller rettere, ingen, der saaledes som disse havde maatte ramme netop hende dybt og stærkt. Det havde disse Ord om Djævelens Børn gjort, de var faret ned i hende og havde rokket ved hendes Hjærterødder; hun havde haft en Fornemmelse, som om Benene ikke længer vilde bære hende, som om de og alt andet i og om hende gled og gyngede bort fra hende. Havde hun været en fin Dame, var hun sagtens besvimet; nu blev det ved, at hun udstødte en stønnende, angstfyldt Lyd og saa vaklede ud.

Hun stod længe der udenfor, støttende sig mod Muren med den højre Haand og pressende den anden ind mod det hørlig bankende Hjærte. Aandedrættet kom kort og stødvis. Omsider begyndte hun ganske langsomt at gaa mod Hjemmet, der var en halv Mils Vej her fra i Nabosognet.

Kre Sar — han hed egenlig Jensen, men hans Fader, der havde været Husar, havde beholdt dette Ords sidste Stavelse som Tilnavn og efterladt Sønnen det — havde været gift to Gange. Hans første Kone var en Gaardmandsenke, hos hvem han oprindelig havde været Forkarl. Saaledes har ofte flere Slægtled igennem hver Kone to Mænd og hver Mand to Koner. Krestens første var over tyve Aar ældre end han, og de havde ingen Børn. Da hun var godt oppe i Halvfjerdserne, befandt hun, der sit Liv igjennem aldrig havde ligget til Sengs fire og tyve Timer i Træk, sig pludselig en Dag ikke vel; hun trissede urolig omkring, blev mat og maatte sætte sig, vilde atter op og gaa, men blev endnu hurtigere udmattet.

„A trovr, te**) a skal dø!" sagde hun.

„Hva — — —?" sagde Manden og saa' paa hende. „Det sæder***) da ett?"

*) Vestjydst Forkortelse af Kresten; **) at; ***) forholder sig rigtig, stemmer.

Men hun rystede paa Hovedet og saa' mismodig paa den store Bunke ukartet Uld, der laa i en Kurv i Krogen. Hun havde endnu saa meget at skulle have gjort, syntes hun.

Siden blev det værre med hende og han sagde:

„Vi skulde vel helst hente Doktoren?“

„Nej, det vilde koste saa meget, det er ett' værd at smide Penge væk til Mikstur, hvis a dog skal dø.“

„Ja, det skal det da heisen*) ett' komm' an paa. Saadan en Kone som du haar været — skulde a saa ett' kunne koste novet paa dig. Hvis du vil, saa skal han komme, og saa skal du faa Mikstur, om det saa skal løbe op til over en Daler!“

Men hun vilde intet høre om denne Ødselhed. Lidt efter sagde hun:

„Naarenstid a nu er død, skal du helst gifte dig med Karen.“

„Ja — — — a ved ett', hun er vist Kæreſt' med Smedens Bolle.“

„Bolle? det sølle Skrog? han ejer jo ett' de Hoser, han slider; nej, Karen er for klog en Pige til at tage ham, og hun vil netop passe for dig; du holder jo ogsaa af hende.“

„Ja; aa ja saamænd!“

Saa talte de om, hvem der skulde bedes til Begravelsen, og hvad de skulde have at spise, og henimod Aften døde Konen, siddende i sin Lænestol. Til at gaa i Seng havde hun ikke været at formaa.

Et Aars Tid efter ægtede Kre Sar Karen. Hun var en ret kjøn, stor Pige med mørke Øjne og Haar og meget røde Kinder, som ikke blegedes ved Tanken om, at Bolle Smeds jævnt tiltagende Tilbøjelighed for „svotte“**) af adskillige mentes at staa i nøje Forbindelse med den Omstændighed, at hun havde hævet det Forhold, der, vel uden højtidelige Løfter, men dog med gjensidig Stolen paa Trofasthed, havde bestaaet imellem dem i et Par Aar. Han var fattig, og Kre Sar var velhavende; at blive Gaardmandskone havde al Tid staaet for den fattige Karen som det højest opnaaelige og ved Bolles Side endog uopnaaelige. Nu var der en Lejlighed, og det Baand, der holdt hende tilbage, var let at bryde. I den Tid, hun havde tjent hos Kre Sar, havde hun lært ham at kjende som en ædruelig, rolig Mand; Bolle var meget yngre og dansede saa flot, men han var ofte svirende, og saa

*) ellers; **) egenlig sorte, o: Kaffepunsjer.

kunde han blive helt rasende. Altsaa gjorde hun Springet op i Gaardens Herskersæde.

Kre Sars første Kone havde set rigtig, da hun raadede ham til at tage Karen. Blandt Egnens Piger kunde han vel have fundet nogle rigere, men vanskelig nogen, der var flittigere og dygtigere til sit Arbejde og nemmere at komme til Rette med. De holdt ogsaa af hinanden, om de end ikke lod det komme synderlig frem i det ydre, men gik rolig og sindig ved hinandens Side Gangen gennem Livet. Denne Gang blev dem i øvrigt ikke altid let. De fik tvende dødfødte Børn. Det var haarde Slag for dem begge. Han havde glædet sig ved Udsigten til at faa en Arving, og det var saa fattigt og nedtrykkende kun at have de to smaa Gravhøje med kalkede Trækors ude paa Kirkegaarden som de eneste Frugter af sit Ægteskab. Men for hende var det endnu haardere. Hun kunde, især efter at det andet Barn ogsaa var kommet livløst til Verden, ikke skyde fra sig en Tanke, der gjorde hende livstræt og modløs, kjed af det nærværende, angst for det tilkommende, Tanken om at Gud straffede hende, fordi hun havde svigtet Volle og taget den rige Gaardmand.

Indtil den Aften, Karen hørte den fremmede Præst kalde de udøbte Børn Djævelens Børn, havde hendes ængstende Tanker væsentlig kun drejet sig om hende selv. Men nu havde Præstens Ord sprængt en Aabning ned til en Afgrund, som hun gruede for at kaste Blikket ned i og dog stadig droges hen imod. Hendes Børn var Djævleunger! de pintes maaske nu i den evige Ild! Ligesom Tungen idelig søger til den syge Tand, skjønt den mindste Berøring puster Pineflammen i jagende Brand, saaledes flokkedes hendes Tanker atter og atter om det ømme Sted, hine Ord havde slaaet. Ud af hendes Hukommelses længe lukkede Gjemmer gled gamle Ord fra Konfirmationstiden, der syntes at gaa i samme Retning som Præstens. Især det frygtelige Udsagn om Straffen for Fædrenes Synd paa Børnene i tredje og fjerde Led. Dette Ord stak som en lurende Snog sit Hoved frem paa alle de Steder og til alle de Tider, hvor hun var mindst forberedt derpaa. Hun pintes svært, og hun kunde ikke betro sig til nogen, ikke til hendes egen Præst, som havde konfirmeret hende og formanet hende til ikke at tragte efter denne Verdens Goder, heller ikke til Manden — nej allermindst til Manden!

Et halvt Aars Tid efter hint gudelige Møde var det Tiendedag. Hele Præstegaarden var fyldt af den sødligkvalme Kaffepunsjeos, og Gangens Gulv var sort af de mange Mænds Støvler, som var gaaet der igjennnem ned i Konfirmandstuen, hvor den trivelige, gemytlige Præstekone og hendes rødkindede Datter beværtede Bønderne med koldt Bord og varme Drikkevarer. Nede ved Laden stod en middelhøj, korthalset Mand med Helskjæg, graamelerede Klæder og lange Støvler, og en lang, mager, glatraget Mand med en stor, krum Næse, dybtliggende Øjne og en bred Mund; han var i mørkeblaa Vadmels Dragt. Den graaklædte var Præstens Forpagter, den anden Kre Sar. Engang imellem gav denne sidste Forpagteren og Karlen en Haandsrækning med at faa læsset Sæden af Vognen, saa traadte han atter et Skridt tilbage og tyggede videre paa sin Skraa.

Der kom en Dreng løbende fra Præstens Gangdør og ned til Laden.

„Aa Kre Sar!“ raabte han, pustende som en Blæsebælg.

Kresten sendte en vældig Ladning Skraasaft ned paa Brostenene, hvor den med en plaskende Lyd bredte sig i en brun Plet.

„Hva vil du?“ spurgte han langsomt.

„A sku' seje, te du ska' komme hjem straks, Karen er saa faarle syg!“

„Sa'e Præsten, te du sku' gaa her ned og hente mig?“

„Ja — — —“

„Men vi er jo ett' færdig — — — ja, a maa vel gaa! saa ser du vel nok efter mit Foerværk*), Søren?“

Forpagteren nikkede, og Kresten begav sig af Sted med Drengen.

I det lange og brede, men lave Værelse med de smaa Vinduer, hvor Gyldenlakkerne blomstrede i grøntglasserede Potter, laa Karen i en stor Himmelseng. Da Kresten traadte ind, søgte hans Blik strax hende. Han saa' først hendes to lange, magre (det var de blevne i den sidste Tid) Hænder, der dannede to graagule Pletter ude i det blege Sollys paa den svulmende, blaatærnede Dyne. Hans Blik gled ind i Skyggen og fangede dèr noget gustent, smerteslappet og dog anspændt, midt i hvilket tvende store mørke Pletter syntes stadig at blive større og større. De var vendte mod et bestemt Sted i Stuen. Han fulgte deres Retning.

---

*) Kjøretøj.

Der henne i Krogen ved den blanksorte Kakkelovn med Adam og Eva sad i en Lænestol en lille, spinkel Kone med hvide, fine Hænder. Hun havde alt tvende Gange tilforn været i hans Hus i samme Ærende som i Dag. Og Kresten saa' lige som hine Gange i hendes Skjød et lille, graat og ubevægeligt Legeme, hyllet i noget Linned, der skinnede saa ubarmhjærtig hvidt og grelt.

Karen saa' det samme, men hun saa' og havde hele Tiden set noget mere, et Syn fuldt af navnløs, stivnende Gru — — — —

Nogle Maaneder senere kom Kre Sar og forlangte Præsten i Tale. Fruen viste ham ned i Haven, dèr gik den høje, bredskuldrede Mand med det sundtrøde, furede Ansigt, de hvide Haar og det spidse, graa Skjæg og huggede Grene af Træerne. Det var hans Yndlingsbeskæftigelse, naar han var i daarligt Humør; det klarede Sindet, sagde han, og det havde det ogsaa gjort i Dag; han nynnede, da Kre Sar nærmede sig.

„God Dag, Kresten!" raabte han og strakte Haanden ud; „hvad vil I?"

„Aa Herre Gud! a vilde gærne bede Præsten, om De ett' vilde se hjem til Karen."

„Er Karen syg?"

„Aa nej, hun er det, som værre er."

Han pegede paa sin Pande.

„Men hvordan er dog det kommet? Jeg har nok lagt Mærke til, at hun i den senere Tid har set daarlig ud og været saa tavs, men — — — —"

„Ja se, det er sagtens over Børnene, at hun er blevet saa fortumlet, a mærkede det strax, da den sidste var kommet og ogsaa var død, det kunde hun slet ett' taale."

„Ja lad mig saa i en Fart se, hvad dèr er at gjøre!"

Og Præsten skyndte sig op for at faa sin Stok og komme af Sted med Kresten.

Det sidste Stød havde været for meget for Karen. Hendes tvivlende Rædsel var nu blevet til Vished, en lammende, alt opslugende Vished. Hun blev mer og mere ude af Stand til at foretage sig noget i Huset. En stedse nærværende Angst for, at et eller andet endnu forfærdeligere skulde indtræffe havde helt bemægtiget sig hende, hendes Sjæl og hendes Legeme. Hun kunde sidde i Timevis i Krogen ved Kakkelovnen eller et andet Sted, hvor hun ret kunde knuge sig sammen;

ligesom Børn i Mørke ræddedes hun for at være midt ude paa Gulvet uden Støtte, hun maatte føle noget fast bag sin Ryg, bedst var der i Sengen om Aftenen, dèr gjæmte hun sig helt under Dynen, pressende den sammen om sig; men saa om Natten kom de fæle Drømme eller somme Tider de meningsløst lystige, der blot gjorde Opvaagningen om Morgenen dobbelt rædselsfuld, og den lange Tid, hvor hun ikke kunde beslutte sig til at staa op, der ofte fra Minuter blev til Kvarterer og fra Kvarterer til Timer, tidobbelt pinlig. Om Morgenen spurgte hun sig selv: hvad skal jeg foretage mig i Dag? Om Aftenen: hvad skal jeg drømme i Nat? Den kommende Tid havde idelig ny Pinsler i Forvaring til hende. Ofte fo'r hun op af Søvne om Natten og kunde ikke strax besinde sig paa, hvorfor hun følte sig saa ulykkelig, det maatte dog vist være Indbildning — — — — — men saa kom Visheden stedse klarere og klarere midt i Mulmet og Stilheden, der fik Blodet til at synge og suse saa plagende for Ørene. Og saa var den der atter, denne Brænden i Indvoldene og denne Frysen over Ryggen, som hun i denne Tid idelig følte, og som hun ikke vilde kunne holde ud ret længe endnu.

Hun fandt en Dag paa, hun vidste ikke selv hvorledes, at smage paa en Kaffepunsj, der stod lavet til en af Karlene. Det gøs i hende, da den stærke Drik sydede ned gjennem hendes Svælg, strax var det ikke behageligt, men lidt efter kom der saadan en underlig drømmende Lettethed over hende, hun syntes, det var bedre med hende, end det længe havde været. Hun lavede sig saa en Punsj til, og da den var kommet ned, var det først rigtig godt. Endnu en — — — — men da den havde været nede nogen Tid, var det forbi med Lettelsen. Det begyndte at gjære og arbejde i hende, det var ligesom noget skulde bryde itu inden i hende, men ikke kunde; hvorfor havde hun det ogsaa al Tid saa ondt, hvorfor saa' de alle saa sært paa hende, hvad havde hun gjort dem? Hun begyndte at skjænde paa Folkene, der var kommet ind for at faa Nadvere, og da en af dem svarede igjen, blev hun hel rasende og skreg og slog i Bordet, og til sidst sank hun om uden Bevidsthed, og i hendes Mundvige stod der hvidt Skum.

Nogen Tid efter havde hun glemt Rusens Ubehageligheder og huskede kun den Lettelse, den havde skaffet hende. Hun drak igjen — med samme Udfald som forrige Gang. Saaledes gik det et Par Gange; hendes Mand, der ikke havde været hjemme den første Gang, saa' til med Rædsel og søgte siden

at tale hende til Rette, men det frugtede ikke. Saa var det, han, da hun atter en Dag havde begyndt at drikke, gik og hentede Præsten.

„A kan ett' slaa hende," sagde han; „det var kanske det rigtigste, men a kan ett'. Nu maa Præsten se, hvad De kan gjøre."

Da Præsten kom ind i Stuen, sad Karen paa sin sædvanlige Plads ved Kakkelovnen. Hun havde lige raset sig træt over en solle Gaasepige, der var kommen ind paa en ubelejlig Tid og skyndsomst atter var forsvunden. Hun nikkede tvært til Præsten, men da han vilde begynde at sige nogle formanende Ord til hende, fo'er hun op:

„Aa Gud inderlig se i Naade til mig, som I handler med mig alle sammen! kan a for, te a er saa sørgmodig og elendig, saa a ett' ved, hvordan det skal blive med mig? Men det er dig, Kresten, der har faaet Præsten her hen, for at han skal tale mig til, men det vil a ett' to'el, for vel er a en Synder, men ett' mier end som all' de andre, og a har mier at bære paa, end nouen ved af at sige! Men du sku' skamme dig, ja skamme dig, Kresten, at spotte din Kone saadan!"

Og hun rystede de knyttede Hænder lige op for Ansigtet af ham.

Men Præsten havde under hendes Tale stirret stift paa hende og pludselig trukket Brynene højt i Vejret, som fik han et Indfald. Nu bøjede han sig med ét ned mod hende, strøg hende med sine brede, haarede Hænder fra Skuldrene og ned ad, saa at de fægtende Arme pressedes ind til Kroppen, knugede hende op til sig og bar hende som et lille Barn hen til Stuens anden Ende. Der sparkede han til en Dør, der stod paa Klem; den røg op og aabnede Udsigten ind til den stive, uhyggelige Stasestue med de mange fine Kopper, Fastelavnsris og Porcellænshunde paa den egemalede Kommode. Der satte han hende paa Gulvet og trak saa atter hurtig Døren til.

„Men her er jo ikke andet end en Klinke!" raabte han. „Hurtig! skaf mig en Krampe at slaa for Døren."

Kre Sar var blevet elektriseret af Præstens Iver. Ude i Stalden brækkede han en Krampe fra en Dør og bragte Præsten den tillige med Hammer og Søm. Hun sparkede i Gulvet og mod Døren derinde fra og raabte, at de skulde lukke hende ud, men Præsten, der hele Tiden havde holdt Døren fast lukket, hamrede nu i en Fart Krampen i og stængede med et svært Jærnsøm.

„Det brækker hun ikke over!" sagde han med et Nik og et tilfreds Blik paa sit Værk. „Nu lukker I ikke op for hende, før hun beder rigtig mindelig om det; det kommer nok."

Det gjorde det ogsaa, efter flere Timers Forløb, hvori der først havde været en Del Rasen og saa en lang Dødsstilhed. Manden lukkede hende ud, og hun gik i Seng uden at sige et Ord, myg, og med nedslagne Øjne.

Næste Morgen tidlig kom Præsten atter der ned. I Enrum fik han nu Karen til at rykke ud med hele Historien. Hun angrede sin Vildhed, men Tanken paa de dødfødte Børn pinte hende lige stærkt endnu. Da Præsten hørte, hvem der først havde givet denne Tanke sin frygtelige Form, brød han ud:

„Ja ham! ja det er en prægtig Mand, men hans Iverighed løber al Tid af med ham. Han har ikke ment det nær saa slemt. Tror du virkelig, Karen, at den Gud, der sagde: lader de smaa Børn komme til mig! at han skulde kunne være saa grusom at skabe det ene efter det andet af dem bare for at pine dem i den evige Ild? Du vil maaske indvende: ja men hvorfor er vi da saa ivrige for at faa vores Børn døbte, naar det ikke skulde have saa meget at sige? — Men det er nu noget ganske andet: de Børn, Vorherre giver os og lader os beholde, dem er det vor Pligt at skaffe ind i hans Samfund snarest muligt, men dem, vi intet kan gjøre for, saadan som nu dine Børn, dem maa vi være visse paa, at han selv sørger for paa bedste Maade, og det er ondt, det er ugudeligt at tvivle derom. Husk paa, at de smaa Børn, Jesus lod bringe til sig den Gang, han sagde de dejlige Ord om, at Himmeriges Rige hører saadanne til, det var udøbte Børn, Jødebørn, ja maaske var der ogsaa Hedningebørn imellem dem! husk paa det, Karen!"

„Det er ogsaa sandt!" sagde hun og nikkede. Lidt roligere var hendes Øjne blevne under hans Tale. Men nu, da han gjorde et Ophold, var det ligesom de gamle Brande fik nyt Liv og blussede op, som om de kun et Øjeblik havde været trængt ned af Præstens myndige Ord.

„Ja, Præsten kan sagtens tale — — — men en anden en, der selv har prøvet det, der er det en anden Sag — — — —"

„Karen, men Karen dog!"

Det var i en heftig, næsten vred Tone han raabte dette. Men han tog sig i det og fortsatte mildere:

„Vorherre være dig naadig, din Stakkel! Du maa have lidt meget for at kunne tale saadan. Men jeg har ingen Ret

til at dadle dig, jeg har jo selv ofte knurret under Herrens Haand. For véd du da ikke (her blev hans Stemme lav og dirrende, og han greb hendes Haand), véd du ikke, at tre Børn tog Herren fra mig i en ung Alder og to — — to var fra Fødselen mærkede saaledes, at de aldrig har kunnet kjende deres Moder og Fader — — — hverken den jordiske Fader eller den himmelske — — — dem har jeg maattet sende ud af Huset, nu har jeg kun det ene Pigebarn der hjemme."

Han tav. Hun saa' frygtsomt og ærbødig paa ham. Hun mindedes nu, at den Gang denne Præst var kommet til Sognet, var det blevet fortalt, at han havde to Børn paa Idiotanstalten i Kjøbenhavn. Hun fattede, at her var en Ulykke, der var mindst lige saa stor som hendes egen — — — og denne Mand, han bar den dog. Han sagde vel, han havde knurret — — — — men han havde jo dog overvundet det og baaret det i kristelig Ydmyghed og Mildhed, hun vidste jo, hvad han havde været for sine Sognebørn i den Tid, han havde levet mellem dem. Saa brød Taarerne frem under hendes halv sænkede Øjelaage, befriende og lettende Taarer.

„Du græder," sagde den gamle Præst, og hans Øjne blev ogsaa fugtige; „det er godt. Lad denne Dag være et Vendepunkt for dig, saa du fra nu af lærer at bære Herrens Vilje med Taalmod og stoler paa, at han leder alt til det bedste. For dine Børn kan du være rolig, de er i Hans Varetægt — — — og naar han har hjemsøgt dig saa haardt, saa har det været af Kjærlighed, han har villet give dig en Lære — — — stræb i Bøn og Ydmyghed at drage det størst mulige Udbytte af den."

Han talte endnu en Tidlang med hende; da han skulde til at gaa, sagde han:

„Og for at du en Gang for alle skal vide, at hint Ord ikke var noget Guds Ord, men kun et Menneskes, udtalt i Hæftighed og uoverlagt, saa skal jeg skaffe dig Vidnesbyrd herom fra den Mand, der sagde det." —

Ud paa Eftermiddagen kom en høj Mand i en lang graa Kappe gaaende med vældige Skridt til Præstegaarden i Nabosognet. Præsten var hjemme, og snart sad de to Embedsbrødre overfor hinanden i Studereværelset.

„De maa gjøre det," sagde den gamle efter at have sluttet sin Beretning om Karen. „Det er ikke rart at skulle tage sine Ord i sig igjen, men naar det har været overilede Ord, som har gjort Skade, saa skal man som Kristenmenneske ikke vægre

sig ved at tilstaa det. Hvad véd De eller jeg om de udøbte Børn? Kun det véd vi, at baade Børnene og vi har en kjærlig Fader i Himlen, som ikke vil, at nogen skal fortabes. Skriv nu paa et Stykke Papir: jeg erklærer det Udtryk, jeg i sin Tid brugte om de udøbte Børn, at de var Djævelens Børn, for overilet; jeg stoler paa, at de er i Herrens Varetægt ligesom alt skabt — — — — og sæt saa Deres Navn under og lad mig vise Konen det! Nu er hun rolig, men der kunde komme den Tid, hvor hun igjen fik Anfægtelser, og saa vil det være en Støtte for hende, naar hun véd, at netop De har taget hine Ord tilbage igjen. Gjør det nu!"

Og Præsten gjorde det. Han følte, at han havde talt uoverlagt, og at den Mand med de alvorlige, milde blaa Øjne i det furede Ansigt, der sad foran ham, havde en Ret til at tale om disse Ting, som var større end hans.

Da Karens Præst næste Dag bragte hende Sedlen med Tilbagekaldelsen, hævedes hendes sidste Tvivl. Og om hun end i den senere Tid ikke stedse gik fri for mørke Øjeblikke, saa overvandt hun dem dog og levede videre i frejdig Tillid til Gud. Børn fik hun ingen fler af, men Manden og hun tog en forældreløs Pige til sig, som artede sig godt.

Der var gaaet flere Aar, og den gamle Præst, der i Mellemtiden var blevet forflyttet og nu var godt oppe i Halvfjerdserne, men stadig frisk og rørig, var paa Besøg i sit tidligere Sogn. Han besøgte ogsaa Kre Sars. Manden havde alt i et Par Aar været død, men den dygtige Enke styrede Gaarden godt. Hun blev henrykt over at se sin gamle Præst igjen, slog Hænderne sammen og fik frygtelig travlt med at dække op med Husets bedste Sager. Heldigvis var Kageskuffen — den der paa Egnen uundværlige Kageskuffe — nylig fyldt, og et rigt Udvalg af dens Indhold anbragtes paa Bordet lige foran Præsten. Han smilede; hun huskede altsaa hans Svaghed for Kager, især med Kanel paa.

Som han nu sidder der og spiser Kager og drikker Mælk og hører paa hendes vidtløftige Fortælling om de svundne Aars Begivenheder, om Plejedatterens Giftermaal med en flink Karl og meget andet, falder hans Øje pludselig paa Døren (det er i Stasestuen, han er blevet bænket), der staar halv aaben. Der glinser noget Jærn, som han kjender.

„Se se, saa den sidder der endnu?"
Hun bliver lidt rød.

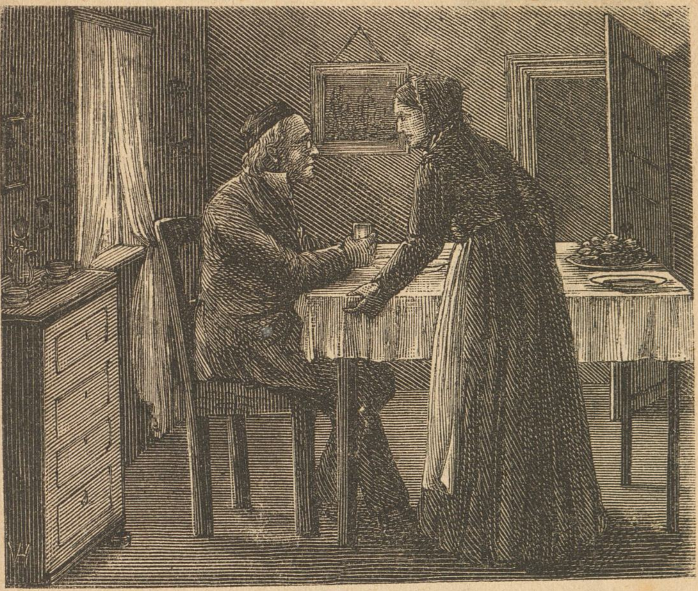

„Hm ja, a tint'*), te det kunde være godt at have saadan en at se paa al Tid — — — — det varer saa godt mod at lade det onde faa Magt med en — — — —"

Præsten nikkede.

*) tænkte.

Uheld. Manden kommer ud paa Natten hjem fra Værtshuset, tager Støvlerne af i Gangen for at liste sig ind, uden at Konen mærker det. Men o Ve — Konen vaagner. Han fatter sig hurtig og sætter sig ved den førstefødtes Vugge og vugger af alle Kræfter, medens han synger en Vuggevise. „Hvad i al Verden bestiller du der?" spørger Konen henne fra Sengen. — „Jeg vugger Barnet, det er saa uroligt; jeg har nu siddet her næsten i to Timer og har ikke kunnet faa ham til Ro." — „Hvem?" — „Drengen." — „Drengen! — han ligger jo i Sengen hos mig!"

Spiritistisk Optrin.

Af alle Lande er, forunderligt nok, Frankrig det Land, hvor Troen paa det vidunderlige især er grundfæstet, og man ser derfor, at Bedragere af forskjellig Slags, som have forstaaet at udnytte Overtroen, stadig der have fundet en rig Mark at høste paa. Spiritismen med dens Aandemaneri og Taskenspillerkunster finder, uagtet det mange Gange er paavist, at det hele støtter sig til Bedrageri, især et villigt Øre.

En Amerikaner, altsaa fra samme Land som Slade, der for nogle Aar siden maatte flygte fra England paa Grund af sine spiritistiske Kneb, har en Tidlang gjort Lykke i Paris som Aandemaner. Hans Navn er Firman.

En bekjendt Læge Huguet og hans Hustru, der en Tidlang lode sig hilde af Firman, fandt det til sidst for grovt og besluttede at afsløre Bedrageren. I deres Hus findes et lille, mørkt Kabinet, til hvilket Indgangen tilhylles af store, tunge Forhæng. Dette var just passende til Aandemaneriet, da „Medierne", de virkende Personer, helst ønske at skjule sig. Firman blev opfordret til at holde et spiritistisk Møde i Huset, og, efter at have undersøgt Lejligheden og fundet det lille Kabinet passende, var han villig dertil, idet hans Maal var at levere et afgjørende Bevis for sin Forbindelse med Aandeverdenen og saaledes fuldstændig vinde Huguet og hans Hustru for Sagen. Imidlertid lod Fru Huguet inde i Kabinettet indrette et lille Rum, der havde særegen Udgang og Kikhuller, hvorigjennem man kunde iagttage alt, hvad der foregik i Kabinettet.

Om Aftenen, da et udvalgt Selskab af troende og ikke troende var forsamlet i den tilstødende Sal, kom Firman derhen med en Dame, der skulde agere Medium. Han var i en alvorlig og højtidelig Stemning, lig en Præst, som staar i Begreb med at udføre en religiøs Ceremoni; han lod de tilstedeværende synge Salmer og frembragte efterhaanden den exalterede Stemning i Selskabet, som han ønskede. Firman gik ind i det mørke Kabinet, og man hørte nu derfra Larm,

blandet med Musik (af en Glasharmonika og en Spilledaase). Selskabet var ude af sig selv af Henrykkelse og rigtig saligt ved Aandernes Nærværelse.

Man ventede at se, at Firman skulde fremkalde en meget bekjendt Aand, kaldet „den lille Indianer“. Pludselig bevæges Forhænget, og en lille hvidklædt Mand med mørkt Ansigt kommer krybende frem, hilser, taler med en svag Barnestemme og opfordrer Selskabet til at forelægge sig Spørgsmaal, som Mediet da vilde besvare. Som almindeligt er, gik Spørgsmaalene ud paa at faa at vide noget om Tilstanden hinsides Graven. Forventningerne vare spændte paa det yderste. Næppe var det første Spørgsmaal gjort, før en Fruentimmerhaand rev Masken af Ansigtet paa „den lille Indianer“ og holdt ham fast til Jorden. I samme Øjeblik oplystes Stuen af Gasflammer. Man saa' nu, hvad der foregik. Fru Huguet holdt den afslørede Aandemaner, som vred sig under hendes faste Haandtag, medens Damen og de andre Hjælpere udstødte forfærdelige Skrig. Bedragerne bleve nødte til at forsvinde, og alle de tilstedeværende undertegnede en Meddelelse, som blev skreven om Tildragelsen, og fra hvilken ovenstaaende Beretning er hentet.

Men hvad hjalp vel den Lektion? Uagtet man, efter at Firman havde fjærnet sig, fandt en Spilledaase, en Trompet, en Tamburin m. m. i det mørke Værelse, lod man sig dog fremdeles trække ved Næsen af denne Charlatan. Under den Rettergang, som drejede sig om de Bedragerier, som vare begaaede, traadte de troendes Lettroenhed klart for Dagen, og uagtet Firman dømtes til 6 Maaneders Fængsel og en Bøde af 300 Francs, berømmes og prises han af alle Spiritister som en storartet, fremragende og ægte Aandemaner.

Fra en Husmoder har Udgiveren modtaget nedenstaaende.

Til Udgiveren af Flinchs Almanak.

I Deres Almanak for 1879 findes en Opskrift for „Syltning med Eddike“, som jeg — og flere andre — har prøvet, og jeg bringer Dem herved min Tak for den gode Recept.

Udgiveren tillader sig derfor at gjentage, at man bør bruge Sylteeddike med mindst 5 Procent ren Eddikesyre, hvilket bedst kan faas ved at kjøbe koncentreret Eddike, der indeholder 35 Procent ren Eddikesyre. Den bør fortyndes med sin sexdobbelte Mængde. Endelig — og dette er af stor Vigtighed — maa man ikke koge Eddiken, men kun det til Fortyndingen nødvendige Kvantum Vand. „Eddiken gaar da ikke op i Skorstenen“.

Tryllekvadrat for Aaret 1881,

med Tallene 169—249.

Tryllekvadraten er ikke alene udregnet til, som almindelig, at give Aarstallet ved at sammentælle paa langs, tværs eller kryds, men de 9 Felter, som ere indstregede med dobbelte Linjer, giver ogsaa hver for sig tilsammentalte 1881, saa Aarstallet vil udkomme 29 Gange i Tryllekvadraten, uden 2 Gange at tælle de samme Tal.

173	214	248	184	193	234	178	244	213
238	182	223	192	233	186	243	212	172
181	231	191	232	185	242	211	171	237
246	239	183	200	241	210	203	179	180
222	198	199	249	209	169	219	228	188
189	190	215	208	177	218	235	220	229
197	247	207	176	217	202	227	187	221
230	206	175	216	201	226	195	236	196
205	174	240	224	225	194	170	204	245

Udregnet af Handelskommis P. Sørensen, Tørrild.

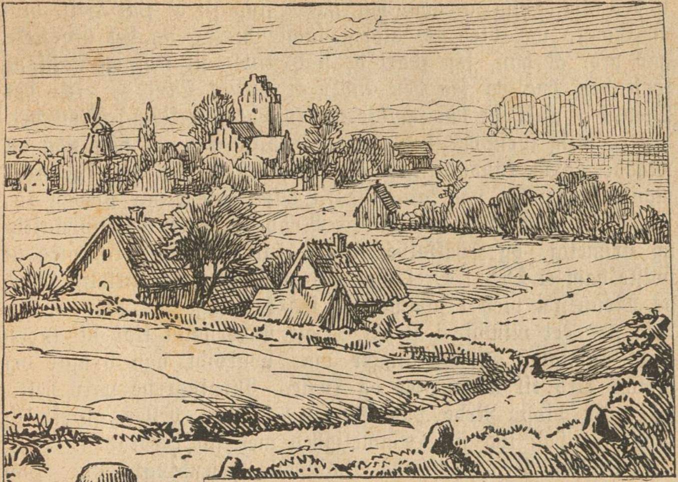

Lunte-Pers Kunst.

Af Knud Skytte.

For en 50—60 Aar siden boede der i Landsbyen Gildtoft — der ligger smukt paa et lille Højdedrag, fra hvilket der mod Syd haves en milevid Udsigt over frodige Marker, Enge, Smaaskove og Indsøer — en Mand, som alle kjendte, alle respekterede, alle søgte, og som ingen kunde undvære. Han var egentlig Væver; men Haandværket havde han for længe siden nedlagt og ernærede sig nu hovedsagelig som Kvaksalver og Dyrlæge, og hans „Praxis“ omfattede ikke alene Gildtoft, men ogsaa alle de nærmeste omliggende Sogne, saa han havde nok at bestille og var næsten altid paa Farten. Men han var ogsaa Mirakelmand, og det var en bekjendt Sag, at han kunde vise igjen, læse over bulne Fingre, stille løbske Heste og meget andet. Det paa-

stodes almindelig, at naar han havde standset et Par Heste blot én Gang, saa blev de aldrig løbske mere, og det udrettede han ved, at han, saa snart de stod stille, gik hen og hviskede først den ene og saa den anden et Ord i Øret — fra det Øjeblik af vare de saa taalige og fromme som Lam. Men det, der egentlig forstodes ved hans „Kunst", var, at han paa en Maade ogsaa kunde stille gale Mennesker, og der fortaltes mange Exempler paa, at naar en eller anden var bleven rasende af Vrede eller paa anden Maade opførte sig ufornuftig og urimelig, og Kvaksalveren saa kunde komme til med at hviske ham et Ord i Øret, saa var Galskaben øjeblikkelig ovre, og Mennesket blev i samme Nu saa føjeligt, som om der aldrig var det mindste i Vejen. Folk underholdt tidt hinanden med Samtaler og Gætninger om, hvorvidt han brugte det samme Ord til Mennesker og Heste. Meningerne vare delte, og ingen vidste Rede paa Tingen, fik den heller aldrig at vide; for han tog sin Hemmelighed med sig i Graven.

Lunte-Per var hans almindelige Kjendingsnavn. Han kaldtes saaledes, fordi han, naar han færdedes hen ad en Vej, næsten aldrig gik stille, men stadig bevægede sig i et jævnt Luntetrav; for hans Praxis var jo stor, han skulde vidt omkring, og det var kun sjælden, han havde Stunder til at gaa stille. Han var en lille Kjende halt og hinkede lidt, baade i Trav og i Skridtgang. Sit Apothek førte han stadig med sig i en Lædertaske, som han bar paa Ryggen, ligesom Soldaten sin Tornyster. Baade Vinter og Sommer gik han med en høj, sort Filthat, der gik op og ned! op og ned! eftersom han skiftevis flyttede det lange og det korte Ben. For hvert Trin, han tog, sank den et Par Linier dybere ned over Panden, indtil den med Randen hvilede ham midt paa Næsebenet; saa fik den et Skub tilbage, for atter at begynde Nedrejsen forfra. Hans Vandringsstav var en tyk Knortekjæp, næsten dobbelt saa lang, som den behøvede at være, og han flyttede den regelmæssig kun for hvert andet Skridt. Ingen standsede ham under Vejs for at spørge: „Hvor skal du hen?" men alle, der kjendte ham, gjorde ærbødig Plads, og selv kjørende holdt stundum lidt til Side, for at han des bekvemmere kunde komme forbi. Det var jo Doktoren, Dyrlægen, Spaamanden, Besværgeren, der var ude i Forretning, og det vilde af flere Grunde være rigtigst at lade ham sejle sin egen Sø.

Den haardeste Hals i hele Gildtoft Sogn, og den eneste, der ingen Tro havde til Lunte-Pers Kunst, var Gaardejer

Lars Jensen, der boede langt nede paa Søndermarken, saa at der ikke var mere end et lille smalt Skovbælte mellem hans Gaard og Engene. Men Sagen var den, at Lars Jensen var ikke saa klog endnu, som han maaske med Tiden kunde blive. Han var for et Par Aar siden kommen fra en anden Egn, og i „visse Dele“ kunde han jo umulig være saa godt hjemme som selve de indfødte Gildtofter; men bi lidt, tænkte de; han kommer sig nok for den Ting!

En Dag havde Lunte-Per været ovre i de søndre Byer at se til sine Patienter. Det tog Dagen med sig; men nu var Runden endt, og ved Solnedgang luntede han igjen ad Gildtoft til. Han havde en halvanden Mil hjem, saa det vilde blive høj Sengetid, inden han kom til Vejs Ende.

Paa Vejen over Gildtoft Enge indhentede han et Par andre Fodgængere.

„Skal vi følges ad til Gildtoft?“ spurgte Lunte-Per, da han kom dem paa Siden og havde opdaget, at det var to af hans Bysmænd.

„Ja, naar du vil være rimelig, Per, og ikke spænde saa haardt for — vi er kun smaat gaaende,“ svaredes der.

„Det kan vi nemt komme til Rette om,“ sagde Per; „for jeg er næsten træt nu, og vi faar jo snart opad — pyh!“ Han skubbede Hatten tilbage i Nakken og tørrede sit Ansigt med Frakkeærmet.

„Gud forstaar ogsaa, Per, hvordan du saadan kan holde ud at travrende — al Verden rundt, havde jeg nær sagt.“

„Aa jo, Øvelsen gjør jo saa meget; og saa desuden skal jeg aldrig fragaa, at jeg er skabt helt anderledes end andre Mennesker, baade hvad Sjæl og Legeme angaar; for ellers kunde jeg nok ikke overkomme saa meget, som jeg kan, og slaas med alt det Djævelskab, der er til.“

„Det er jo da ogsaa sandt — det er sært, dit Hoved holder til det, Per.“

„Ja, der skal endda noget Hovedbrud til somme Tider,“ svarede han. „Jeg gaar just og tænker paa — hm!“

Hvad han tænkte paa, fik de ikke at vide; thi han holdt pludselig inde og hensank i dybe Grublerier, af hvilke hans Ledsagere ikke turde vække ham. Vandringen fortsattes en Stund i Tavshed.

Vejen, som de hidtil havde fulgt, førte op igjennem den omtalte Strimmel Skov, der strakte sig neden om Bymarken, mellem denne og Engen.

Idet de traadte ud af Skoven og havde den aabne

Mark foran sig, stod de alle tre pludselig stille; thi et underligt Syn viste sig for deres Øjne.

Et Stykke til venstre for dem, omtrent i Skjellet mellem Lars Jensen og hans Nabo mod Øst, saa' det ud, som om en kæmpestor Fugl flagrede og baskede med Vingerne nogle Alen fra Jorden, men uden at kunne komme af Stedet. Og Vingerne glinsede og straalede i det klare Maaneskin, som om Fjerene vare af Guld og Sølv.

„Hvad er dog dette!“ udbrød Mændene og stirrede, som om de skulde tabe baade Næse og Mund. Ved at se nøjere til opdagede de nu ogsaa en menneskelig Figur lige under Guldfuglen — en Mand, saa' det ud til; han stod bøjet, og der hørtes en Lyd, som om han grov i Jorden med en Spade.

„Hvad det er, ved jeg nok, og jeg maa derhen,“ sagde Lunte-Per. „Bliv I kun staaende ganske rolig her mellem Træerne, til jeg kommer tilbage.“

Med disse Ord begyndte han at liste sig varsomt langs med Skovkanten og brugte imidlertid flittig sine Øjne for at overtyde sig om, hvad det var for en Ting, der saadan hang og flagrede og glimtede i Luften; thi han løj forsætlig, da han sagde, at han vidste, hvad det var. Nu stod han skjult mellem Buskene lige for og kun et Par Favne fra det Sted, hvor Skattegraveren og Undersynet fremdeles viste sig. Guldfuglen var ikke andet end en Sæk, som Lars Jensen, der ejede en Aale- og Fiskegaard nede ved Aaen, brugte til at bære Fangsten hjem i; den var hængt til Tørre paa et Par nedrammede Pæle, og det var det tætte Lag Fiskeskæl, hvormed den var oversaaet, der glinsede i Maaneskinnet. Skattegraveren var Lars Jensen, og han var ved at — flytte en Skjelsten! Lunte-Per lo indvendig, saa det klukkede i ham. „Ha, ha!“ tænkte han. „Du vilde stjæle et Par Favne Jord fra din Nabo! Saa fik jeg da endelig Haand i Hanke med dig!“ Mændene saa' ham træde frem af sit Skjul, medens den anden, der vendte Ryggen til, intet mærkede, førend Lunte-Per lagde Haanden paa hans Skulder og bøjede Munden ned til hans Øre, medens han pegede med Stokken i Retning af sine Ledsagere. Nu rettede Skattegraveren sig pludselig i Vejret og udstødte et Brøl saa højt og gjennemtrængende, at det svarede igjen i Skoven.

„Føj for Katten, hvor han vrælede!“ sagde den ene af Mændene; „det maa have været en slem en, Per stak til ham. Men var det ikke Lars Jensen?“

„Efter Røsten maa det være ham," svarede den anden. „Jeg vilde nødig være i hans Sted. Per har Pikhad til ham."

„Og med Rette; for han har hidtil været en Stivstikker; men nu kommer han vel paa andre Tanker og giver Kjøb. Jeg vidste nok, at det vilde ende saaledes."

Imidlertid fandt der en anden Samtale Sted mellem Mirakelmanden og Lars Jensen.

„Du maa helst putte den ned i sit Sted igjen," sagde Lunte-Per.

„Hvad for en?"

„Stenen."

„Stenen?"

„Ja, Skjelstenen. Den var du jo i Færd med at flytte — hvad har den inde paa Søren Mortensens Mark at bestille? vil du stjæle hans Jord?"

„Stjæle? Tør du Landløber beskylde mig for, at jeg vil stjæle?" raabte Lars Jensen, hos hvem nu den første Forskrækkelse var overstaaet.

„Det er ikke værd at raabe saa højt," sagde Lunte-Per rolig. „Jeg har Vidner, maa du vide. Hans Peter og Mads Henningsen staar hist henne. Skal jeg kalde paa dem?"

Han klarede Stemmen og gjorde et Par Skridt hen ad Agrene, som om han vilde kalde paa nogen.

Lars Jensen fik hurtig fat paa Skjelstenen og rullede den tilbage paa dens Plads igjen.

„Nu har jeg føjet dig!" sagde han.

„Ja, put saa Tørvene ned omkring den og træd dem godt fast — saadan. Det er ikke værd, at nogen kan se, der har været gravet ved saadanne Sten," sagde Lunte-Per.

„Lad mig saa se, du holder ren Mund," sagde Lars Jensen og kastede Spaden paa Nakken.

„Det skal jeg nok, men paa én Betingelse," svarede den anden: „at du ikke mere staar mig imod eller vrøvler om, at jeg ikke er saa klog, som jeg giver mig ud for. Begynder du i den Dur igjen, saa ved jeg nu, hvor du har dit ømme Sted, og jeg skal klemme dig, saa du skal pibe ved det."

Med disse Ord vendte han sig og gik tilbage; men Lars Jensen ilede efter ham og tilføjede:

„Trænger du til et Par Skjæpper Rug, Per, send saa din Pose ned til mig, jeg skal nok fylde den."

„Det er godt — Tak!"

Dermed skiltes de. Lars Jensen tog Sæk og Spade med sig og gik hjem.

Da Lunte-Per var kommen tilbage til sine Ledsagere, spurgte de i Munden paa hinanden:

„Naa, hvad var det saa?"

„Det siger jeg hverken jer eller nogen," svarede den kloge Mand bestemt.

„Men Manden, der stod og grov — var det ikke Lars Jersen?"

„Hvordan kunde det falde jer ind? hvem siger for Resten, at det var et rigtigt Menneske?"

Dermed maatte de lade sig nøje. Lunte-Per kjendte den gyldne Regel: „At tale er Sølv, men at tie er Guld." Han var mere en Handlingens end en Ordets Mand.

Som sagt var Lars Jensen kommen hid fra en anden Egn. Han havde giftet sig med en Enke, der ejede Sønder-

gaard og havde kun et eneste Barn, en Datter, der nu var voxen, og paa den Maade var han bleven Gaardmand. Han var ikke godt lidt, hverken af sit Tyende eller andre; for han var selvklog og stivsindet og ikke nem at omgaas. Men hans mest fremtrædende Fejl var dog hans umættelige Gjerrighed. Han var færdig at tage Livet baade af sig selv og sine Folk, saadan skulde der slides og slæbes: tidlig op, sent i Seng, haardt Arbejde, kneben Løn og smal Kost — saadan var Reglerne. Det antoges almindelig, at han var slem mod sin aldrende Kone, og at hun havde fortrudt sit Giftermaal med ham. Hun gik som Nummer Nul i den Gaard, som hun havde skjænket sin Husbond; men hun tav og fandt sig i det, og ingen hørte hende klage.

De havde kun et Barn sammen, en lille bleg og noget svagelig Dreng — det eneste Menneske i Verden, Lars Jensen elskede foruden sig selv. Det var for denne skrantende Stakkels Skyld, han sled og slæbte; det var til ham, han skrabte sammen; thi at lille Lars Peter engang skulde arve Gaarden og alle dens Herligheder var noget, man nok kunde vide, og det var ogsaa en Ting, Moderen ikke vilde have det mindste imod, bare hans voxne Halvsøster ikke rent skulde være Stedbarn, men at der ogsaa blev sørget ordentlig for hende. I saa Henseende vare imidlertid Udsigterne ikke saa gode, som de kunde have været, og Moderens væsentligste Bekymring var: hvordan det skulde gaa med Bodil Marie? Det lod nemlig ikke til, at hendes Stedfader havde det mindste tilovers for hende. Han behandlede hende næsten ikke stort bedre end et andet Tyende. Hun maatte ikke komme ud og lære noget, men skulde blive gaaende hjemme og tage sin Part af Slæberiet for at „holde ham en Pige ude.“ Til Løn herfor var det næppe, han vilde unde hende saa meget, som hun sømmelig kunde klæde sig for efter Egnens Skik og Brug. Og saa taalte han ikke, at nogen af de unge Karle saa meget som saa' til hende eller vexlede et skjemtsomt Ord med hende; thi han gruede for den Stund, da hun skulde gaa hen og gifte sig, og han derved blive nødt til at rykke ud med hendes Fædrenearv.

Hvad ellers den Ting angik, da var den allerede saa godt som afgjort, det vil sige: Bodil Marie havde forlovet sig, og det med sin Moders Vidende og Samtykke, hvilket denne dog, paa Datterens indstændige Bønner, kun modstræbende havde givet, da hun frygtede for sin Ægteherre, der endnu intet vidste, men som jo vilde blive rasende, saasnart

Forlovelsen kom til hans Kundskab. En Anelse havde han, kunde de nok skjønne; han havde et Øje paa hver Finger og passede paa Datteren som paa en Arrestant. Tidlig eller sent maatte dog Sandheden frem for en Dag; men ingen, hverken Moder eller Datter, havde Mod til at bryde Tavsheden. „Hvordan skal det gaa med Bodil Marie?“ sukkede den gamle Kone, „og hvordan skal det gaa med mig selv — mig, der er Medvider i en saadan Hemmelighed, og det paa min Mands Ryg?“

Vi skal nu se, hvem den forvovne var, der ukaldet havde dristet sig til at betræde Lars Jensens fredhellige Enemærker.

Omtrent en Fjerdingvej længer mod Vest ligger der en større Gaard, Gildtoftlund, som den Gang ejedes og beboedes af gamle Proprietær Brun. Han havde kun et Barn, en Søn, som tituleredes „Forvalter,“ og som nu var den egentlige Styrer af det temmelig betydelige Landbrug; men der var en anden Karl paa Gaarden, der ogsaa havde en hel Del at sige, og hvem man undertiden hørte omtalt som „gamle Bruns højre Haand.“ Det var Niels Kjeldsen, Bodil Maries Kjæreste. Han var kommen til at tjene der som Hyrdedreng, og den gamle kunde rigtig godt lide den fattige Knøs; for han var høflig og villig, havde et kjønt, klogt Ansigt og vidste altid, hvad hans Mund sagde. Der var i det hele noget vindende ved ham, og gamle Brun, der var en stor Menneskeven, kunde ikke godt afse sine Folk, især saadanne, som opførte sig godt, og kort sagt: Niels Kjeldsen groede fast der i Gaarden og voxede op fra Dreng til Karl. Da han havde aftjent sin Værnepligt, lod Brun ham tage hen og lære Engvandingskunsten; saa kom han hjem igjen og skulde nu til at vise sin Kunst paa Gildtoftlunds store Enge, der var temmelig magre og ufrugtbare, men som Niels lovede at kunne forvandle, saa Folk skulde forundre sig. Der blev strax lagt Haand paa Værket, og Niels færdedes og arbejdede daglig i Engene: nivellerede, gravede Grøfter, sløjfede Knolde og fyldte Huller, og det var morsomt at se, hvordan Vandet ligesom lystrede ethvert af hans Vink. Mange sagde: „Han ødelægger jo Engen i Bund og Grund, saadan som han vender op og ned paa den — der bliver aldrig Græs mere!“ Men gamle Brun, der heller ikke fuldt kunde fatte de storartede Beregninger og Udkast, vidste imidlertid, hvem han havde med at gjøre, og han sagde: „det kommer nok — giv kun Tid! Niels Kjeldsen har aldrig været et Torskehoved.“ Han gik nede hos ham saa godt som hver Dag med sine to

smaa Hunde, Stokken i Haanden, Piben i Munden, i Halvstøvler og med „Ur paa Laaret", som det den Gang kaldtes. Det var virkelig morsomt med alle disse snorlige Grøfter og Render, hvori Vandet spillede og rislede nok saa muntert, som om det fornøjede sig over at føre Frugtbarhed ud over gamle Bruns Enge. Pokkers Knægt, den Niels Kjeldsen! flink Fyr! ypperligt Hoved! Ham faar vi nok Glæde af.

Det tog tre Aar med at faa den store Engstrækning færdig. Nu lakkede det mod Enden, Arbejdet var næsten færdigt, det priste sin Mester og gjorde alle Modstandernes Forudsigelser til Skamme. Gamle Brun var kisteglad, han klappede næsten uophørlig de to smaa Hunde, saa de var ogsaa glade, og de rislende Smaabække i det store Engvandingsanlæg var kun lutter Smil og lo, saa det klukkede — den eneste, som ikke var glad, det var Mesteren selv; han hang med Hovedet i den senere Tid og saa daarlig ud.

„Er du syg, Niels?" spurgte gamle Brun.

„Nej, jeg er ikke."

„Du spiller da vel ikke i Lotteriet og er bleven skuffet?"

„Nej, nej, kjære Husbond. Hvor kunde det falde Dem ind?"

„Har du havt Modgang da?"

Niels drog et dybt Suk og svarede undvigende: „Aa nej, det er ingen Ting — lad mig blot være."

Den gamle rystede paa Hovedet og besluttede at holde Øje med ham.

„Hvor er Fader henne?" spurgte Bodil Marie sin Moder en Søndag Eftermiddag, idet hun stjaalent kastede et Blik i Spejlet og glattede lidt ved sit Haar.

„Han gik op til Byen, og han mente, han kom sent hjem — der skulde nok være Gadestævne eller saadant noget," svarede Moderen. „Kommer han i Aften?" lagde hun til og saa' næsten forskrækket paa Datteren.

„Hvem kommer i Aften? Fader, mener du?"

„Aa fy, din slemme, overgivne Tøs! Nej, naturligvis Niels Kjeldsen," udbrød den gamle, ingenlunde i nogen uvillig Tone, men snarere smittet af Datterens glade Munterhed.

„Naa — ham! Ja, det kan jo være. Han har da sagt, at han maaske kom." Hun slyngede Armene om Moderens Hals, kyssede hende og sagde alvorlig: „Lille Mo'er! Hvordan skal det gaa! Han vil endelig, det skal aabenbares. Han siger, at han har sammensparet sig 600 Daler, og nu har

han kjøbt sig et Sted ude ved Gudenaaen, og med min Arv til Hjælp kunne vi betale det meste. Nu har dette „Lureri", som han kalder det, varet længe nok, siger han, og han vil have ren Besked. Maa han sige det til Fader? Han synes, det var rigtigst at gifte os nu."

Der paakom Moderen en hæftig Skjælven. Hun lod sig falde ned paa en Stol, foldede Hænderne og sagde:

„Nej, nej, søde Barn! Lad ham endelig tie stille — for det første. Det maa hellere komme — som af sig selv. Jeg forstaar ikke, hvordan det vilde gaa, hvis Niels kom busende løs paa din Fader med det, som han allernødigst vil høre — og det vilde ogsaa blive tungt for din Moder at skilles fra dig."

Datteren kyssede hende, men svarede ellers intet. Hun satte sig hen til Bordet med noget Haandarbejde, som hun bøjede sig over i Tavshed. Al hendes overgivne Munterhed var pludselig forsvunden.

I Kvæld, da hun havde malket Køerne, og Folkene havde faaet Nadver, tog hun sit Strikketøj og gik ud i Haven. Hun gik langsomt frem og tilbage i en af de yderste Gange, opmærksomt lyttende, og studsede ved hver en ubety-

delig Støj. Tilsidst gik hun hen til Havediget, gjennem Sirenbuskene ved Diget, holdt Haanden for Øjnene og spejdede

opmærksomt i Retning af Gildtoftlund. Det havde været en af de længste Sommerdage, Solen var lige ved at gaa ned, og dens sidste Straaler purpurfarvede Trætoppene og lagde et straalende Gyldenskjær om den ventende Piges smukke Hoved. Hendes Ansigt fik et andet, et lysere, et gladere Udtryk — der saas en lille mørk Prik paa Stien, der snoede sig langs med Skovsiden. Den kom nærmere — hurtig, ilende! Den blev til et Menneske — nærmere, nærmere! Det maatte være Niels — ja, det var ham og ingen anden! Nu kunde hun kjende ham. Nu fik han ogsaa Øie paa hende. Han svingede med Kasketten, smilede, lo! Den sidste Afstand tog han i nogle Spring, svang sig over Havehegnet og sluttede Pigen i sine Arme.

„Du har ventet?" spurgte han. „Jeg kunde ikke komme før."

„Aa nej, ikke saa længe endda. Gud ske Lov, du kom."

„Er din Fader hjemme?"

„Nej, heldigvis ikke. Vi kan være helt uforstyrrede."

De gik ind i Lysthuset og satte sig Haand i Haand.

„I Grunden vilde jeg hellere have truffet ham hjemme," begyndte Niels igjen. „Jeg har imod, at vi saadan skal blive ved at snige os til hinanden paa Stimandsvis, og vor Sag er jo ren og god. Du er bange for ham, siger du; men det er jeg ikke — jeg skal beskytte dig. Vi skal jo da ogsaa have det sagt engang — hellere springe end krybe i det."

„O nej, min Ven; jeg tør ikke."

„Han saa' en Stund forskende paa hende og vedblev derpaa: „Tør ikke! Det er noget Snak af dig, mit Lam. Skal vi da, saa længe vi leve, gaa og snige os om med vor Kjærlighed som et Lys i en Tyvelygte? Jeg kan ikke holde dette ud, og — og jeg er næsten bange for, at du ikke rigtig holder af mig, siden — —"

„Jo, det maa du tro, Niels!" afbrød hun ham og beseglede sin Tilstaaelse med et Kys. „Men lad os vente lidt endnu. Du ved ikke, hvor skrækkelig Fader kan være, naar han bliver vred."

Niels udstødte et dybt Suk. Han tav og stirrede modløs hen for sig. Der var virkelig begyndt at vaagne en nagende Tvivl i hans Hjærte om Pigens Ærlighed, siden hun ikke kunde eller ikke vilde gjennemgaa „den Smule" for hans Skyld og med ham — ham, der jo dog stod trofast ved hendes Side og vilde beskytte hende!

Medens disse og lignende Betragtninger fo'r igjennem

hans Hoved, blev Pigen pludselig opmærksom — der lød tunge Skridt i Gangen udenfor.

„Det er Fader!“ hviskede hun angst, „og han kommer maaske her hen — o, min Gud!“

„Bodil Marie! er du her?“ kaldte Lars Jensen.

Niels havde rejst sig, som om han havde i Sinde at gaa ud og mødes med ham; men hun drog ham nænsomt ned paa Bænken og hviskede i den højeste Skræk: „Nej, nej, kjæreste Niels! gjør det ikke, gjør det ikke! Han slaar os hjel! Maaske han vender om og gaar ind igjen og opdager os slet ikke. Tal ikke til ham i Aften, men i Morgen — eller paa Søndag — o Gud, o Gud!“

Hun vred sine Hænder; thi Lars Jensen stævnede lige hen imod Lysthuset og standsede ikke, førend han havde opdaget dem. Ja, der sad de!

Lars Jensen var rasende!

Svub! fik Pigen et Ørefigen, saa det sang igjennem hendes Hoved.

„I Skarnsunger! I forbandede Pak —!“ begyndte han, fraadende af Harme.

„I maa ikke slaa Pigen!“ sagde Niels og greb ham i Armen.

Bodil Marie sled sig forbi dem og løb skrigende ind til sin Moder.

„Hvem er du, der vil forbyde mig at tugte min egen Datter?“ hvæsede Lars Jensen.

„Lad os træde udenfor, at vi kan se hinanden, saa kjender I mig vel nok,“ svarede Niels Kjeldsen.

„Ho, ho!“ raabte Lars Jensen, saa snart han saa', hvem det var, han havde for sig. „Ikke andet end saadan en usselig Pjalt som dig! Og du vil forbyde mig at give mit Barn en Lussing!“

„Ja, for jeg er hendes Kjæreste, og det er min Pligt at beskytte hende.“

„Din Kjæreste! saadan en fattig Rakkerunge! Du vilde tænke paa at lege Kjæreste med min Datter! Du kunde maaske bruge Lars Jensens Penge! Jo, jeg skal kjæreste dig, Grønskolding, Næsvis, Hvalp, Lumpenkarl! Du — Du — Du —!“

„Jeg forlanger ikke jeres Penge,“ svarede Niels, „naar jeg blot maa faa Pigen, som jeg har fæstet i Tugt og Ære. Og I har ingen Ret til at æreskjænde mig, fordi jeg er kommen af Fattigfolk.“

„Hold Kjæft!“ brølede Lars og gik truende ind paa ham. „Ikke et Ord mere, og se du piller af, bort af min Grund — eller jeg skal flytte dig!“

„Ja, paa de Maader er jeg slet ikke bange,“ svarede Karlen sindig; „men jeg vil ikke slaas med en ældre Mand og allermindst med Bodil Maries Fader. Jeg gaar altsaa min Vej; men hør nu, Lars Jensen! I vil jo dog blive omsindet en Gang, naar I ser, at det ikke kan blive anderledes; for jeg trøster mig med, at Bodil Marie endda skal blive min, hvor meget I end støjer og larmer — bare hun er mig tro og holder ud!“

Med disse Ord svang han sig behændig over Havediget og var borte.

Han havde nær traadt paa en anden Person, der laa skjult udenfor Diget i den grønne Grøft og havde hørt saa godt som hvert Ord, der var faldet mellem Pigen og hendes Kjæreste og mellem denne og hendes Fader; men Niels var i en altfor ophidset Stemning til at have Øie for nogen Ting. Han skyndte sig afsted, og den mørke Skikkelse, der laa og dukkede sig i det høje Græs, blev uopdaget.

Skikkelsen var ingen anden end Lunte-Per. Han havde været ved Aaen med sit Medetøj den Eftermiddag; thi Angelfiskeriet var om Sommeren hans Tidskort og Bierhverv, naar han ikke var ude i „Forretning.“ Han var just kommen gaaende op igjennem Skoven, ligesom Karlen halede hen over Agrene efter Lars Jensens Have, og han saa' Kjærestefolkene mødes paa Diget. Det laa nu i Pers Natur, at han helst vilde „til Bunds i enhver Sag,“ og at hans Veje helst maatte være usporlige. Han havde tidligere faaet Færten af, at der maatte være „noget i Gjerde“ med Niels og Søndergaard-Datteren, her var Lejligheden til en Ransagelse; han benyttede den, og saa snart Kjæresteparret var forsvundet indenfor Sirèn- og Guldregnsbuskene, sneg han sig langs med en Rugager og kom uopdaget ind til Havediget, bag hvilket han lagde sig i Skjul lige for Lysthuset.

Nu var Akten ude og Passagen atter fri.

„Godt,“ mumlede Mirakeldoktoren, idet han rejste sig. „Nu er du saa meget klogere. Det kan maaske bruges ved Lejlighed.“

Han gik tilbage til Skovsiden og samlede sit Medetøj og sine Fisk til sig, og saa gik han hjem.

„Næste Søndag,“ havde Bodil Marie jo sagt. Dette betragtede Niels som en Aftale, han ikke maatte svigte, ihvorvel

der jo nu allerede havde fundet en Slags Afgjørelse Sted; men det var jo ikke godt, at den skulde blive gjældende. „Næste Søndag“ kom; Niels pyntede sig som til Jagildefærd og gik til Søndergaard — ikke over Havediget og ind i Lysthuset, men gjennem Porten, over Gaardspladsen, saa Hundene gjøede sig hæse ad ham — gjennem den sædvanlige Indgangsdør, ind i Stuen.

Lars Jensen sad for Bordenden, ret som om han ventede ham. Maaske var han ene hjemme; i alt Fald var han den eneste, der lod sig til Syne for Gjæsten — ikke saa meget som et Glimt af Bodil Marie!

Manden var ikke saa højrøstet og støjende som sidst, men lige saa umedgjørlig. Der kunde slet ikke være Tale om den Ting, og den var, kort sagt, en ren Umulighed. Den stakkels Niels maatte gaa igjen med uforrettet Sag.

Der gik en Dag, der gik flere Dage, der gik Uger — Bodil Marie var ikke at faa i Tale, ja ikke engang til at opdage. Knøsen gik og blev led og kjed af al Ting, og det var intet Under, at gamle Brun spurgte ham, om han var syg? For det kunde han gjærne se ud til.

En Dag, da Niels Kjeldsen gik og syslede med sin Engvanding, og Brun var gaaet hjem at spise Mellemmad, kom der en lille Hyrdedreng smuttende ud af Skoven og stak ham et Brev i Haanden — og saa han afsted igjen.

Niels aabnede og læste Brevet. Det lød saaledes:

„Kjære Niels!

Du ved ikke, hvad jeg i den sidste Tid har maattet gjennemgaa for din Skyld — og Moder med. Han er saa stræng og urimelig ved os, at vi næsten ikke kan være i Gaarden for ham. Jeg har maattet love ham at slaa dig af Tankerne. Du ved jo, kjære Ven, at det var kun nødtvungen, og at jeg ikke kan glemme dig, min bedste, min udvalgte Ven. Men det ser sort ud, og jeg er bange for, vi aldrig faar hinanden. Sit Samtykke giver han ikke, det er vist. Jeg vil gjærne løse dig fra dit Løfte til mig, hvis du kan blive lykkelig med en anden. Stakkels Moder er næsten syg og sengeliggende af al den Fortræd og Modgang, og maaske vi maa bringe dette Offer for hendes Skyld, at hun kan faa Fred; for det trænger hun haardt til. Lev vel, kjære Niels!

Fra den, du ved nok.“

Havde Niels havt Tvivl før, saa var her den fulde Vished, bildte han sig ind. Faderen kaldte ham en „Tiggerunge,“ Datteren havde aldrig villet være ham bekjendt „for Gud og

Verden," og her var nu hans Afsked — ikke engang sit Navn havde hun villet sætte under den Lap! Han rev den i Stumper og trampede den ned i Engen, dybt ned i Afgrunden! Han havde dog elsket hende saa inderlig, saa trofast, og han havde sat hele sit Hjærte ind paa, at denne store Lykke skulde blevet hans. Nu var han fortabt. Gud, hvor det var tungt at være fattig, ringeagtet, overset! at skulle forskydes, sparkes bort som en Hund!

Niels Kjeldsen var nok et lyst Hoved; men han var ikke noget stærkt Hoved. Saadan gives der jo somme. Han gik og blev „vilds," fik Griller, Skrupler. Ingen Ting sagde han, ingen Ting kunde man faa ud af ham, og gamle Brun med det kjærlige Hjærte var bange for, at han skulde gaa fra Forstanden.

Junisolen skinnede varmt paa Marken, Engene og den bugtede Aa, der snoede sig gjennem det brede Engbælte neden for Gildtoft Søndermark. Naturen var iført sin skjønneste Sommerdragt og prangede med en saadan Rigdom af Blomster, at det maatte synes en Umulighed selv for de travle, flittige Bier at komme om ved dem alle og drikke af deres søde Bæger. I Aaen vuggede Aakanden sit gule Hoved, og den lille Brøndkarse med de smaa hvide Blomster dannede en yndig Modsætning til den grønne Bred. Paa et Aakandeblad sad der en stor Vandmyg, formodentlig filosoferende over et Par store Øjne, der tilhørte en Gjedde, som havde søgt Skygge under den grønne Skjærm.

En ung Mand kommer gaaende med underlige Sneglefjed langs den krogede Aabred. Det er Niels Kjeldsen. Ogsaa han har pyntet sig, og han har Stok i Haanden. Men det maa være en sørgelig Højtidsfærd, han skal til; thi han ser alvorlig — nej, ulykkelig, lidende, næsten forvildet ud.

Han standser og stirrer en Tidlang ud i det dybe Vand. Men pludselig retter han sig i Vejret og gaar samme Vej tilbage, som han er kommen, og som om de slumrende Elementer med et ere kaldte til Live hos ham, hæver han sin Stok, og med et vældigt Slag ind i en Busk Gaaseurter sender han Hovederne af disse ud i Aaen, saa Gjedden forskrækkes og med et Plask søger ned i Dybet, medens Filosofen bliver siddende og fortsætter sine Betragtninger. Niels gjør atter en Vending, og nu farer han næsten i fuldt Løb afsted tværs over Engen og ind efter Skoven. Det er, som om der i hans Indre er kommet Oprør og Storm efter Vindstille.

Ogsaa her forstyrrer han det fredelige Liv. En opskræmmet Skade farer afsted med hæse Skrig og vækker de andre Skovens Fugle, og som en vagtsom Forpost fortsætter den sin Flugt dybt ind i Skoven, fortællende om den grusomme Fredsforstyrrer, der er kommen paa deres Enemærker.

Alle Smaafuglene ere vækkede, Skrig følger paa Skrig, og disse trænge da endelig ind i Øret paa den rasende Stormløber. Han standser og tager Sæde paa en mægtig Egestub, blotter Hovedet og tørrer den sveddryppende Pande. Efter at have lettet sit Bryst med at udstøde nogle dybe, smertelige Suk, mumler han halvhøjt: „Er I bange for mig, kjære Smaafugle? Nej, nej! Jeg skal ingen Fortræd gjøre Jer. Gid jeg var saa lykkelig som Fuglene! Jeg har jo selv den inderligste Længsel efter at bygge mig en Rede og at gjøre den lun og hyggelig til den Mage, der havde lovet at dele den med mig. Men hun sveg mig! Hun bedrog mig!" raabte han højt og styrtede atter afsted. „Hvorfor bedrog hun mig?" skreg han vildt. „Fordi jeg er en stakkels forældreløs, en Tiggerunge — ha!"

Disse vilde Raab var der to, der hørte. Den ene var den gamle Proprietær, der i den sidste Tid havde været meget urolig over sin Yndlings sære, ubegribelige Adfærd og derfor havde passet nøje paa ham. Nu var det dog lykkedes Karlen at smutte bort; men den gamle havde faaet at vide, hvad Retning, han havde taget, og saa trippede han afsted bag efter for at finde ham. Den anden var Lunte-Per, der kom med sit Medetøj og vilde til Aaen. De mødtes oven for Skoven, lige som Raabene lød.

„Kom, Per, kom endelig! Hjælp mig at faa fat i Niels Kjeldsen, det var ham, der raabte!" udstødte den gamle hæsblæsende.

„Hvad er der i Vejen med Niels Kjeldsen?" spurgte Lunte-Per.

„Aa, han er bleven smaatosset, er jeg bange — er rendt hen, og Gud ved, hvad han har i Sinde."

„Ja, saa maa vi afsted!

De skyndte sig ned gjennem Skoven, ud paa Engen — der fik de Øje paa Flygtningen — langt ude.

De raabte og vinkede ad ham. Han standsede og saa' sig om.

Lunte-Per spændte det lange Ben foran og skød afsted i fuld Fart, den gamle trippede bag efter, det bedste han aarkede.

„Hvad vil I? Bliv fra mig — bort!" raabte Karlen og svingede med Stokken. „Ved I, hvem jeg er? Jeg er en stakkels forstødt, en Tiggerunge, en Pjalt!"

„Grib ham!" raabte Brun.

Lunte-Per ænsede hverken Stok eller Besværgelse, men satte lige ind paa Flygtningen, slyngede begge sine stærke Arme om ham, satte Munden tæt ind til hans Øre og — hviskede.

Virkningen af denne Hvisken var forbavsende, Karlen traadte et Par Skridt tilbage, stirrede paa Mirakelmanden og sagde endelig med opklaret Aasyn:

„Det er vel ikke sandt? Er du virkelig Mand for det?"

„Ja, det er jeg Mand for," svarede Per bestemt.

„Aa, Herre Gud! Saa er der Haab for mig endnu — og jeg har faret meget vild, Gud naade mig!"

Gamle Brun forstod intet af alt dette. Han tog Karlen ved Armen og vilde have ham med sig hjem; men Niels sagde:

„Nej, kjære Husbond! Gaa nu i Forvejen, det er snart Aften, lad mig blive her lidt — og komme til Ro — jeg har været saa ulykkelig — men nu bliver det godt — jeg skal nok komme."

Gamle Brun saa' paa Niels, og han saa' paa Mirakelmanden. Hvad betød al denne Snak?

Men Per tog ham til Side og vexlede nogle Ord med ham. Nu forstod han det. De sagde Farvel til Flygtningen og gik tilbage ind efter Skoven. Lidt senere gik Niels langsomt samme Vej, men standsede i Skoven og tog atter Sæde paa den store Egerod.

Samme Aften, som Bodil Marie sad ude paa Grønningen og drog Lærred af Blegen, kom der en lille rund Sten trillende hen imod hende og tørnede imod Lærredsbunken, hvor den blev liggende. Hun saa' sig forskrækket omkring, men kunde intet Steds opdage den hemmelige Haand, der havde kastet den. Til Stenen var der bundet en lille Lap Papir, som hun løste, og til hendes Forundring indeholdt den følgende, skrevet med en daarlig og klodset Haand:

„Gaa ned i Skoven i Aften, hvor en god Ven venter dig. Sig ikke nej, men gaa endelig. Det er din egen Lykke og maaske et Menneskeliv om at gjøre."

„En god Ven?" Niels? Ja, hvem skulde det ellers være? Og dog havde han ikke selv skrevet Billetten. Hendes Hjærte bankede hæftig; men hun besluttede at følge Vinket — Følgerne fik at blive, som de vilde.

Da alt var blevet tyst og stille i Gaarden, aabnede hun varsomt sit Kammervindue og steg ud i Haven. Hun trykkede Vinduet til igjen, sneg sig ned ad Gangen, over Hegnet og ilede hurtig ned ad Vejen. Der var en, der rømmede sig et Par Gange inde mellem Træerne — det var Niels! Han ilede hende i Møde med aabne Arme, og snart laa hun i hans Favn.

„Kjæreste Niels! Hvad skal det betyde? Og hvem havde skrevet Sedlen?“

„Sedlen? Snakkede du ikke med Lunte-Per?“

Nej. Hun fortalte, hvorledes hun havde faaet Bud, og de bleve snart enige om, at det saa maatte have været ham alligevel, og at han havde ligget skjult et eller andet Sted, da han kastede Stenen.

„Men der stod noget om, at det gjaldt et Menneskeliv. Hvordan skal det forstaas, Niels?“

Han skriftede ærlig for hende, og hun hørte paa ham med lønlig Gysen. Men da han var færdig, slyngede hun sine Arme om hans Hals, kyssede ham flere Gange og sagde endelig:

„Du har aldrig vidst, hvor kjær du er mig, Niels! Ellers kunde du ikke have tænkt paa at volde dig selv en saadan Ulykke og mig en saadan Sorg. Jeg har prøvet paa at glemme dig; men jeg kan ikke — jeg kan ikke! Jeg er din og bliver din — komme saa, hvad der vil!“

Det var et Ord, der var Mening i, tænkte Niels, og just et saadant, som han trængte til. Nu var han helbredet.

De bleve gaaende sammen i flere Timer, samtalende om deres Kjærlighed og deres Fremtid, som laa lys og smilende for dem — bare de havde været vel over den næste Hindring, der stillede sig i Vejen for dem.

Niels vovede at følge hende helt hjem og at modtage det sidste Affkedskys lige udenfor Lars Jensens Vinduer.

Pigen var forsvundet, og Niels var atter ene; men der var foregaaet en fuldstændig Omvæltning i hans Indre. Han var i en voldsom bevæget Stemning, det sydede og bruste i ham, og han kunde ikke bekvemme sig til at gaa hjem og komme i Seng, men blev gaaende i Skoven til den lyse Morgen. —

„I Østen stiger Solen op
den spreder Guld paa Sky,
gaar over Hav og Bjærgetop,
gaar over Land og By.“

Saaledes sang en ren og fuldtonende Barnestemme inde i Skoven. Det var en lille Dreng, som vandrede ned til Indelukket for at give Ungkvæget det første Tøjreslag. Niels hørte Salmesangen og lyttede, og han hørte Fuglerøsterne, der lød trindt omkring ham, ikke skrigende og ængstelige som i Gaar, men glade og jublende. „Hav Tak og Lov og Pris!“ sang Drengen. Niels fik Taarer i Øjnene; han foldede Hænderne, sank i Knæ og bad: „Led os ikke i Fristelse!“ Efter en kort, men oprigtig og inderlig Tak og Bøn til Gud, der havde skjærmet ham i Nøden, stod han op og ilede hjem.

Næste Søndag. Lars Jensen havde havt Modgang den Dag. En af Hestene havde sparket ham og stødt ham op imod en Væg, saa det var et Under, at Pandeskal og Næseben holdt til det Rabalder. Med Nød og næppe humpede han ind for at lade sig trøste og pleje af sin deltagende Hustru. Han maatte strax i Seng; men skiønt han vaandede sig af Smerte, vilde han dog paa ingen Maade have, at der blev sendt Bud efter Lunte-Per.

Om Eftermiddagen kom der fremmede — gamle Brun og Niels Kjeldsen.

„Lad dem gaa igjen, jeg er jo syg,“ stønnede Lars Jensen.

„Jeg tykkes ikke, det kan gaa, lille Lars,“ vovede Konen at indvende. „En Mand som Hr. Brun — —“

„Ja, det er ogsaa sandt. Han plejer at kjøbe det meste af mit Ungkvæg. Aa nej, aa nej! Gaa ud og spørg ham, hvad han vil.“

Han vilde maaske kjøbe en af Hestene — netop den, der havde sparket Lars Jensen! Ypperligt!

„Nu holder du Mund med dette her!“ sagde Lars Jensen til Konen og pegede paa sit saarede Hoved. „Vi binde ham noget paa Ærmet — det skal jeg nok hitte paa. Men hvad vil Grønskoldingen?“

„Aa, han skal vel være Hr. Brun behjælpelig med Handelen, det er jo saadan en kløgtig Fyr.“

„Skidt med ham, den Stodderunge! Naa, lad dem komme.“

Konen aabnede Døren for dem, og de traadte ind i Sovekammeret. Der sad Lars Jensen i Sengen med et stort Plaster i Panden og en vaad Klud over sin ophovnede Næse.

„Er De kommen til Skade, Lars Jensen?“ spurgte gamle Brun.

„Ja, Foden gled for mig her ude i Gaarden, og jeg faldt og stødte mig — det har ikke meget at betyde. De er nok ude paa Handelens Vegne, Hr. Brun?"

„Aa ja. Jeg kunde nok have Lyst til at kjøbe den blissede Hest, om vi kan blive enige om Prisen; men det haster ikke og kan godt vente, til De er kommen oven Senge igen — mit vigtigste Ærinde er et ganske andet. Her er en Bejler til Deres Datter — han tør nok ikke selv sige det," lagde den Gamle spøgende til og slog Niels Kjeldsen paa Skulderen.

Konen samlede sit Strikketøj til sig og forlod Værelset.

„Den Snak kan vi snart blive færdig med — han skal hverken eje eller have hende!" svarede Lars Jensen opfarende.

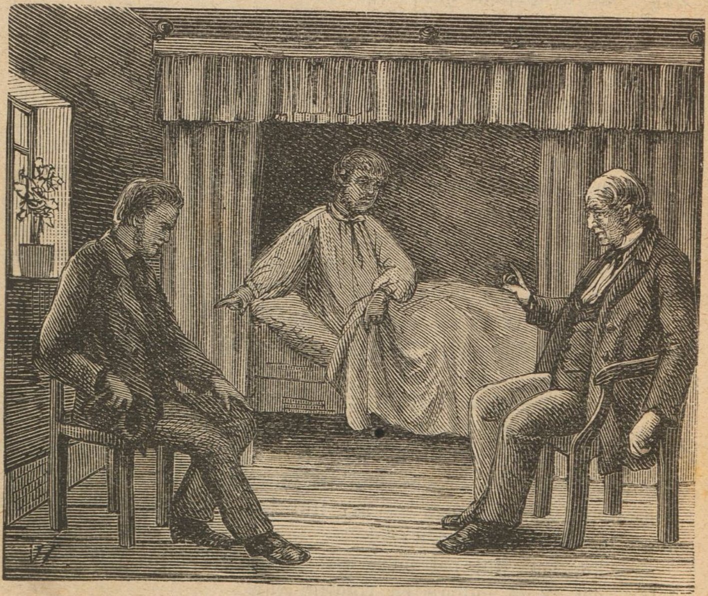

„Aa, det skal De dog ikke sværge paa," mente Brun. „De unge Folk holder nok af hinanden, og saa vidt jeg ved, er de enige. Ikke sandt, Niels?"

„Ja vel er vi det," svarede Niels Kjeldsen.

„Jeg blæser af jeres Enighed! Det er mig, det kommer an paa, og jeg er Mand i Hytten!" raabte Patienten og slog med knyttet Næve i Dynen, saa Kluden faldt af hans Næse.

„De er helt urimelig i Dag, Lars Jensen," begyndte Brun igjen. „Hvad har De at udsætte paa Karlen?"

„Aa, den Pjalt!"

„Niels er ingen Pjalt, men en ualmindelig tro og paalidelig Karl."

„Den Stodderdreng!"

„Fy, Lars Jensen! Nu bliver De simpel. De kjender ham da ikke nær saa godt som jeg, og jeg siger, han er en brav og dygtig Karl — gid vi havde mange som ham!"

„Jeg bryder mig ikke om, hvad De siger, og jeg vil ikke have med ham at skjøtte, den Fliremikkel! den Kirkerotte! den Snyltegjæst! den — —!"

Hvad den næste „den" skulde have været, fik man ikke at vide; thi Lars Jensen blev afbrudt derved, at Døren aabnedes, og — Lunte-Per traadte ukaldet ind.

„Jeg syntes, I var saa højrøstede," begyndte han, „og saa tænkte jeg, at jeg maaske kunde skifte Ly imellem jer."

„Hvem har haft Bud efter dig?" raabte Lars Jensen urolig.

„Ingen — slet ingen; men det bares mig for, at du var syg og sengeliggende, Lars, og det er du jo ogsaa. Lad mig føle din Puls!"

„Bliv fra mig!"

Per gik alligevel hen til Sengen; men i Stedet for at føle den syges Puls, bøjede han sig ned til ham og hviskede ham et Ord i Øret.

„Nej!" raabte Lars Jensen.

„Ikke det! Ja, saa gjør vi det om." Og Per hviskede anden Gang.

„Du er jo en ren Djævel!" skreg Lars Jensen. „Bort fra mig!"

„Ikke endnu! Saa er du ogsaa den mest forstokkede Synder, jeg end har havt med at gjøre; men —" Og Per hviskede tredje Gang. „Det er mit ramme Alvor — stol paa det!" tilføjede han højt.

Denne Gang lod det til at have virket. Lars Jensen faldt tilbage paa Puden og laa en Stund med lukkede Øjne. Endelig gispede han:

„Jeg er et ulykkeligt Menneske, ak ja! Og for at faa Fred i mit eget Hus, maa jeg gaa ind paa det, som jeg allernødigst vil. Hvor mon min Kone blev af?"

Hun var ikke langt borte; for i det samme aabnedes Døren til Køkkenet, og hun traadte frygtsomt ind.

„Du kaldte, lille Mand?“

„Aa ja! Hvor er Bodil Marie? Lad hende komme her ind.“

Moderen hentede Datteren, der troede, hun skulde ind og have Utak. Hun saa' sig frygtsomt om i Kredsen og rødmede forlegen; men et Blik fra hendes Elsker sagde hende, at deres Sag stod bedre, end hun havde ventet. Lars Jensen tog til Orde:

„Jeg lod dig kalde, Bodil Marie — I er jo kontent, du og Niels? Hvad synes du, lille Mo'r? Niels er her og gjentager sin Begjæring — skal vi staa imod længer? Hr. Brun er desuden hans Fortaler.“

Lunte-Per blev slet ikke regnet med.

„Ja, lad dem faa hinanden i Guds Navn,“ sagde Konen.

„Det var ret, Lars Jensen! Jeg vidste jo nok, De var en fornuftig Mand!“ raabte gamle Brun oprømt. „Og saa maa vi altsaa ønske til Lykke!“

Lykønskningen brød Lars Jensen sig dog ikke om. Han vendte sig om til Væggen og prøvede paa, om han kunde falde i Søvn oven paa den Forskrækkelse.

Gamle Mo'r bredte Dugen og rettede an for de fremmede ude i Dagligstuen; men der var ikke andre til at sidde til Bords end Hr. Brun og Lunte-Per. De forlovede trængte ikke til noget. De havde nok i deres Kjærlighed; med den søgte de ud i Haven og ind i det skæbnesvangre Lysthus, hvor de nu turde sidde uden Frygt for, at nogen skulde komme og drive dem fra hinanden.

„Men hvad sagde De egentlig til ham?“ spurgte Brun sin Bordfælle. „De omstemte ham lige med et.“

„Aa, det var saadan noget, jeg vidste, der kunde bide paa ham — et snildt Husraad,“ svarede Lunte-Per polisk. Andet Svar vilde han ikke give. Per vidste nok, hvad der l ø n n e d e sig.

Samme Efteraar drak Niels Kjeldsen og Bodil Marie Jagilde, og Maanedsdagen efter holdt de Bryllup. Niels førte sin unge Kone ned til Gudenaaen, til „den lille hyggelige Rede,“ han havde bygget til hende, og der levede og virkede de som et pænt og lykkeligt Ægtepar. Han forøgede Tid efter anden sin Jordlod med nogle Tønder Land, som han kjøbte til, og her udfoldede han ret sin Dygtighed og sin Kunst som Landmand og især som Engvandingsmester. Hel-

digvis fortrød Lars Jensen aldrig, at han havde givet sit Samtykke til Forbindelsen, da han først fik Øjet op for, hvilken dygtig Svigersøn han havde faaet, og han var næsten henrykt, hver Gang han kom tilbage fra et Besøg i Gudenaadalen. „Naar lille Lars Peter bliver en femten, sexten Aar," sagde han ved en saadan Lejlighed, „saa skal han min Sandten hen og være hos sin Svoger et Aars Tid og lære Landvæsen; for en bedre Læremester kan han ikke faa — det er vist!"

Jagtlovens Fredningsbestemmelser.

For at forhindre hensynsløs Udøvelse af Jagten og Udryddelse af nyttige Dyr indeholder Jagtloven af 1. April 1871 adskillige Fredningsbestemmelser og Regler for Udøvelse af Jagt, af hvilke her skal meddeles følgende:

1. **Pattedyr.** Raabukke maa ikke engang af den paa Stedet jagtberettigede fanges eller dræbes (ere fredede) fra den 1. Juli til den 12. Septbr.; Raaer, Harer, Væseler, Grævlinge, Flagermus, Pindsvin og Muldvarpe ere fredede fra 1. Februar til 12. Septbr. Dog gjælder Fredningen af Raadyr, Harer, Væseler og Grævlinge kun udenfor Gaarde, Haver og indhegnede Dyrehaver; for Muldvarpe kun udenfor Planteskoler, Kunstenge og mindre Jordlodder. — Andre vilde Pattedyr er det den jagtberettigede tilladt at dræbe til enhver Tid; Ildere, Maarer og Ræve er det ogsaa den ikke jagtberettigede Bruger tilladt til enhver Tid at fange og dræbe i sin Gaard og Have.

2. **Fugle.** En Del Fugle gjøre vel til visse Tider og i visse Henseender megen Nytte, men kunne til andre Tider være skadelige og besværlige. Det er derfor tilladt ogsaa for den ikke jagtberettigede Bruger af Jorder til enhver Tid at fange og dræbe dem, samt forstyrre deres Reder paa den Grund, han bruger. Disse Fugle ere: Dagrovfugle (med Undtagelse af Musevaager), den store Hornugle, Sneuglen, Ravne, Krager, Raager, Skader, Tornskader, Graaspurve, Heirer, Vildgjæs og Skarver.

Følgende Fugle saavel som deres Yngel og Reder ere fredede fra den 1. Februar til den 1. August: Bekasiner og Brushøns; fra den 1. Februar til den 12. September alle andre Fugle, derunder indbefattede Maager og Terner; men de øvrige Svømmefugle ere undtagne fra Fredningen, hvilket ogsaa gjælder om Pommerantsfuglen og Sneppen samt selvfølgelig de ovennævnte Arter, der til visse Tider kunne være skadelige.

3. **Nogle Bestemmelser om Jagts Udøvelse.** Ingen, der ikke har et Jagtdistrikt af mindst 200 Tdr. Hartkorn, maa bruge Mynder eller myndeagtige Hunde til Jagt.

Ingen maa udenfor Gaardsplads, indhegnet Have eller Dyrehave indrettede Faldgruber, opstille Fælder, Saxe eller andre Vildtsnarer i Gjærder eller tæt ved Jorden. Den jagtberettigede maa ikke undtagen efter Kronvildt og Daavildt drive Jagt paa Sædemarker fra den 1. Mai til Kornet er meiet og opbundet, ei heller

drive Jagt i Gaard og Have, der bruges af en anden. Ligeledes maa han ikke paa Grund, der bruges af en anden, nedskyde Hunde og Katte; dog er det ham tilladt ogsaa der at nedskyde Mynder og Hunde af Mynderacen udenfor Brugerens Gaard og Have.

4. **Salg og Kjøb af fredet Vildt.** Kun i den Tid, Vildtet ikke er fredet og 14 Dage derefter er det tilladt at falbyde, sælge og kjøbe det. Ligeledes er det forbudt at falbyde, kjøbe og sælge fredede Fugles Æg. Men Kjøberen er ansvarsfri, naar det kjøbte har været offentlig falbudt, eller han kan paavise Sælgeren.

Under samme Vilkaar er det fra den 6. April til den 10. August forbudt at falbyde, kjøbe og sælge Tjurer, Hjerper og Ryper, med mindre de sidste bevislige ere indførte fra Island.

5. **Bøder.** For Brud paa de ovenfor anførte Bestemmelser fastsættes i Jagtloven Bøder, mellem 2 til 10 og indtil 100 Kroner.

Børn paa 10 til 15 Aar, der uden Forældres eller Værgers Vidende udøve ulovlig Jagt eller overtræde Fredningsbestemmelserne f. Ex. ved at forstyrre Fuglereder, sætte Snarer osv. straffes med Ris eller anden legemlig Tugtelse. Have de gjort det med Forældres eller Værgers Vidende, straffes disse som Gjerningsmænd efter de almindelige Regler.

For at bøde paa den Ødelæggelse, den strænge Vinter 1878—79 medførte for Vildtet, er der i Lov af 24. Mai 1879 givet nogle strængere Fredningsbestemmelser, der gjælde indtil den 12. September 1882, af hvilke de vigtigste ere følgende: Urfugle ere fredede hele Tiden indtil den 12. September 1882, Harer fra den 1. Januar til den 1. Oktober og Agerhøns fra den 1. November til den 12. September.

Uddrag af det danske Selskab for Sundhedsplejens Forhandlinger.

Om Virkningen af Brændevinsdrik.

Ifølge paalidelige Beregninger drikkes der aarlig heri Danmark 30 Millioner Potter Brændevin, hvilke regnede blot til en Salgspris af 40 Øre Potten svare til en Værdi af 12 Millioner Kroner. Det er nærmest den fattige, arbeidende Del af Befolkningen, som aarlig betaler denne uhyre Kapital for Brændevin; thi de rigere og bedre stillede Klasser af Befolkningen drikke i Reglen mere baiersk Øl eller Vin. Hvis den almindelige Mening: at Brændevin er et godt og uundværligt Næringsmiddel, var sand, saa var der jo egentlig intet at sige til, at Arbejderne anvendte en stor Del af deres Indtægt paa at kjøbe Brændevinen, eftersom Nydelsen af denne Drik da kunde være nødvendig for at styrke Evnen til at arbejde; men hvis denne Mening imidlertid ikke er sand, hvis det er rigtigt, hvad mangfoldige Mennesker paastaa: at Brændevin er saa langt fra at være nødvendig, at den som oftest gjør mere Skade end Gavn, saa vil enhver indrømme, at det er sørgeligt at tænke sig, at en saa uhyre Kapital som 12 Millioner gives ud til Unytte eller maaske endog til Skade. Lad os da nøjere undersøge, hvorledes Sagen forholder sig.

Vi ville da først spørge, om Brændevin virkelig er et Næringsmiddel. Dette Spørgsmaal kan kun afgjøres ved Hjælp af Kemien, thi denne Videnskab, der undersøger alle Tings Sammensætning, er den eneste som kan give os Oplysning, hvorvidt et Stof er Næringsmiddel eller ikke. Kemien lærer os da, at der gives 2 Slags Næringsmidler, 1) dels saadanne, som kunne bidrage til Legemets Vært samt de forskjellige Organers Fornyelse og Vedligeholdelse, 2) dels saadanne, der kunne fremkalde Varme og Arbejdskraft. Til den første Klasse af Næringsmidler kan Brændevin ifølge sin kemiske Sammensætning umulig henføres, hvorvidt den kan regnes til den anden, er af forskjellige Grunde meget tvivlsomt. Men lad os nu antage, at den henhører til denne sidste Klasse af Næringsmidler, saa maa den Nytte, som den kan foraarsage, beregnes efter den kemiske Sammensætning. Det har da vist sig, at en Snaps Brændevin ikke indeholder mere virkelig Næringsværdi end f. Ex. et Stykke Sukker, der vejer knapt det halve af en Snaps Vægt. Heraf kan enhver indse, at Brændevin ikke med Rette kan kaldes et godt Næringsmiddel, da den i Forhold til sin Pris indeholder slet ingen eller højst ubetydelige nærende Egenskaber. Ethvert Menneske kan ogsaa indse, at Brændevinsbrændingen maa formindske vore Fødemidlers Ernæringsværdi. En Tønde Korn indeholder nemlig i Overensstemmelse med sin kemiske Sammensætning en vis Mængde Ernæringsstoffer. Hvis Kornet formales, bages til Brød og derpaa spises, saa bliver næsten alle disse Stoffer benyttede, og Kornets fulde Ernæringsværdi bliver saaledes brugt paa bedste Maade. Brændes derimod en Tønde Korn, da vindes derved kun en vis Mængde Brændevin, medens næsten alle Kornets ernærende Stoffer blive tilbage i Bærmen, der er uskikket til Menneskeføde, men rigtignok afgiver et godt Kreaturfoder; den vundne Brændevin indeholder slet ingen eller meget liden Næringsværdi. Det Korn, der derfor anvendes til Brændevinsbrænding, gaaer egentlig talt tilspilde, idet det væsentligst kommer til at tjene til Kreaturenes Ernæring.

En Arbejdsmand vil nu svare hertil, at en Snaps Brændevin oplivar Kræfterne, borttager Følelsen af Sult og Træthed, samt er nødvendig for at faae den tørre Mad til at glide ned. Dette er ganske sandt, naar en Mand er træt og kjed af sit Arbejde, i fortrædelig og gnaven Stemning, saa bliver han oplivet af en Snaps Brændevin, han bliver atter frejdig og føler sig i Stand til paa ny at tage fat paa sit Arbejde, men Ulykken er, at denne Virkning er forbigaaende og skyldes en unaturlig Pirring. Efter kort Tids Forløb forsvinder Snapsens Virkning, og man maa da atter gribe til Flasken. Det naturlige er, at en Mand, naar han er træt og sulten, hviler sig og spiser, thi dette er den eneste Maade, hvorpaa Kræfterne i Virkeligheden kunne gjenvindes, og gjør man det, saa kan Brændevinen overmaade godt undværes. Det viser sig her som overalt, at Vanen er det halve Liv; er en Mand fra sin Ungdom vant til at drikke Brændevin, saa trænger han dertil og kan ikke undvære den, men vil han vænne sig af dermed, saa vil han gjøre den samme Erfaring, som mangfoldige Mennesker før ham have gjort, at man lever langt sundere og lykkeligere, arbejder meget bedre, og lettere kan udholde Kulde og Anstrængelse uden end med Brændevin. Denne Erfaring har man nemlig gjort overalt, hvor denne Sag har været underkastet en alvorlig Prøvelse. Vi skulle anføre nogle enkelte Beviser herpaa. I de fleste Lande drikke Fruentimrene slet intet eller

højst ubetydeligt Brændevin, og dog kunne de i Forhold til deres Legemskræfter arbejde fuldt saa strængt og vedholdende som Mændene, ja ere jo endogsaa ofte nødte til alene at sørge for hele Familiens Underhold, naar Manden er fordrukken og derfor er ude af Stand til at erhverve noget. Forsøg have vist, at naar man lader 2 unge og kraftige Mænd, som ikke ere vante til Brændevin, arbejde ved Siden af hinanden strængt og flere Dage i Træk, saaledes at de begge faae den samme Kost, dog med den Forskjel, at den Ene kun drikker Vand, den anden faaer en passende Mængde Brændevin, saa viser det sig, at den Første, som kun faaer Vand, i Længden arbejder bedst og holder længst ud. Der gives i Udlandet mange Fabrikker, som kun antage Arbejdere, der slet ikke nyde Spiritus, og overalt har man gjort den enstemmige Erfaring, at Arbejdet paa saadanne Steder gaaer lettere fra Haanden og udføres langt bedre og i kortere Tid, medens Arbejderne holde sig langt sundere og leve længere. En stor Mængde engelske og amerikanske Skibe gaa nu hvert Aar tilsøes uden en Draabe Brændevin ombord, og det tillades ikke Mandskabet selv at medbringe det ringeste; paa hvert eneste af disse Skibe har det vist sig, at Mandskabet arbejdede langt bedre, var langt mere ordentligt og paalideligt og taale langt lettere Nattevaagen og stærke Anstrængelser. I den engelske, amerikanske og flere andre Landes Hære har man gjort ganske lignende Erfaringer.

Her er vel anført tilstrækkeligt for at vise, at Brændevinen aldeles ikke er nødvendig for at kunne arbejde og anstrænge sig. Det er en almindelig Tro, at man taaler Kulden bedre, naar man har drukket en Snaps. Dette er ikke rigtigt. Man føler ganske vist Kulden mindre, naar man har nydt en Snaps, men naar denne Virkning er fordunstet, da føler man Kulden dobbelt. Det er en bekjendt Sag, at Folk, der have drukket, let fryse ihjel, naar de i beruset Tilstand henligge Natten over i stærk Kulde. Ved Reiser højt oppe mod Nordpolen, paa hvilke man ofte maa overvintre i stærk Kulde indefrosset i Isen, har det gjentagne Gange vist sig, at kun de Folk, der ikke drikke Brændevin, kunne taale Kulden, medens de fleste, der vare vante til Spiritus, tabte Kræfterne, fik Skjørbug og ofte gik helt til Grunde; det er derfor en Regel paa saadanne Rejser at bruge saa lidt Spiritus som muligt. Erfaringen taler saaledes afgjort for, at man bedre taaler Kuldens Paavirkning uden Brændevin. Hvad nu endelig den Mening angaaer, at tør Kost ikke vil glide ned uden ved Hjælp af en Snaps, da er dette en ren Vane. Mange Mennesker nyde aldrig Spiritus og kunne dog spise deres Mad med Lyst og god Appetit, og ved Hjælp af lidt Kaffe, Mælk eller Øl kan ethvert Mandfolk lige saa godt som Fruentimrene fortære sit Maaltid. Vi have saaledes paavist, at Brændevinen er et daarligt Næringsmiddel, at det ingenlunde er en Nødvendighed at drikke for at kunde arbejde eller holde Varmen. Hvis dette er sandt, saa vil vel ingen nægte, at det er sørgeligt at tænke sig, at den fattige Arbejderbefolkning anvender 12 Millioner Kroner paa at forskaffe sig et Pirringsmiddel, der ikke gjør virkelig Gavn, men derimod for mange afstedkommer stor Skade. Enhver Mand, der indser dette, bør derfor føle det som sin Pligt saa vidt muligt at vænne sig til Ædruelighed, eller hvis han ikke kan dette, saa i det mindste sørge for, at hans Børn, Tyende, unge Arbejdsfolk o. s. v. ikke vænne sig til denne Ukik. Ulykken er, at Brændevinen er saa billig, at næsten enhver har Raad til at kjøbe den, og det er sørgeligt at se, at unge Men-

nesker allerede i en tidlig Alder vænne sig til Brændevinen for at gjælde for voxne Karle, ogsaa fordi det skal være saa rask at kunne drikke sin Snaps. Vi skulle gjærne indrømme, at mange hele Livet igjennem kunne nyde Brændevin uden at mærke skadelige Følger deraf, men man maa huske, at Evnen til at taale Spiritus er højst forskjellig; nogle Mennesker have et godt og stærkt Helbred, og kunne derfor uden Skade taale at drikke meget, men der gives mange andre, der blive berusede af lidt og let kunne faae deres Helbred ødelagt. Det er derfor umuligt at sige, hvor meget et Menneske kan drikke, og fordi min Nabo kan taale ½ eller 1 Pægl Brændevin daglig, er det derfor ikke sagt, at jeg selv kan taale saa meget. Dernæst maa man erindre, at Drikfældigheden lige som alle Vaner tager til med Aarene, selv det mest fordrukne Menneske har begyndt med at drikke smaat.

At Brændevin kan foraarsage Skade, naar den nydes i Overmaal, kan ingen nægte. Der findes ikke et Menneske heri Landet, der ikke i sit Bekjendtskab har sørgelige Beviser for denne Sandhed. Vi skulle nu give en kort Fremstilling af de Ulykker, som foraarsages ved Drikfældighed. Man kan sige med Sandhed, at der ikke findes nogen Last, der i den Grad skader Sundheden, nedbryder og ødelægger Legemet og alle dets Organer, som den daglige, umaadeholdne Nydelse af Spiritus. Fordøjelsen svækkes, Drankeren faaer daarlig Appetit, Opstød og Kvalme, Brækninger og Lede til Mad; han kan tilsidst kun spise ganske lidt, og den Smule Mad, han faaer, maa lokkes ned med Brændevin. Kræfterne ødelægges ved at Musklerne blive svage og daarlige, hele Legemet bliver fedt og oppustet, Ansigtet og Næsen rødt, Huden tilbøjelig til Saar og Udslet. Lungerne svækkes, der opstaaer Kortaandethed og hyppig Hoste, den saakaldte Brændevinshoste. Hertil kommer næsten altid Leversygdom, meget hyppig Lidelser af Hjærtet og Nyrerne. Endnu værre Indflydelse har Drikfældigheden paa de aandelige Evner: Hukommelsen og Tænkningen sløves, Villieskraften svækkes, al Drift og Foretagelseslyst gaar lidt efter lidt tabt, Drankeren er gnaven og mismodig, utilfreds med sig selv og alt, han beholder kun een Lidenskab, som lidt efter lidt gjør ham fuldstændig til sin Slave, og det er Lysten til at beruse sig. For denne sætter han alle Hensyn tilside, ødelægger sin egen og sin Families Velfærd og gaar saaledes en for tidlig Alderdomssvaghed imøde. Hos mange Mennesker fremkalder Drikfældigheden forskjellige Former af Sindssygdom; paa alle vore Hospitaler og Sindssygeanstalter findes der en Mængde, som selv have paadraget sig Affindighed eller Fjollethed ved umaadelig Drik; navnlig er der en Form af Drankergalskab, der er meget hyppig, den saakaldte Delirium. I Kjøbenhavns store Hospitaler indlægges der aarlig flere Hundrede Mennesker, der lide af denne sørgelige Sygdom, og blandt disse er der desværre mange, som slet ikke have drukket saa overmaade meget, ja som endogsaa sjeldent have været berusede, men som desuagtet faa denne Sygdom, fordi deres Legeme ikke har kunnet taale den daglige Nydelse af Spiritus. Vi skulle ikke dvæle længere ved disse sørgelige Tilstande, som Lægerne desværre kjende altfor godt. Drankeren ødelægger næsten altid sit Familieliv; Kiv, Splid og Ufred holder altfor ofte sit Indtog med Brændevinsflasken, og hvorledes kan det være anderledes. Hvorledes skulde Kone, Børn og Tyende kunne have Agtelse eller Hengivenhed for en Mand, der jævnlig er beruset og da ofte viser sig raa og brutal. Hvorledes skulle Børnene i et saadant Hjem voxe op til at blive skikkelige og arbejdsomme Mennesker, naar deres Lærdom og Undervis-

ning forsømmes, naar de kun have et slet Exempel for Øie lige fra Barndommen af. Man har lagt Mærke til saavel her i Landet som i andre Lande, at Drankerens Børn let blive drikfældige. Dette er let forklarligt, da Børn jo saa ofte smittes af Forældrenes Fejl og Uvaner. Oftest er det dog Konen, det gaar værst ud over; hun maa slide og slæbe for at ernære Familien og skaffe Penge til Brændevin, naar Manden forfalder og bliver uskikket til at erhverve noget. Derfor bør Konen ogsaa huske, at det altid er hendes Pligt at gjøre Hjemmet hyggeligt og venligt, forat Manden ikke, som det saa hyppigt skeer, om Aftenen skal ty bort til Kro eller Værtshuse for at undgaa et uhyggeligt, snavset og ufredeligt Hjem. Saalænge Hjemmet er for Manden, hvad det bør være, saalænge ere Fristelserne til at søge sine Glæder udenfor det mindre. Drikfældigheden er dernæst en Kilde til Fattigdom, Drankeren bliver aldrig velstaaende, jo mere han drikker, jo daarligere arbejder han; han formaaer ikke at spare, thi Overskuddet drikker han op, og er han først kommen saa vidt, at han intet mere kan fortjene, fordi ingen vil betro ham noget Arbejde, gaaer hele Familien som oftest Nød og Elendighed imøde. Rundt i vore Fattighuse seer man sørgelige Beviser herpaa. Enhver, der kjender noget til disse Forhold, véd, at en stor Del af Fattiglemmerne selv have paadraget sig deres Elendighed ved Drik, og Fattigbyrden i mange Sogne staaer i ligefremt Forhold til Egnens Forbrug af Brændevin. Vi skulle endelig omtale den sidste og ikke mindst sørgelige Følge af Drikfældigheden. Det har vist sig i Udlandet overalt, hvor man nærmere har undersøgt Sagen, at visse Arter af Forbrydelser for en ikke ringe Del begaaes i Fuldskab. Derfor finder man i alle store Fængsler, at en stor Del af Mandfolkefangerne ere Drankere; en stor Mængde Lovovertrædelser, som begaaes uden nogen forudfattet Plan, f. Ex. Slagsmaal og Vold, Drab og Lemlæstelse, Usædelighed og Opsætsighed mod Politiet o. s. v. skyldes i det overvejende Flertal af Tilfælde Drikfældighed. Det gaar med hele Samfundet som det gaar med det enkelte Menneske: jo mere fordrukket og forfaldet det store Flertal er, jo mere uvidende og udannet er hele Folket.

Man maa ikke tro, at denne Skildring af de Ulykker, der følge med umaadelig Nydelse af Spiritus, i nogen Retning er overdreven. Paa de store Hospitaler, som modtage aarlig en Masse Drankere, have Lægerne altfor rigelig Lejlighed til at gjøre sørgelige Erfaringer, og vi ville blot ønske, at enhver, der kunde nære Tvivl om Rigtigheden af, hvad vi her have sagt, vilde opholde sig kun en Maanedstid ved et saadant Hospital, saa vilde han sandelig faa Øiet op for, at Ulykken ikke er skildret paa en overdreven Maade. Vi kunne godt indse, at Fristelsen til at nyde Brændevin er stor for mangen fattig Mand, og at det kan være meget vanskeligt at aflægge en Vane, som er fastgroet lige fra Ungdommen af, men selv om en saadan Mand ikke kan vænne sig fuldstændig fra at nyde Spiritus, saa kan han dog bestræbe sig for at holde Maade, naar han véd, hvilke Følger Drikfældighed kan medføre, samt saavidt muligt sørge for, at hans Børn ikke vænnes til at drikke i den unge Alder. Enhver vil indrømme, at hvis de 12 Millioner, der nu for en stor Del ødes til Brændevin, bleve anvendte dels til at skaffe Børnene en bedre Undervisning og Opdragelse, dels bleve satte i Sparekassen, saa vilde der derved kunne gjøres megen Gavn, medens samtidig en stor Del af de nuværende trykkende Udgifter til Hospitaler, Fængsler og Fattigvæsen kunde spares.

En Ungdomsdrøm,

fortalt af

Carit Etlar.

For omtrent et Aar siden indeholdt flere udenlandske Blade en Sensationsefterretning, som gav Anledning til en literær Fejde, der endte paa samme Maade, som den Sort Fejder sædvanlig pleje at ende: man sagde hinanden nogle smaa Ubehageligheder, og til Slutning beholdt enhver sin Mening.

Sagen angik den ungarske Digter Sandor Petøfi, en Mand, der i mange Aar var bleven erklæret for at være dræbt i sidste ungarske Frihedskrig. Hans Venner, og blandt disse Biskoppen for de evangeliske Kirker i Siebenbürgen Dr. Teutsch, fra hvem jeg har faaet Bidrag til Digterens Historie, vidste med Bestemthed, at han havde været til Stede i Træfningen udenfor Schäßburg. Her stillede den polske General Bem sig i Juli 1849 mod en russisk Hærstyrke, som i Forening med Østrigerne søgte at kaste sig over Ungarerne og tilintetgjøre det sidste Forsøg paa Opstand mod det østrigske Regimente.

Bem havde den Dag kun tre Honvedregimenter, nogle Eskadroner Husarer og et ringe Artilleri at sætte mod Russernes Overmagt, men betænkte sig dog ikke paa at gjøre sine Dødsfjender Modstand. Han tog Stilling udenfor Byen Schäßburg, mellem Bakkerne og Floden, som hindrede Russerne i at udfolde hele deres Styrke. Saa sloges de den Sommerdag fra Klokken ti om Morgenen til sildig Aften. Ungarerne foretrak at dræbe i Stedet for at gjøre Fanger, Russerne fulgte deres Exempel, og da endelig Frihedskæmpernes lille Skare, træt, udtyndet og omringet, ikke var i Stand til at kæmpe mere, lode de sig dræbe eller flygtede ind paa tyrkisk Grund. — Dermed var Opstanden til Ende.

To af Bems Heste bleve skudte under ham, han selv laa skjult inde mellem Flodens Siv, saaret af et Lansestik, Kosakkerne mylrede hen over Valpladsen, nu begyndte deres

Værk: de fangede, dræbte, plyndrede og joge deres Heste over de faldne.

Petøfi var dragen med som frivillig. Bem gjorde ham til sin Adjutant, og Folk havde set ham under Slaget ride frem og tilbage og bringe Generalens Befalinger til de forskjellige Afdelinger. Pludselig forsvandt han sporløst, ubegribeligt, uden at det siden var muligt for hans Venner, og af dem havde han mange, at tilvejebringe Oplysning om den ulykkelige Digters Skæbne. Han blev eftersøgt overalt, blandt de flygtende, saarede og døde, men fandtes ikke. Silde om Aftenen kom hans Tjener ind til Byen med Sadlen over Ryggen og fortalte, at han om Eftermiddagen havde set sin Herre gaa over Valpladsen, hen mod en Bønnemark; der var han bleven borte.

Saaledes lød i mange Aar Historien om Petøfis Endeligt; Folk vedblev at synge hans Sange uden at tænke synderlig mere paa hans Person, de glemte den døde for den levende. Saa dukker der som sagt i Sommer en Avisefterretning op, Gud ved hvorfra, og paastaar, at den stakkels Digter hverken var død eller begraven, men truffen lyslevende et Sted i Sibiriens Ørkener, hvor han blev holdt som Fange under et fremmed Navn og stræng Bevogtning. Man talte for og imod denne Paastand, som jo i det mindste laa indenfor Mulighedens Grænser. Det fantastiske og utrolige havde altid tidligere været knyttet til Petøfis Person; der gives enkelte, som det æventyrlige ligefrem synes at søge, og blandt disse hørte han, medens der gives andre, som gaa paa Jagt efter det hele deres Levetid og dog tilsidst udbryde med Apostlen: Herre, vi have fisket den ganske Nat, men intet fanget.

Petøfi havde bestandig haft to store og mægtige Fjender at kæmpe mod, først Samfundet, som omklamrede ham med Vedtægter og Baand, han søgte at sprænge, dernæst sin egen Naturs ubændige og rastløse Tilbøjeligheder, som jog ham bort fra alt, hvad der var stillestaaende og ensformigt, hen mod det nye, det fremmede, det ukjendte, der hører saadanne Mennesker til, hvori de leve og hvoraf de lade deres Publikum leve. Nød og Savn holdt ham fastknuget, medens han sad og drømte om sit Fødelands Frigjørelse, om de Sejre, han vilde vinde, eller om de smukke og straalende Magyardøtre, han havde truffet inde i Byerne og ved Kirkefesterne, — i Frastand naturligvis, bestandig i Frastand, ligesom Helgenerne paa deres Altare. Hans Moder spandt og spolede for Folk, hans Fader holdt Krosted, medens han selv løb

Landet rundt, ud paa Pustaerne, fo'r omkring paa Ryggen af de usadlede Heste, og satte de mest forvovne Ryttere i Forbavselse, naar han forsvandt i en Sky af forgyldt Støv, jublende af Lykke. Undertiden søgte han sig en Plads blandt Hestehyrderne og lyttede til deres Sagn og Sange, medens den sidste Solstraale kastede sit glødende Skjær over de endeløse Stepper og Dæmringen begyndte, — der fra ind i Kroen, hvor Prangeren og Hestetyven sad og svirede og pralede af deres nyeste Bedrift. Henimod Midnat kom en lyssky Zigeunerbande og meldte sig med Hundeglam og Skraal og vilde Sange. Dem maatte der ogsaa prøves et lille Togt med. Siden efter gik det ned mod Teisfloden, hvor Tømmerslæberne skibede de fældede Træstammer ind til Byerne. Han gjorde Tjeneste paa Flaaden, forlangte kun saa lidt, blot noget nyt, noget friskt, der var bestandig tusinde higende Længsler i denne Ildsjæl. Naar Natten var mørk og tavs, og Baalet forude slukkedes paa Jærnpladen ved Hytten og de brune, halvnøgne Slovaker laa henslængte under deres Tæpper, sad han og stirrede op mod Himlen og lyttede efter Hejrens og Rørdrummens Skrig i Sivene eller efter Vildænderne, som skræppede inde i næste Flodarm, eller efter de dæmpede Melodier fra Hyrderne inde paa Steppen, — hvem kan gjøre Rede for alle de Syner, der i saadanne Øjeblikke fremstillede sig for ham, og som han senere formede ud i Billeder og Sange!

Han være nu død eller levende, det er ikke derom Talen drejer sig, jeg kom blot ved at høre Petøfis Navn i Tanker om en lille Historie, som jeg her vil fortælle. Den er bleven mig meddelt af en af hans fortroligste Venner, jeg har nævnet Mandens Navn og talt derom engang før, men det er nu saa længe siden, at det vist er glemt og derfor blevet nyt igjen.

I Debreczin laa Petøfi syg af Feber. En af hans Venner, Redaktøren af Søndagstidenden, Albert Pakh, fandt ham en Aften udenfor sin Dør, bleg og lidende, i vaade og sønderrevne Klæder. Han havde nogle Maaneder i Forvejen forladt Byen med et Skuespillerselskab, thi den Gang levede og tænkte han blot paa Theatret, som dog kun skulde bringe ham Sorg og Ydmygelse; han blev udhysset og fik Afsked, drog derefter med et andet Selskab omkring i Landsbyerne og gav Roller i Krosteder, i Telte eller om Markedsdagene i de aabne Stalde, overalt med lige daarlig Lykke. Nu kom han tilbage igjen, udmattet af den fortsatte Kamp for et

Maal, der bestandig syntes at drage sig tilbage. Albert Pakh delte med ham, det havde han allerede tidligere gjort, han tingede ham i Kost hos en fattig Skomagerenke paa et Kvistkammer. Her levede Petøfi i nogle Maaneder med Tagstenene til Væg og en Kakkelovnstromle til Skrivebord, digtede Sange og Eventyr og sendte dem omkring til de forskjellige Tidsskrifter og fik dem tilbage igjen, eller, hvad der var det samme, fik dem ikke tilbage og ikke trykte. Derefter kom han i Huset hos en Billetsælgerske Bordas, som plejede ham uden Vederlag hele den følgende Vinter. Han manglede alt, Klæder, Brød, Penge, men der gives lykkeligvis en Periode af vort Liv, hvori Mennesket ikke lever af Brød alene.

En Aften kom han heftig og aandeløs løbende ned til Journalisten.

„Følg med!“ udbrød han, „og sig, om du tror paa mig.“

Pakh var en rolig og besindig Mand, allerede temmelig fortrolig med Petøfis lidenskabelige Indskydelser, han tog sin Hue og fulgte ham ned til Værtinden Bordas. Her gjentog Petøfi sit Spørgsmaal: „Tror du paa mig, har du ubetinget Tillid til min Redelighed?“

„Ja vist har jeg, hvad saa?“

„Saa sæt dig ned og skriv, her er Pen og Papir. — Jeg underskrevne Albert Pakh forpligter mig til, inden fem og fyrretyve Dage at betale Madame Bordas 180 Gylden paa Petøfis Vegne, hvis han ikke selv ser sig i Stand til at betale denne Gjæld til hende.“ Albert Pakh skrev og Petøfi leverede Værtinden Papiret. Da de kom ned paa Gaden, tillod Journalisten sig det beskedne Spørgsmaal, hvorledes Petøfi egentlig havde tænkt sig Muligheden af, i saa kort en Frist at bringe disse mange Penge til Veje.

„Jeg rejser nu min Vej, jeg vil til Pest, der gror min Lykke, her i min Ransel har jeg to og tresindstyve nye Digte, du skal faa dine Penge, om jeg saa bliver nødt til at gaa fra Dør til Dør for at tigge dem sammen.“ Dermed skiltes de, og Digteren drog atter paa Vandring.

Det varede en Stund, før han naaede Rejsens Maal. Teisfloden var gaaet over sine Bredder, havde oversvømmet de omkringliggende Pustaer og ødelagt Vejene. Han led Nød og tiggede sig frem, han frøs og krøb sammen i Lader og Høstakke. Der var øde og mørkt omkring ham, men sollyst i hans Sjæl; det er det lykkelige ved Talentet, at det lever sit eget Liv, ligesom det gaar sin egen Vej, det gror stort

under Hindringer og øjner Lys der, hvor alle andre kun finde Mørke. Petøfi drog mod sit Maal, han bar en straalende Fremtid i Form af en tyk Bunke Haandskrifter i sin Ransel. Han befandt sig som paa et Vrag, hvorfra han saa' et smilende Landskab vinke sig i Møde inde paa Kysten.

Dette Liv, fuldt af Savn og Skuffelse, Kamp og Anstrængelse, maatte nødvendig være en Skole, hvorfra han gik ud, beriget med Erfaringer, modnet og udviklet for den Opgave, han havde at løse. Hans Legeme hungrede, Savnet syntes at omklamre ham og gjøre ham til sit Bytte, paa samme Tid som hans Sjæl var fuld af lyse og lykkelige Billeder, af Syner og Ideer, der siden skulde faa Udtryk i hans Digte. Hvem kan udregne, hvor lang Vejen er fra det første Indtryk til Tanken, fra Tanke til Ord og Form, eller sige, hvor længe Ideen maa arbejde i Stilhed og Mørke, før den udfolder sig? Den ligner jo Frøkornet, der danner sin Kime, usynlig og længe før det Solglimt kommer til, som kalder den frem i Lyset. Petøfi blev holdt oprejst af et Haab, der lige overfor Beregningen syntes at være Vanvid, for det sandsynlige en Umulighed, for ham selv derimod en Kilde til usigelig Lykke. Hvad han havde lært af Skyerne, af Lynet og Orkanen, af Livet paa Stepperne og Livet i de Huler, hvor Lasten og Ulykken lige omhyggelig søgte Skjul, vilde han siden give Ord og Rythmer, Farve og Billeder, som Verden skulde modtage med Henrykkelse. Naar den Tid kom, vilde han have erobret sin Fremtid, naar den Magt, han besad, var frigjort, vilde den træde ud i Verden, vække de sovende, fremkalde Kjærlighed til Landet, udvide Hjærterne, lære dem at tilgive de begaaede Fejl og raade Bod paa Fremtidens.

Derpaa tænkte han, derfor jublede han, medens han vankede om og fordybede sig i Mørket og Ensomheden, thi Ensomhed maa der til for at forberede det store: Christus søgte den i Ørkenen, Mohammed i Hulen ved Mekka, Luther paa Wartburg. Da han endelig naaede Pest, kunde han næsten ikke mere, hans Støvler vare opslidte, hans Klæder hang i Pjalter omkring ham. Skræderen, han var bleven henvist til af Pakh, laante ham af sine Klæder. Efter nogle Dages Hvile bankede han en Morgen paa den berømte ungarske Digter Michael Vörösmartys Dør for at vise ham sine Arbejder og høre hans Dom over dem. Første Gang gik han forgjæves, næste Dag kom han igjen i sin Værts Kjole, med Flipper af Skrivpapir, undselig og forlegen.

Vörösmarty havde knap Tid den Dag, men modtog dog den ubekjendte særdeles høflig, saa' af og til paa sit Ur og endnu mere spørgende paa de vældige Haandskrifter, Petøfi halede op af Lommen og bad om Tilladelse til at læse for ham. Der var et Præg i den unges blege og magre Ansigt, som man ikke kunde tage fejl af, hans høje, kantede Pande lignede Beethovens, den Maade, paa hvilken han bar sit Haar, gjorde Ligheden endnu mere paafaldende, hans livlige Bevægelser, hans dristige og flammende Blik, hans kjække Læber, alt hos ham talede.

I Begyndelsen gik det ikke videre heldig. Petøfi skjælvede, hans Røst lød ensformig og dæmpet. Vörösmarty skjulte, at han gabede.

„Lidt langtrukkent, lidt almindeligt," sagde han, efter at have hørt det første Digt til Ende.

Petøfis Aasyn vedligeholdt sit jærnfaste Præg, han blev kun noget blegere og vovede ikke at se op, medens han tog fat paa det næste Hefte.

Det var et af disse friske Digte om stjærneløse Nætter, om et Folk, der sov og skulde vækkes, om Fremtidens Bedrift, om alt hvad han havde følt og drømt i Ensomheden og siden efter givet Form. Den gamle Mand rykkede sin Stol nærmere, han lyttede, lyttede aandeløs, foroverbøjet, det syntes at blomstre i Stuen omkring ham, han hørte ikke blot nye Ideer, nye Billeder, men Tanken, Følelsen kom frem i et Klædebon af nye Navne. Han glemte at se paa sit Ur, hans Læber bævede, da Petøfi tav, hans Øjne bleve vaade.

„Et til, et til!" hviskede han.

„Jeg er bange for at trætte Dem, desuden — De har saa knap Tid i Dag," sagde Petøfi lidt spydig.

„Læs mig et Digt til, læs dem allesammen," gjentog Vörösmarty, idet han sprang op og trykkede ham til sit Bryst. — Saaledes lød den første Hilsen, den første Indvielse.

Paa den Tid var der i Pest en literær Forening, som blev kaldt Nationalkredsen og som bestod af frihedssindede Studenter, Advokater, Læger og Skribenter, samt en Mængde af Byens dannede Borgere. Man mødtes om Aftenen, kritiserede Dagens Begivenheder, holdt Foredrag, læste Bladene og morede sig fortræffelig. Vörösmarty var som Ungarernes ældste og første Digter naturligvis Præsident i denne Kreds. Han gik derop næste Aften, talte Petøfis Sag, skildrede det Indtryk, han havde gjort paa ham, og foreslog, at For-

eningen skulde udgive alle hans Digte. Dette Forslag vakte almindelig Modstand. En Mængde Stemmer hævede sig mod Vörösmarty..

„Hvad har vi med Deres Digter at bestille?“ sagde de. „Nationalkredsen bør ikke være en Ammestue for Poeter eller en Forsikringsanstalt for Versemagere. Duer den omtalte Herres Produkt noget, saa hjælper han sig nok selv frem, det har vi andre maattet gjøre.“

Midt under alle disse trøsterige Ytringer og da Larmen var paa det højeste, rejste en gammel, hvidhaaret Mand sig op fra sit Bord og traadte stille og undselig frem nedenfor Talerstolen.

Det var en Skræddermester fra Byen, han hed Caspar Toth.

„Siden der føres saa megen uvillig Tale imod den Sag, som ærede Vörösmarty anbefaler,“ sagde han, „saa vil jeg alene bekoste Udgivelsen af disse Digte. Her lægger jeg tredive Gylden paa Bordet, det skal være et ringe Forskud til det unge Menneske.“

Tre Uger efter fik Petøfi hundrede og halvtredsindstyve Gylden for det første Hefte Digte og blev Medudgiver af det Tidsskrift, for hvis Skyld han egentlig var kommen til Byen. Efter det første Hefte fulgte et andet og Honoraret steg. Han betalte punktlig sin Gjæld i Debreczin, anskaffede sig en ungarsk Snorefrakke, ny Hue og et Par højskaftede Støvler. Hans gode Venner frakjendte ham i deres Kritik ethvert Spor af Talent, klagede over Formløshed og bebrejdede ham, at han fortrinsvis søgte sit Stof fra Samfundets laveste Klasser. Paa samme Tid udkom der bestandig flere Udgaver af hans Arbejder, hver Uge bragte den Journal, for hvilken han var Medredaktør, et nyt Digt, Alverden læste dem, sang dem, afskrev dem, spurgte om hans Navn. — Det var den gamle Historie.

En Aften gik Petøfi forbi et af Pests Hoteller, Dørene stode aabne til Kaffehuset, som udgjorde en Del af Hotellet. Lysene skinnede ud paa Gaden, en Mængde Gjæster havde taget Plads inde i Salene. Ved et af Bordene sang et Kor af friske, ungdommelige Stemmer, de øvrige Gjæster samlede sig efterhaanden om dem.

„Nu skal I høre!“ raabte pludselig en af Sangerne, idet han rejste sig op fra sin Stol og foredrog et af Petøfis Digte, som nylig var blevet bekjendt og som vakte megen Omtale. Det første Vers blev modtaget med enstemmigt Bi-

fald, Gjæsterne klappede i Hænderne, trommede med deres Stokke i Gulvet. Kredsen omkring Bordet blev bestandig tættere.

„Bliv ved! bliv ved!“ tilraabte man Sangeren fra alle Sider.

„Jeg kan ikke huske mere“, svarede denne, „men I kan gjerne faa første Vers engang til, hvis I synes saa.“ Og han sang igjen.

„De synger det ikke rigtig,“ udbrød pludselig en mild og rolig Stemme, efter at Bifaldet var forstummet, „og De glemmer noget.“

Sangeren vendte sig om mod den talende og saa et blegt Ansigt, omgivet af mørkebrunt Haar, et ungt Menneske paa henved tyve Aar, med blottet Hals og klædt i Landets Nationaldragt, hvad der den Gang endnu ikke var almindeligt.

„Kan De gjøre det bedre?“ spurgte han.

„Nej, ikke bedre,“ svarede den fremmede godmodig, „men jeg husker mere af Sangen, og ved, hvorledes Forfatteren mente, den burde synges.“

„De kjender altsaa Forfatteren?“

„Jeg er Petøfi. Giv mig en Plads, en Stol og et Glas, saa skal jeg synge for jer, saa længe I ville.“

Disse Ord vakte en uhyre Jubel. Man trængte sig om ham, hilste ham, trykkede hans Haand, enhver vilde have ham til at sidde hos sig, hans Viser og Sange havde henrevet alle, hans Person svarede ganske til Viserne, desuden — der er saa megen Friskhed i disse Ungarers Hjærter.

Petøfi sang, først den ene Vise, saa en anden, dernæst en tredie. De øvrige Sale bleve efterhaanden tomme, Billarderne hvilede, de tilstedeværende trængte sig om Sangerens Bord, flere kom ind fra Gaden. Han stod midt i denne voxende Kreds, havde strøget sit Haar tilbage fra Panden, smilte og sang med en Røst, et Udtryk, som overbeviste Tilhørerne om, at han i det mindste selv troede paa sine Ord.

En opmærksom Jagttager vilde maaske kunne have bemærket, at hans Øjne under Sangen næsten uafbrudt dvælede i en bestemt Retning over mod et vist Hjørne af Salen, hvor der sad en ældre Herre og hans Datter ved et lille Bord. Datteren var ung, bleg, dejlig, med et Udtryk af Alvor i de store, sorte Øjne, der syntes at nærme sig til Sorg; Faderen en fornem, bydende Herre med et rynket, skarpttegnet Ansigt, omgivet af graaligt Haar, meget tyndt og næsten forsvundet midt paa Panden, men krøllet omkring

Tindingerne. Hans Navn har man nævnet, det tilhører en af Ungarns fyrstelige Magnater, men hvad gjør vel Navnet til Sagen?

Kjendte Petøfi disse to? Det er uvist, men han havde lagt Mærke til dem fra det Øjeblik, de traadte ind i Salen; maaske ventede han dem, maaske troede han, de vilde komme, hvem kan svare paa alt dette? — Nu sang han og saa' paa hende og paa ingen anden. Af og til hævede hun sine melankolske, fløjlsbløde Øjne i Vejret og en Straale af varmt, glødende Liv syntes da for et Sekund at forandre deres Udtryk. Efter ethvert saadant Lynglimt antoge de atter deres tidligere Ro, og de sænkede Øjenlaage dannede en bred og mørk Frynse ned over Kinderne. Ingen lagde Mærke til disse tavse Hilsener, der ligesom sloge Bro mellem to Sjæle. Gjæsterne trængte sig omkring Petøfi, klappede med Ølglaslaaget, røg af deres Piber og raabte Eljen! Hvorledes skulde Prosaen vel forstaa Poesien? men hvad den unge Dames tilslørede Blikke nylig havde fortalt ham, — nej, det han troede at kunne læse, naar disse glimrende Øjne fæstede sig paa ham, forskende og spørgende, det fyldte hans Hjærte med Lykke, og Lykken fik Ord og Melodi, og blev til brusende og begejstrede Sange. Og saa mente de omkringstaaende endda, at det kun var for dem, han sang, klappede og tiljublede ham deres Bifald. Hun alene tav og saa' ned paa den illustrerede Tidende, der laa foran hende paa Bordet, som om hun frygtede for igjen at møde hans talende Øjne og at se mere af disse Blik, hun uafbrudt følte hvile paa sig og som syntes at omspænde hende med deres Straaler.

Da han omsider var træt og tav, bøjede hun sig over mod Faderen og talte længe til ham, først med et Smil, under hvilket hun lagde sin Haand paa hans Arm, siden mere bønlig og indtrængende. Den gamle Mand rystede i Begyndelsen paa Hovedet, men hun talte igjen, mere bønlig og indtrængende. Hun viste ham sit Ansigt i dets fulde Omrids, som om hun troede, at det saa var umuligt at modstaa. Endelig smilede hun med et Udtryk, der vidnede om, at det var hende, der omsider havde vundet. Faderen trak paa Skuldren, stod op og gik hen til Bordet, hvor Petøfi sad.

Det begyndte at blive silde, de fleste af Gjæsterne havde forladt Kafeen, den gamle Mand sad endnu og talede med Digteren, bøjet over mod ham. Hans Datter var kommen hen til dem, langsomt og ligesom modstræbende, hun havde slynget sine Hænder sammen og lagt dem over Faderens

Skulder. Lidt efter rejste den gamle sig, rakte Petøfi Haanden og gik. Han blev siddende endnu længe, ubevægelig, stirrende, fremadbøjet efter denne Aabenbaring.

Der forløb atter nogen Tid, hvori alt syntes at føje sig for Petøfi. Han var ikke længer Profeten, der blot drømte om det forjættede Land, uden nogen Sinde at faa Lov til at betræde det, det spirede og grønnedes omkring ham, han var kjendt, forstaaet og skattet. Da han kom tilbage til Debreczin, den By, hvori han før havde hungret og savnet, modtog de ham med Fakkeltog; da han viste sig i Theatret, rejste Publikum sig og udbrød i jublende Raab. Han havde endelig erobret sit Rige.

En Aften var der stort Selskab i Pest. Man saa' der alt, hvad der var fornemt, mægtigt og rigt i den ungarske Verden. Verten var den gamle Herre, som havde stiftet Petøfis Bekjendtskab i Kaffehuset, uden at det derfor tør paastaas, at Digteren havde gjort hans paa samme Tid. Midt i denne Kreds af straalende Uniformer, af Baand og Stjerner, af Atlask og Fløjl og Juveler, stod et ungt Menneske med blottet Hals, tilbageslaaet, hvid Krave og en tætknappet ungarsk Frakke, en fattig Kroværts Søn og dog Maalet for alles Blikke. Hans Adel var det Præg, hvormed Geniet havde mærket hans Pande. Han havde glemt Alverdens Nød og Sorg, lod til at være sjæleglad og priste den Sol, der skinnede, det var saa hans Natur. Han smilede og talede til enhver, som kom hen til ham. Det var umuligt andet end at tilgive ham hans Overlegenhed paa Grund af den fordringsløse Ligegyldighed, hvormed han syntes at bære den.

Der hvilede i øvrigt en paafaldende Alvor over de fleste Grupper af Herrer, som i dette Selskab havde samlet sig i en særskilt Sal og underholdt sig med hverandre i et dæmpet, næsten hviskende Sprog. Nabolandene mod Øst og Vest havde kæmpet for Frihed og Uafhængighed, Gjenlyden af denne Strid naaede ind over Ungarns Grænser, og vakte en slumrende Kæmpe, som længe havde hvilet i Ubevidsthed om sig selv, et Folk, der følte sig ungt og stærkt, og som begyndte at forlange Rettigheder, hvor det hidtil kun havde kjendt til Byrder. Fra Paris og de tyske Universiteter, hvor Magyarernes Børn gik i Skole, kom Sønnerne tilbage med Frihedsideer, med Begreber om Uafhængighed, som de længtes efter at bringe til Udførelse; hvor skulde vel det nye, som rustede sig til Kamp mod det gamle og forældede, kunne finde en bedre Forbundsfælle end i de unges Hjærter?

— Derfor sydede og bruste det nu i Ungarn, som i en Bistade, naar den unge Yngel vil ud for at prøve sine Vinger, Ideerne voxede og trivedes, som Blomster under et Glas. Det var derom, man underholdt sig i de alvorlige Mænds Kreds, og det var netop for disse Ideer, at Petøfi var en Talsmand, han var en Røst for Folkets Længsel og dets Anelser, hans Ord maatte finde Indgang hos alle.

En af de østrigske Prinsesser, der for Øjeblikket opholdt sig i Pest, havde ladet sig melde til denne Aften. Petøfis Ry var naaet til hende, Prinsessen ytrede Lyst til at høre ham fremsige nogle af hans Digte; af den Grund var han bleven indbuden. Det gik altsammen meget naturlig til.

Prinsessen kom, Petøfi blev forestillet for den kejserlige Dame. Selskabet grupperede sig fra nu af omkring ham, og han foredrog da et af disse friske Digte, der ligesom lyse Velsignelse over Ungarn, sende en Hilsen til dets Skjønhed, et sørgmodigt Suk, en Klage til dets svundne Storhed. Da han talte om Landet, smilede de gamle Magyarer og strøg deres lange Skjæg, det var dem og deres Fædres Ejendom han besang; da han talte om gamle Dages Storhed glødede de unges Kinder, de havde jo taget Fremtiden og dens Bedrift i Arv og længtes efter at fyldestgjøre dens Fordringer. Da han endelig tav, herskede der en fuldstændig Stilhed i Salen, indtil Prinsessen havde ytret sig; man syntes at vente spørgende, derefter udbrød en Storm af Bifald, Jubel og Hurraraab, som ellers ikke hørte hjemme i en Kreds, saa besindig, saa fuld af Hensyn til Form og Vedtægt som denne.

Endnu medens Ekkoet af denne Storm summede igjennem Salen, begyndte en anden Sang, hvori den Røst, der nylig havde lydt saa mægtig, vild og manende, syntes at have skiftet fuldstændig Karakter. Det var ikke længer en Frihedshymne, men en Kjærlighedens Lovsang, som her fandt Ord, indsmigrende og blide Ord, gjennem hvilke de troede at høre Hjærtet banke, Ord, der nødvendig maatte naa til enhver Kvindes Hjærte. Alle lyttede, alle tav, det var som uddøet i den store Sal.

Henne ved et af Vinduerne sad en sluttet Kreds af Damer, halv skjulte i en Sky af Flor og Kniplinger, blandt disse den unge Pige, som forleden Aften var fulgt med sin Fader ind i Hotellets Kafe. Hun lod til denne Aften at være mere tankefuld og lidt blegere end sidst. Var det maaske et Tilfælde eller maatte det være saaledes som Følge af hvad

hun imidlertid havde oplevet? — Hjærtets dybe Følelser komme til den unge Kvinde først som en Gjæst, der melder sig med blide og hviskende og tillokkende Ord, de synes at behøve saa lidt og at forlange saa lidt, men snart efter har Gjæsten skiftet Væsen og gjort sig til Herre over alt, indtaget og fortrængt alt. — Den Gøgeunge kaster de andre Smaafugle ud af Reden.

Den unge Dame laa tilbage i sin Lænestol, hun tav og lyttede ligesom alle de andre. Af og til fo'r et elektrisk Lyn fra hendes mørke Øine over mod Sangeren, han opfangede det, smilede i sin Lykke og syntes at voxe højere, han var beundringsværdig saaledes. Hvad han sagde, tilhørte kun hende, det vidste hun saa godt, Bifaldet, Jubelen omkring ham ogsaa. Over hendes Aasyn gled efterhaanden et levende Udtryk af Glæde og Stolthed. Af og til farvede en svag Rødme hendes Kinder, hun undsaa sig næsten. Det forekom hende umuligt andet, end at enhver af Tilhørerne nødvendig maatte kunne fatte den stormende og glødende Lidenskab, der laa i hans Ord, i hans Røst og i disse Øjne, der vedbleve at søge og at overføre alt paa hende. Det var, som om hun selv led under Virkningen af den brændende Aande, der strømmede ud fra hans Hjærte. Naar hun havde set lidt op, bøjede hun Hovedet og sænkede sine Øjenlaage. Hun sad da med begge Hænder sammenfoldede over Viften, andægtig som i en Kirke, smilede henrykt, lyttede som til en Apostel, der tolkede Naadens, Lykkens og Kjærlighedens Evangelium for hende. Men hun saa' længe efter ikke mere i Vejret.

Da Prinsessen rejste sig, gik hun hen til Petøfi og sagde ham nogle af disse forekommende Ord, der koste saa lidt og dog modtages saa gjærne. Idet hun forlod ham, lagde hun sin Buket ovenpaa det Haandskrift, hvoraf han nylig havde læst. Petøfi tog Blomsterne, kyssede dem og stak dem ind paa sit Bryst. Da han atter hævede sit Hoved, var det dog ikke Prinsessen, hans Øjne søgte først, de syntes at svæve længer frem i den Kreds, der omringede ham.

Senere ud paa Aftenen kom Husets Herre og takkede ham. Hans Datter var fulgt med. Idet hun traadte hen til Petøfi, rakte han hende Prinsessens Buket. Hun saa' forbavset op paa ham, men nølede med at modtage Blomsterne.

„Tag dem kun," sagde han med sin frimodige Mine, „de tilhøre dog Dem mere end mig."

„Hvad mener De?" spurgte Faderen.

„Er det ikke Deres Datters Ønske, jeg kan takke for den Lykke, at være her i Aften?"

Hun smilede til denne Forklaring, som lod til at være fyldestgjørende nok, til at hun kunde modtage Blomsterne.

Efter denne Aften kom Petøfi hyppig i den gamle Adelsmands Hus.

Og saa?

Ja saa er der ikke mere at fortælle. Det øvrige af denne Kjærligheds Drøm har kun beskrevne Blade for ham og hende.

„Saa giftede han sig vel med den unge Fyrstinde, eller, letsindig og flygtig som han var, glemte han hende maaske for en anden?"

Nej, han giftede sig ikke med Fyrstinden. En Følelse, som den han nærede for hende, skulde ikke finde sin Afslutning i et Ægteskab. Hidtil havde han skildret det ydre Liv, der bevægede sig omkring ham, lovsunget Friheden, Markederne, Kroerne, Vinhusene, hun lærte ham at kjende Skjønheden, hævede og adlede hans Muse.

Letsindig, blev der nylig nævnet, ja, den Egenskab besad han i høj Grad. Petøfi var letsindig og hensynsløs. Ere de det ikke alle, disse Jordens mægtige, der flytte Grænser og ryste Troner, der leve deres eget Liv og danne deres egne Baner. Hvor deres Lyn slaar ned, bliver kun Aske tilbage.

En Aften gav Franz Liszt en Koncert i Pest. Petøfi var tilstede og fik Øje paa en ung Dame, som lagde Beslag paa hans Opmærksomhed hele den øvrige Tid af Aftenen. Hun var frisk og nydelig, elegant klædt, og hvad der endnu fængslede ham mere end hendes forfinede Pragt, var det Udtryk af Beundring og Henrykkelse, som Kunstnerens Spil fremkaldte hos hende. En af Petøfis Kammerater bemærkede hans Fortabelse, lagde sin Haand paa hans Skulder og hviskede:

„Du spilder dit Krudt, min Ven. Hende du stirrer efter, blev ikke skabt for dig og dine Lige."

„Hvorfor ikke?"

„Fordi hun hører til Skyerne, — man kan se paa dem, men aldrig naa dem. Hendes Papa er den rigeste Banquier i Pest."

„Det er en god Snak. Jeg er jo Petøfi, den rigeste Digter i Ungarn. I Morgen gaar jeg hen og beder Manden om hans Datter."

„Det gjor du ikke!"

„Det gjør jeg." — Der blev et Væddemaal om Sagen.

Næste Morgen kom Vennen efter Aftale for at føre Petøfi til Banquieren, en forekommende, gammel Mand, i høj Grad dannet og begejstret for hele den Retning af Nationalliteraturen, hvis Repræsentant Petøfi var. Digteren traadte ind. Banquieren strakte ham begge Hænder i Møde, han kjendte Navnet, endnu bedre alle hans Digte. Da Petøfi uden ringeste Omsvøb kom frem med sit Ærinde, saa' den gamle stift paa ham, smilede og gned sine Hænder.

„Deres Ønske kommer mig lidt uventet," svarede han, „jeg er noget uforberedt paa, hvad jeg skal svare Dem. Men da Sagen nærmest angaar min Datter, ville vi overlade det til hende; siger hun ja, har jeg ikke det ringeste herimod. For dog at begynde med Begyndelsen, forekommer det mig rettest, at De lader Dem indføre i mit Hus, som Skik og Brug er. I Aften ser jeg nogle gode Venner, kom og besøg os, saa kan jeg faa Lejlighed til at forestille Dem for min Familie."

Petøfi tog sin laadne Hue og bukkede, den gamle Herre fulgte ham yderst forekommende lige ud i Entreen og gjentog sin Indbydelse. Digteren gik og kom aldrig igjen. Han havde blot vundet sit Væddemaal. Der var endnu en anden Dame, som skulde faa en dybere og mere varig Betydning for Petøfi.

I de første Aar, han tilbragte i Pest, traf han i Digteren Alexander Valgots Hus, en ung Pige, Etelka hed hun, næsten endnu et Barn, livlig og frisk, men fuldstændig udviklet og fremfor alt begejstret for, hvad Petøfi skrev. Saa mødtes de da, og han blev strax indtagen af denne dybe Hengivelse fra hendes Side, denne Opgiven af sig selv for at leve i en anden; han troede at have fundet Maalet for alle sine Drømme, kort sagt alt hvad den lykkeligste Virkelighed kunde give. Han levede kun for Etelka, skrev om hende, læste, tænkte og følte kun for hende. Hun smilede og troede naturligvis paa alle de berusende Hymner, hvori han udtrykte sin Tilbedelse. Hun havde endnu ikke begrebet Tvivl og skulde heller aldrig lære den at kjende. — Et Aar varede denne Lykke ved, eller var det maaske halvandet? — saa bøjede hun sit Hoved, mat og træt, og døde med ham i sit Hjærte, og hans Navn paa sine Læber.

Petøfi fortvivlede, rejste bort og kom tilbage igjen. Han vilde have dræbt sig paa hendes Grav, men lod det bero med at skrive „Cypresblade," en Samling af Digte, der alle bære Udtryk af en dyb og inderlig Følelse. — Han glemte hende

aldrig. Disse to Skikkelser, den ubekjendte Fyrstinde og den unge Etelka, danne ligesom Sjælen i det bedste af Petøfis Poesi. Naar Ungarerne henrives af ædle og indtagende Kvindenaturer, lige ophøjede ved deres Stammes og Hjærtes Adel, saa er det den skjønne Fyrstinde, han skylder Tak for disse Skildringer. Naar Damerne om Aftenen ved Klaveret foredrage et Hjærtes higende Længsel, Hengivelsen, Forsagelsen eller den dybe Smerte, som aander ud af Cypresbladene, saa synge de om Etelka.

Lidt om Træer og deres Gavnlighed.

Hidtil har man troet, at Skovluft var den sundeste Luft, fordi den formentlig indeholdt mest af den Luftbestanddel, som kaldes Ozon, og som Følge deraf antog man ogsaa at kunne forbedre Luften i sine Værelser ved at forsyne sig med Potteplanter og navnlig med de saakaldte Bladplanter, ved hvilke Bladene ere det mest fremtrædende. Men denne Anskuelse er man efter de nyeste Undersøgelser kommen bort fra. Det har nemlig vist sig, at Luften i en Skov med tæt Løv ikke indeholder mere Ozon end Luften i en Ørken eller paa det aabne Hav, og at overhovedet det hele Kvantum Ozon, der findes i Luften, er meget ringe. Ikke des mindre har dog selv dette ringe Kvantum en velgjørende Indflydelse, fordi det renser Luften for alle de fra levende Skabninger indtrængende Bestanddele, der ellers vilde hobe sig op i den og forpeste den. Naar ikke Ozonen var, vilde Luften være opfyldt af Uddunstninger og opløste Æmner af enhver Art; Ozonen bortilter derimod alt, hvad der lader sig bortilte, naar man blot giver Tid og ikke forlanger, at det skal ske strax. Luftens Ozonindhold er imidlertid saa ubetydeligt, at det fordeler sig,

inden det naar ind i vore Huse, og saaledes ikke renser disse; vi maa endnu stedse iagttage den største Renlighed og en god Ventilation og ikke tro, at vi ved Potteplanter, Blomster eller Bladplanter væsentlig kunne forbedre Luften i vore Værelser, om den end ved disse Midler fyldes med en stadig, moderat Fugtighed og som Følge deraf virker mere forfriskende.

Vistnok kan man ikke ubetinget frakjende Plantevæxten al Gavnlighed for Menneskets Sundhed, men den gunstige Indflydelse, den øver paa os, er en anden, end man sædvanlig forestiller sig. Hele Planteverdenen, Træet med sin grønne Løvpynt og Blomsten med sin Duft og Farvepragt, frembringer et velgjørende Indtryk paa Menneskets Aand og Hjærte; dens Indflydelse paa Jordbunden, med hvilken Menneskets Sundhed jo paa mange Maader staar i Forbindelse, maa ingenlunde undervurderes, og heller ikke dens Indvirkning paa andre af Luftens Bestanddele ved Kulgas, Ilt og Ozon, navnlig den Skygge, Skoven giver om Sommeren, saavel som Vindens og Støvets Formindskelse.

Plantevæxtens Indflydelse paa Jordbunden er ganske vist lettere at godtgjøre end dens Indflydelse paa Menneskets Aand og Følelse. Forskjellen er umiskjendelig, saa snart man sammenligner den skovbevoxede Jordbund med den skovløse, om de end i andre Henseender ere fuldstændig ens De nyeste Forskninger paa dette Omraade have ført til vigtige Resultater og utvivlsomt godtgjort, at epidemiske Sygdomme, som f. Ex. Kolera og Tyfus, i deres Oprindelse og Udbredelse afhænge af Jordbundens større eller mindre Fugtighed, at disse Sygdomme ikke blive epidemiske (almenfarlige), naar Jordens Fugtighed ikke er under eller over en vis Grad, samt tillige, hvor længe denne Fugtighed bevarer sig. Fugtigheden er i en skovbevoxet Jordbund langt mindre udsat for Forandring end i en Jordbund uden Trævæxt, og længst holder den sig i en Skov med Underskov. Denne simple Kjendsgjerning beviser klart nok, at Skovens Bortrydning paa store Strækninger har Kilders og mindre Vandsamlingers Udtørring til Følge.

I Indien, Koleraens Arnested, har man i den senere Tid faaet en høj Mening om Træplantninger som Beskyttelsesmiddel mod Kolera. Man har altid iagttaget, at i Byer og Landsbyer i Skovegne optraadte Koleraen langt mindre heftig end paa den træløse, aabne Mark, og i en Beretning fra en Distriktskommissær hedder det blandt andet:

„Vejen til Sambalpur løber paa en Længde af 60—70 Mil gjennem Skoven, der ved Petora og Jenkfloden er meget tæt. Det er en paafaldende Kjendsgjerning, men ikke des mindre en Kjendsgjerning, at paa denne Vej, som daglig passeres af Hundreder af rejsende og Kjøretøjer af enhver Art — at paa denne 60 Mil lange Strækning Koleraen kun sjælden udbryder, og, naar det sker, kun i ganske mild Grad. Gaa vi derimod til den Vej, der fra Arang fører mod Vest til Bangalow, og som paa en Strækning af 90 Mil gjennemløber en træløs Slette, se vi Koleraen hvert Aar optræde i sin frygteligste Skikkelse; døde og døende ligge paa Landevejen, hele Tog af Kjøretøjer, hvis Førere ere døde."

I en Beretning fra en derværende engelsk Læge læse vi: „Jeg vil endnu omtale en anden Kjendsgjerning, jeg har iagttaget i alle de Smaabyer, der ere omgivne af Høje og af de vidtløftige, tætte Smaaskove, man af og til træffer i lave, sumpige Egne, og hvor der i Maanederne September, Oktober og November hersker Feber paa Grund af den store Masse udgaaende og visnet Plantevæxt: de blive kun sjælden hjemsøgte af Koleraen, og naar det sker, forekommer der kun faa Dødsfald, medens højere liggende Egne, som man betegner som Stationer med frisk og sund Luft, og hvor ingen Trævæxt og intet Løv er i Nærheden, saa at de i enhver Henseende ere fuldstændig ventilerede, netop lide meget af Kolera."

Om Trævæxtens Indflydelse paa Koleraens Udbredelse ytrer Inspektøren over de indiske Hospitaler: „Under den frygtelige Koleraepidemi i Allahabad 1859 var den Del af Garnisonen, hvis Barakker laa i Nærheden af Træer, ubestridelig heldigere stillet, og jo tættere dette Ly var, des større Nytte gjorde det. Derfor led det evropæiske Kavalleri i Wellingtonbarakkerne, der ligge mellem 4 Rader Mangotræer, men dog nogenlunde frit, langt mindre end det evropæiske Regiment, hvis Lejr befandt sig paa en Høj, der var udsat for Vindens fulde Kraft, medens det bengalske beredne Artilleri, der kamperede i et helt Krat af Mangotræer, ikke i mindste Maade blev angrebet af Kolera, og man kan ikke anse denne Undtagelse for tilfældig, da det samme Forhold blev iagttaget næste Aar."

„Man behøver imidlertid ikke at gaa saa langt som til Indien," siger den berømte Tysker Pettenkofer, „for at træffe lignende Exempler paa den Indflydelse, som en vis Grad af Fugtighed i Jordbunden, hvad enten den hidrører fra Træ-

plantninger eller andre Aarsager, udøver. Under Koleraen i 1854 blev sumpige Egne i Bayern ganske forskaanede for Epidemien til Trods for de derværende Beboeres i andre Henseender slette Sundhedstilstand. Den store Donauslette fra Neuburg til Ingolstadt var omgiven af Landsbyer, i hvilke Koleraen rasede voldsomt, medens der paa Sletten selv kun forekom enestaaende Tilfælde." Lignende Jagttagelser ere gjorte af andre.

„I den engelske Have i München," fortæller Pettenkofer, „ere flere Bygninger, hvori der drives Skjænkeudsalg, og som ikke ere bortforpagtede enkeltvis, men samlede, Dianabadet, det kinesiske Taarn, Gensdarmeristationen og Kleinkessellohe, forblevne uberørte af Epidemien. Under de tre heftige Koleraudbrud i München er der ikke forekommet noget eneste Sygdomstilfælde i noget af disse Huse, en Kjendsgjerning, der er saa meget mere forbavsende, som de have Skjænkeudsalg, i hvilken den dræbende Sygdomsspire maatte indsnige sig ved den store Folketilstrømning; alligevel blev de ganske forskaanede for Epidemien, uagtet den optraadte meget heftig foran den engelske Have tæt ved Dianabadet i Aarene 1854 og 1873. Det maa ligefrem have været et Tilfælde, at ikke nogen eneste Person blev angreben i hine Bygninger, thi Beboerne af det kinesiske Taarn og Kleinkessellohe kunde let have paadraget sig Sygdommen i München, saaledes som Tilfældet var med mange andre, der kom langvejs fra. Men selv om der virkelig var forekommet et Koleratilfælde der, vilde Sygdommen dog sandsynligvis ikke være optraadt epidemisk i disse Huse. Og om nu ogsaa disse Slutninger fra en givet Virkning til en formodet Aarsag foreløbig maa modtages med nogen Forsigtighed, tale de dog ubestridelig til Fordel for Skov og Træer."

Plantevæxten paa Jordoverfladen yder ogsaa andre Fordele foruden den Nytte, den gjør ved Jordbundens Befrugtning; den renser den fra Vandafløbet fra Menneskenes Boliger, hvilket atter er en ny Frugtbargjørelse. Bliver derimod denne slette Vandmasse staaende i en Jordbund, der ingen Plantevæxt har, opløser den sig bestandig mere og mere, og der foregaar endnu andre Processer med den, der ere fuldstændig usunde, ja ofte endog udvikler en dræbende Gift, som derefter gjennem Luften og Vandet trænger ind i vore Huse. Af disse utvivlsomme Kjendsgjerninger er der nu mange Gange draget ganske falske Slutninger. Der er mange, der tro, at naar man blot lader et Par gamle Træer blive

staaende, ville disses Rødder trække al Urenlighed fra de omliggende Huse til sig og gjøre det Skarn, der ophober sig under dem, uskadeligt. Denne Mening er, fra Sundhedens Standpunkt betragtet, ikke blot urigtig, men ligefrem skadelig, da den afholder Folk fra at tage de Forholdsregler, ved hvilke de ene kunne holde Grunden og Jorden under deres Huse ren.

Den Skygge, som Have og Skov yde i den hede Aarstid, har den allergunstigste Indflydelse paa vor Sundhed. Menneskets Velbefindende afhænger fremfor alt af Varmegraden i dets indre Redskaber og Blod; hvad enten vi ere under Ækvator eller ved Nordpolen, maa vi stedse have samme indre Varmegrad, nemlig $37\frac{1}{2}$ Grader Celsius. Enhver Afvigelse derfra, selv om den kun udgjør en Grad, er Tegn paa alvorlig Sygdom. Negerens og Eskimoens Blod har næsten den samme Temperatur, uagtet den ene lever i et Klima af langt over 40 Graders Hede, og den anden i et, der er 40 Grader under Nul.

Mod Kulde kunne vi beskytte os ved varme Klæder og opvarmede Værelser, men vore Midler mod Hede ere meget indskrænkede, og dette er utvivlsomt Grunden til, at den højere sædelige Dannelse mere har taget Retning nordefter end mod Ækvator. Engelskmændene, som gjennem flere Slægtfølger leve under Troperne, vilde sikkert ganske gaa til Grunde, naar Slægten ikke stadig ved Udvandring samlede nye Kræfter, saaledes som Tilfældet er i Indien. Disse tør ikke fast bosætte sig der, naar de ville bevare de aandelige og legemlige Egenskaber, som de skylde Herredømmet over Landet — med mindre man maaske engang finder et Middel, hvormed man kan formindske Varmen for det menneskelige Legeme, ligesom vi i Norden kunne forøge den. Hidtil bestaa vore Beskyttelsesmidler mod Heden kun i Bade og Vifter og i Skyggen.

Vi tabe Varmen i vort Legeme paa tre Maader: ved det Element, i hvilket vi bevæge os — ved Uddunstning gjennem Sved — og ved Udstraaling til Legemer, der have en lavere Temperatur end vor; heri er saa ikke taget Hensyn til det ringe Kvantum Varme, der forbruges ved mekanisk Arbejde.

Naar Vejret er varmt, holder Skyggen ikke Legemet saa køligt, som dets Tarv fordrer; den eneste Virkning af et skyggende Skjærmtag er, at Solstraalerne ikke træffe os direkte. Var dette imidlertid alt, vilde der i den hede Tid være lige

saa svalt i et hvilket som helst Hus — endog under Venedigs Blytage, der allerede have bragt saa mangen til Fortvivlelse eller Vanvid — som under Træernes Skygge eller i Skovens Tykning. Der er imidlertid en stor Forskjel paa, om Solstraalerne falde paa tæt Løv eller paa Skifer- eller Metaltage. En betydelig Varmemængde bindes ved Træernes Uddunstning, og deres Temperatur, endog lige op til Toppen, er altid lavere end Luften i Skoven.

Desuden yder Skyggen i fri Luft altid lidt Trækvind, der virker paa samme Maade som en Vifte. Enhver har vel bemærket, at under en trykkende Hede, hvor der synes at herske Dødsstille, hæver der sig altid en forfriskende Luftning, saa snart en Sky kaster lidt Skygge. Det samme kan man ofte iagttage om Sommeren, naar man gaar i en Gade med snævre Husrækker, hvor den ene af dem er fuld af Sol, medens den anden ligger i Skygge. Paa Solsiden rører der sig ikke et Vindpust, hvorimod der paa den anden blæser en let Luftning. Dette er nu let forklarligt; saa langt som Skyggen strækker sig, er Luften køligere end i Solen, og da Luftlag af ulige Varme ogsaa have ulige Tyngde, maa denne Forskjel i Temperaturen fremkalde Luftens Bevægelse.

Skyggen af et eneste Træ køler derfor ikke blot ved at Solstraalerne opfanges. men tillige ved, at den virker som en mild Vifte. En tæt Skovs Skjærmtag er naturligvis langt behageligere end et enkelt Træs; Luften i Skoven er køligere end paa den aabne, for Solen udsatte Mark. Under en Temperatur af 25 Grader i Skoven kunne vi langt lettere afkøle os end ved en ringere Temperatur paa aaben Mark. Ere Gjenstandene omkring os lige saa varme som vi selv, tabe vi intet ved Udstraaling, thi hvad der udstraaler fra os, bliver ikke optaget af dem, og dette er ogsaa Grunden til, at vi føle os saa utilpas i hede og overfyldte Rum, i hvilke Luften altid er slet.

En Døgenigt.

En Fortælling fra de to Halvkugler

af Hjalmar Hjorth Boyesen.

Ralf Grim var af god Familie, men havde det Uheld at blive født en halv Snes Aar senere, end man med Grund kunde have ventet. Oberst Grim og hans Frue havde fejret deres Bryllupsdag tolv Gange og havde opgivet alt Haab om nogen Sinde at faa en Søn og Arving, da denne Efternøler forbavsede dem ved sin uventede Optræden. Den eneste Forøgelse, Familien tidligere havde modtaget, var en Datter, og hun var nu ti Somre gammel.

Ralf var et meget svagt Barn og kunde kun med Vanskelighed bevæges til at holde fast ved den tynde Traad, der bandt ham til Livet — han blev gneden med Brændevin, indsvøbt i Bomuld og fik Hoppemælk og Gud ved hvad mere at drikke, og Obersten svor en kraftig Ed i sin Faderglæde, da den spæde til sidst holdt op med sin ængstende Gispen og begyndte at trække Vejret som andre menneskelige Væsener. Moderen, der til Trods for sin Bekymring for Barnets Liv havde fundet Tid til at udtænke en glimrende Fremtidsbane for ham, bestemte ham nu med et til at være Forfatter, fordi dette var den letteste Maade at blive berømt paa, og lod ham ved Ægteskab forbinde sig med en af Landets fornemste Familier. Hun gav sin Mand et forsigtigt Vink om disse sine Hensigter, da han kom for at indtage sin Plads ved hendes Seng, men til sin store Forbavselse fandt hun, at han havde hengivet sig til lignende Tankedrømme og allerede bestemt det spæde Vidunder for Armeen. Hun paa sin Side kunde dog ikke opgive sin Forkjærlighed for Literaturen, og Obersten, der, som han selv sagde, ikke kunde taale Modsigelser i sit eget Hus, blev for hvert Minut mere højrøstet og rød i Hovedet, indtil heldigvis Doktorens Ankomst afbrød Trætten.

Efterhaanden som Ralf voxede op, begyndte han at give sikre Løfter om engang at blive noget stort. Han holdt meget af at sidde i en Krog og patte paa Tommelfingeren, hvilket hans Moder fortolkede som Tegn paa denne Grublertilbøjelighed, der er ejendommelig for Digtere og store Ge-

nier. Da han var fem Aar, var han Husets Eneherfker. Sin Søster Hilda slog han i Ansigtet eller trak i Haaret, naar hun betænkte sig paa at adlyde ham, sin Amme tyranniserede han, og han afslog barsk at gaa i Seng til Trods for Moderens Bønner. Ved saadanne Lejligheder kunde Obersten skjule Ansigtet bag Avisen og smaale af Glæde; det var aabenbart, at Naturen havde bestemt hans Søn til at blive en stor Feltherre. Saa snart Ralf selv var gammel nok til at have nogen Tanke om sin Fremtidsbestemmelse, blev han enig med sig selv om, at han vilde være Sørøver. Et Par Maaneder senere, da han havde faaet overvættes Smag for Brystsukker, vilde han lade sig nøje med den forholdsvis beskedne Stilling af Bager, men efter at han havde læst „Robinson Crusoe", røbede han heftig Lyst til at gaa til Søs i Haab om at lide Skibbrud paa en øde Ø. Forældrene tilbragte lange Aftener med alvorlig at drøfte disse Tegn paa usædvanlig Begavelse, og hver for sig fortolkede dem paa sin egen Maade.

„Han ligner ikke noget andet Barn, jeg nogen Sinde har set," sagde Moderen.

„Nej ganske vist," svarede Faderen alvorlig. „Han er et ganske usædvanligt Barn. Jeg var ogsaa et mærkeligt Barn som lille, om jeg selv skal sige det; men saavidt jeg kan erindre, tragtede jeg dog aldrig efter at lide Skibbrud paa en ubeboet Ø."

Obersten talte rimeligvis Sandhed, men han glemte at tage i Betragtning, at han selv aldrig havde læst „Robinson Crusoe."

Om Ralfs Skoledage er der kun lidet at melde, thi for at sige Sandheden, saa holdt han ikke af at gaa i Skole, da Skoletugten var ham en Plage. Dagen efter at han var indtraadt i den Skole, der skulde forberede ham til Militærakademiet, saa' Forstanderen ham vente ved Porten, efter at hans Klasse havde faaet Lov at gaa. Han gik hen til ham og spurgte, hvorfor han ikke gik hjem ligesom de andre.

„Jeg venter paa Tjeneren, der skal bære mine Bøger," var Drengens Svar.

„Giv mig dine Bøger," sagde Forstanderen.

Ralf adlød modstræbende. Den Dag blev Obersten ikke lidet overrasket ved at se sin Søn komme gaaende op ad Gaden og hvert Øjeblik med tilsyneladende Utilfredshed kaste et Blik tilbage paa Forstanderen, der rolig fulgte efter ham

med en Pakke Skolebøger under Armen. Oberst Grim og hans Kone, der gættede Forstanderens Hensigt, vare enige om, at det var en stor Fornærmelse, men sagde ikke et Ord til Ralf. Fra den Dag af vægrede Drengen sig imidlertid ved at lade sig ledsage af Tjeneren. Ugen derefter var han studs mod Gymnastiklæreren, der saa til Gjengjæld bankede ham. Oberstens Vrede kjendte nu ingen Grænser; han ilede i stor Hast hen til Skolen, udskjældte Læreren, fordi han havde vovet at tugte hans Søn og overgav derpaa Drengen til en Privatlærers Varetægt.

Da Ralf var 16 Aar, begav han sig til Kristiania for at indtræde i Militærakademiet. Han var en høj, smuk Yngling, smækker af Bygning og med en Holdning saa rank som et Støbelys. Han havde en lys, ren Ansigtsfarve af næsten kvindelig Finhed, blondt, krøllet Haar, som han altid holdt omhyggelig børstet, en lav Pande og en lige, smuktformet Næse. Der var et Udtryk af stor aandelig Omfindtlighed omkring Næseborene og et dovent Blik i de mørkeblaa Øjne. Men i det hele taget gjorde hans Træk et behageligt Indtryk, hans Dragt var ulastelig, og i hans Manerer var der intet Spor af den klodsede Tænken paa sin egen Person, der er saa ejendommelig for hans Alder. Saa snart han var ankommen til Hovedstaden, lejede han sig en Lejlighed af flere Værelser i den aristokratiske Del af Byen og udstyrede dem temmelig kostbart, men tillige overmaade smagfuldt. Af en Hjærtensven, som han tilfældigt traf i Restavrationspavillonen i Parken, fik han at vide, at et Par Hjortetakker, en udstoppet Ørn eller Falk og et Par Kaarder vare uomgængelig nødvendige til et veludstyret Værelse. Han kjøbte altsaa disse Gjenstande hos en Marschandiser. I de første Uger af sit Ophold i Byen gjorde han tillige nogle svage Forsøg paa at fuldstændiggjøre sine mathematiske Kundskaber, som han frygtede vare noget mangelfulde. Men da den samme tjenstagtige Ven lo ad ham og kaldte ham „grøn", besluttede han at stole paa Lykken og hengav sig fra det Øjeblik af saa meget utrætteligere til Nydelsen af et fransk Balletselskab, blandt hvis Medlemmer han allerede havde gjort nogle interessante Bekjendtskaber.

Examenstiden kom; den franske Ballet viste sig ikke at have været nogen god Forberedelse, og Ralf faldt igjennem. Dette gjorde ham for en Tid ganske nedslaaet, og han følte sig ydmyget. Han havde ikke Mod nok til at fortælle det til sin Fader, altsaa lod han den ene Dag gaa hen efter den

anden, sad og stirrede ørkesløst ud af Vinduet og søgte forgjæves at finde nogen Interesse i den travle Færden nede paa Gaden. Det ærgrede ham, at alle andre skulde være saa vel til Mode, naar han var — eller i det mindste indbildte sig at være — i saadan Forlegenhed. Dagligstuen blev ham utaalelig; han søgte Tilflugt i Sovekamret. Der sad han en Aften (det var tredie Dagen efter Examen) og stirrede ud paa de graa Stenmure, der paa alle Sider indesluttede den snævre Gaardsplads. Maanens runde og dumme Ansigt stod rolig og døsede og lignede en stor Limburger Ost, der var ophængt under Himlen.

Ralf kunde i det mindste ikke tænke sig nogen bedre Lignelse. Men den unge Pige med de straalende Øjne i Vinduet tæt derved sendte et længselsfuldt Blik op mod den den samme Maane og tænkte paa sit fjærne Hjem ved Fjordene paa Vestlandet, hvor Jøklerne stod som graahærdede Kæmper og opfangede de gule Maanestraaler paa deres glimrende Sneskjolde. Hun havde siddet og læst Walter Scotts bekjendte Fortælling Ivanhoe hele Eftermiddagen, indtil Tusmørket ganske uventet havde listet sig paa hende, og hun huskede nu pludselig, at hun havde glemt at skrive sin tyske Stil. Hun hævede Ansigtet og saa' et Par sørgmodige, tanketomme Øjne, der stirrede paa hende fra det nærmeste Hjørnevindue. Hun blev først lidt forskrækket, men det næste Øjeblik tænkte hun paa sin tyske Stil og tog Mod til sig.

„Kan De Tysk?“ spurgte hun og fortrød i det samme, at hun havde talt.

„Ja, jeg kan,“ var Svaret.

Hun tog sit Forklæde op og begyndte at sno det med en forlegen Mine.

„Ja, jeg mente egentlig ikke noget,“ hviskede hun til sidst. „Jeg ønskede kun at vide det.“

„Det var meget venligt af Dem.“

Dette Svar ærgrede hende; han gjorde aabenbart Nar ad hende.

„Naa ja, naar De kan Tysk, kunde De maaske skrive min Stil for mig. Jeg har sat Mærke ved Stedet i Bogen.“

Og hun kastede sin Bog over til hans Vindue, hvor han greb den paa Kanten af Vindueskarmen, ligesom den skulde til at falde ned.

„De er en besynderlig Pige,“ bemærkede han og vendte Bladene i Bogen, uagtet det var for mørkt til at læse. „Hvor gammel er De?“

„Jeg bliver fjorten Aar sex Uger før Jul," svarede hun frimodig.

„Naa, ja saa undskylder jeg Dem."

„Nej, det skal De slet ikke," raabte hun heftig. „De behøver aldeles ikke at undskylde mig. Hvis De ikke vil skrive min Stil, kan De kaste Bogen tilbage igjen. Det gjør mig ondt, at jeg talte til Dem, og jeg skal nok lade det være en anden Gang."

„De faar dog ikke Bogen igjen, uden Stilen følger med," svarede han rolig. „Godnat!"

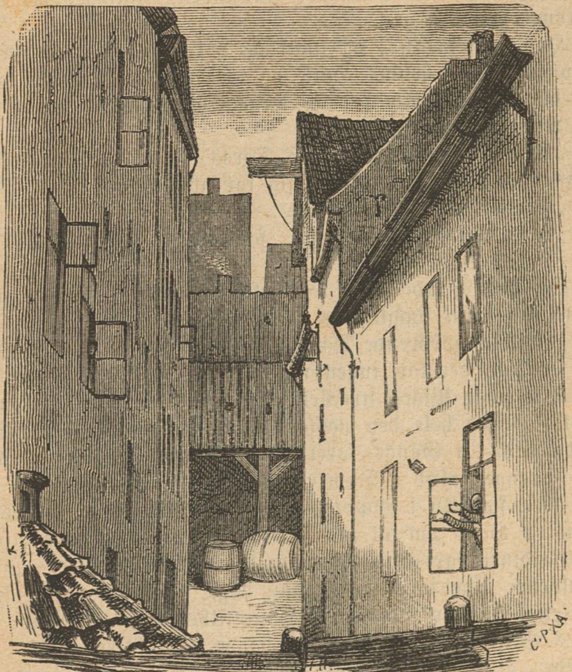

Pigen stod længe og saa' efter ham i Haab om, at han vilde komme tilbage. Og derpaa fulgte et stort Angers-udbrud, under hvilket hun skjulte Ansigtet i sit Skjød og begyndte at græde.

„O, Gud, det var ikke min Mening at være uhøflig,"

hulkede hun. „Det var Ivanhoe og Rebekka, der gjorde mig saa forstyrret.“

Den næste Morgen var hun oppe før Daggry og ventede to lange Timer i stor Uvished, før Gardinet for hans Vindue blev rullet op. Han hilste hende høflig, kastede et hurtigt Blik rundt i Gaarden for at se, om han blev iagttaget, og sendte saa hendes Bog behændig over i Hænderne paa hende.

„Jeg har heftet den skrevne Stil fast ved Forsatsbladet,“ sagde han. „De vil formodentlig have Tid nok til at skrive den af inden Frokosten.“

„Jeg er Dem overmaade forbunden,“ lykkedes det hende at fremstamme.

Han saa' saa høj og smuk og voxen ud, at Selvbebrejdelsen sad fast i hendes Hals og truede med at kvæle hende. Hun havde taget ham for en Dreng, da han sad der i Vinduet Aftenen i Forvejen.

„Det er sandt, hvad er Deres Navn?“ spurgte han henkastende, i det han vendte sig for at gaa bort.

„Bertha.“

„Naa, min kjære Bertha, saa glæder det mig at have gjort Deres Bekjendtskab.“

Og han gjorde atter et høfligt Buk for hende og gik derpaa ind i sin Dagligstue.

„Hvilken oprørende Fortrolighed!“ tænkte hun. „Men smuk er han, det kan ingen nægte.“

Den unge Piges straalende og skjelmske Ansigt spøgede i Ralfs Hoved hele den næste Uge. Han havde naturligvis været mindst ti Gange forelsket før, men som det gaar de fleste Drenge, altid i Damer, der vare langt ældre end han. Han greb sig selv i hyppig at kaste et Blik over til hendes Vindue i Haab om at faa et nyt Glimt af hendes Ansigt, men Gardinet var altid nedrullet, og Bertha usynlig. I den paafølgende Uge formildedes hun dog, og de havde mangen fornøjelig Passiar sammen. Han tilbød nu at skrive alle hendes Stile for hende, og det havde hun intet imod. Han erfarede, at hun var Datter af en velstaaende Bonde paa Søkysten (hvad der næsten forfærdede ham at høre), og at hun gik i Skole i Hovedstaden, hvor hun var i Kost hos en gammel Dame, der havde Pensionat i Nabohuset til den Ejendom, hvori han boede.

En Dag i Efteraaret blev Ralf overrasket ved sin Faders pludselige Ankomst, og den Kjendsgjerning, at han var

falden igjennem ved Examen, lod sig nu ikke længer skjule. Den gamle Oberst kom strax i Fyr og Flamme, da Ralf aflagde sin Tilstaaelse; de store Aarer paa hans Pande svulmede op, han blev kobberrød i Ansigtet og stormede op og ned ad Gulvet saa længe, indtil Sønnen begyndte at blive alvorlig bange, men til sin store Lettelse blev han snart va'r, at hans Faders Vrede ikke gjaldt ham selv personlig, men derimod de Embedsmænd ved Militærakademiet, der havde forkastet ham. Obersten optog det som en Fornærmelse mod sit eget gode Navn og den hæderlige Stilling, han indtog blandt sine Standsfæller; han tilbageviste strax enhver anden Forklaring og brød sit Hoved med forgjæves Forsøg paa at erindre, om nogen af hans Ungdomsdaarskaber muligvis skulde have skaffet ham Fjender blandt Akademiets Lærere. Til sidst følte han sig overbevist om, at det var hans egen Storhed og hurtige Avancement, der havde bevæget de Slyngler til at hævne sig paa Sønnen. Ralf fulgte ugjærne Faderen tilbage til Kjøbstaden, hvor denne laa i Garnison, og den lyshaarede Bertha forsvandt fra hans Synskreds. Hans Moders Ønske blev nu sat igjennem, og han begyndte paa sin egen magelige Maade at forberede sig paa at blive Student. Han havde liden Smag for Cicero og endnu mindre for Virgil, men ved Hjælp af Oversættelser erhvervede han sig snart tilstrækkeligt Kjendskab til disse Forfattere til at kunne tale med en vis Beskyttermine om dem, hvad der var de kjærlige Forældre til stor Glæde.

For Kortheds Skyld kan det være nok at sige, at da tre Aar vare gaaede, vendte Ralf tilbage til Hovedstaden, og efter at han havde opslidt adskillige Manuduktører, lykkedes det ham virkelig at blive Student.

Det første Aar af Studenterlivet er en lykkelig Tid for enhver ung Mand, og Ralf nød dets Optog, dets parlamentariske Sammenkomster og dets magelige Dage saa fuldt som nogen anden. Han var visselig ikke den Mand, der skulde blive sentimental, fordi han havde mistet en ung Pige, som han ydermere kun havde kjendt et Par Ugers Tid. Ikke desto mindre tænkte han engang imellem paa hende, men ikke nok til at forstyrre ham i hans Fornøjelser. Hans Families Stilling, hans smukke Udvortes og hans ulastelige Lintøj aabnede de fineste Huse i Byen for ham, og han var snart en stor Yndling i Selskabslivet. Ved Forelæsningerne saas han kun sjælden, men desto hyppigere i Theatrene, hvor han plejede at træde ind midt under første Akt, tage Plads op

ad Orkesterskranken og vexelvis lorgnettere Skuespillerinderne og Damerne i Parkettet.

II.

To Maaneder forløb, saa kom det store Studenterbal. Ralf var en vigtig Mand den Aften, først fordi han var af saa anset Familie, og dernæst fordi han tillige var Aarets smukkeste „Rus". Han bar en stor Guldstjærne paa Brystet (hans Kammerater havde nemlig gjort ham til Ridder af den gyldne Bjørn) og et Mærke af farvede Baand i Knaphullet.

Ballet var glimrende, og alle vare i den gladeste Stemning, især Damerne. Ralf dansede uafladelig, snoede sit bløde Overskjæg og sagde elskværdige Flovheder. Det var henimod Midnat, just som Selskabet begav sig ud til Aftensbordet, at han fra et Par mørkeblaa Øjne opfangede et Blik, der pludselig jog Blodet op i hans Kinder og gjorde hans Hjærteslag hurtigere. Men da han atter saa' sig om, vare de mørkeblaa Øjne forsvundne, og hans uregerlige Hjærte vedblev at hamre i Siden paa ham. Han lagde Haanden paa Brystet og skottede hemmelig til sin Naboerske ved Bordet, men hun saa' lykkelig og ubekymret ud, thi Iscrêmen smagte delikat. Det syntes at være et underligt Maaltid, men da det var færdigt, rejste Ralf sig, førte sin Dame tilbage til Balsalen og undskyldte sig derpaa hurtig. Hans Blik vandrede rundt i den store Sal og søgte paa ny de Øjne, han saa godt huskede, og til sidst fandt han dem ogsaa i en fjærn Krog, halvt skjulte bag en bevægelig Skjærm af spaserende. I det næste Øjeblik var han ved Berthas Side.

„De maa med Forsæt have skjult Dem, Frøken Bertha," sagde han, efter at de sædvanlige Hilsener vare vexlede. „Jeg har ikke faaet noget Glimt af Dem hele Aftenen før nu for et Øjeblik siden."

„Men jeg har set Dem hele Tiden," svarede den unge Pige uforbeholdent. „Jeg kjendte Dem strax, da jeg kom ind i Salen."

„Havde jeg blot vidst, at De var her," vedblev Ralf, i det han hemmelig svulmede af en behagelig Følelse af Fornemhed, „saa forsikrer jeg Dem, De skulde have været den allerførste, jeg vilde have opsøgt."

Hun hævede sine store, alvorlige Øjne op til hans, som om hun drog hans Oprigtighed i Tvivl, men gav intet Svar.

„Gode Gud!“ tænkte Ralf. „Hun tager Tingen forfærdelig alvorlig.“

„De ser saa alvorlig ud, Frøken Bertha,“ sagde han efter et Øjebliks Pavse. „Jeg husker Dem som en klarøjet, lyshaaret lille Pige, der kastede sin tyske Stilebog hen til

mig tværs over Gaarden, og hvis lystige Latter endnu klinger behagelig i min Erindring. Jeg maa tilstaa, jeg finder det ikke saa ganske let at se den samme Person i den alvorlige unge Dame, jeg nu har for mig.“

„Med andre Ord: De føler Dem skuffet ved ikke at finde i mig den samme som før."

„Nej, ikke just det, men —"

Ralf standsede og saa' forlegen ud. Der var noget i hendes alvorlige Væsen, der gjorde det højst upassende at sige hende en spøgende Kompliment, og i Øjeblikket viste der sig dog ingen anden Udvej for ham.

„Men hvad?" spurgte Bertha ubarmhjærtig.

„Har De nogen Sinde mistet en gammel Ven?" spurgte han kort.

„Ja, og hvad saa?"

„I saa Fald," svarede han, medens hans Træk oplivedes af en lykkelig Indskydelse — „i saa Fald vil De kunne sætte Dem ind i min Stilling. Jeg bevarede kjærlig et gammelt Billede af Dem i min Erindring. Nu har jeg mistet det og kan ikke andet end beklage Tabet. Dermed mener jeg dog ikke, at mit nye Bekjendtskab — denne anden Udgave af Dem, om jeg saa maa sige — vil vise sig mindre interessant end det forrige."

Hun sendte ham atter et alvorligt, spørgende Blik og begyndte at stirre ivrig paa Stenen i sit Armbaand.

„De vil formodentlig le ad mig," begyndte hun, medens en pludselig Rødme flagrede hen over Ansigtet. „Men dette er mit første Bal, og jeg har en Følelse, som om jeg havde styrtet mig ind i en Malstrøm, af hvilken jeg forgjæves søger at komme op igjen. Jeg føler mig saa frækkelig forladt. Jeg kjender næsten ingen her uden min Fætter, der indbød mig, og jeg tror næppe heller, jeg kjender ham ret."

„Naa ja, siden De nu en Gang uoprettelig har kompromitteret Dem," svarede Ralf, da Musiken efter nogle indledende Fanfarer gik over i en liflig, straußist Vals, „saa kan det ikke hjælpe at kæmpe mod Skæbnen. Kom, lad os prøve Malstrømmen sammen. Ulykken vil gjærne have Selskab."

„Jeg er bange for," hviskede hun, medens de sluttede sig til den Procession, der bevægede sig ned ad den lange Sal, „at De kun har engageret mig, fordi jeg sagde, jeg følte mig forladt — hvis det er Tilfældet, saa vilde jeg hellere, at De førte mig tilbage til min Plads."

„Hvilken lav Beskyldning!" raabte Ralf.

Der var noget saa fortryllende naivt i denne Selvfornedrelse, noget saa ganske nyt for ham og tillige — hvad han ikke kunde lade være at tilføje — en lille Smule provinsielt. Hans Humør oplivedes, han begyndte i høj Grad

at finde Behag i den Rolle, han havde paataget sig som erfaren Verdensmand, og som overlegen Beskytter sladrede han med oprigtig Selvforglemmelse med sin lille, landlige Skjønhed.

„Hvis Deres Dans er lige saa fuldkommen, som Deres tyske Stil i sin Tid var," sagde hun leende, idet de svingede ud paa Gulvet, „saa lover jeg mig megen Fornøjelse af vort Sammentræf."

„Ja, det behøver De ikke at være bange for," svarede han, i det han hurtig skiftede Trin og under mange lunefulde Svingninger hvirvlede hende ind i de dansendes Brimmel.

Da Ralf henad Morgenstunden kjørte hjem, sammendrog han de Indtryk, Bertha havde gjort paa ham, i følgende Tillægsord: forstandig, fortryllende naturlig, en lille Smule grøn, men Fandens kjøn.

Nogle Uger senere fik Oberst Grim Ansættelse i Aggershus Fæstning og tog øjeblikkelig Bolig i Hovedstaden. Han saa', at hans Søn gjorde en god Figur i de eleganteste Selskabskredse, og gav sin Tilfredshed hermed til Kjende i de varmeste Udtryk. Havde han vidst, at Ralf havde faaet den Vane med betænkelig Regelmæssighed at besøge en simpel Kjøbmands Hus i en noget uanselig Gade, vilde han dog vist nok have været lidt mere sparsom paa sin Ros. Men Obersten anede intet, og det var godt for Husfreden, at han ikke gjorde det. Det kan have været Fejghed hos Ralf, at han aldrig nævnte Berthas Navn hverken for sin Familie eller sine fornemme Bekjendte; thi skal man sige Sandheden, saa skammede han sig over den Magt, hun udøvede over ham, og vexelvis ynkede eller spottede sig selv, fordi han vedblivende stræbte efter en saa lidet glimrende Erobring. Alligevel saarede det hans Egenkjærlighed, at hun aldrig viste nogen Overraskelse ved at se ham, at hun modtog ham med en vis aaben Ligefremhed, der dog for Resten klædte hende godt; at hun uforanderlig vedblev sit Arbejde uden at ænse hans Nærværelse og i enhver Henseende behandlede ham som sin lige. Hun talte bestandig med ham paa en halvt søsterlig Maade om hans Studier og Fremtidsbane og advarede ham indtrængende mod nogle af hans udsvævende Venner, hvis lystige Æventyr han havde fortalt hende om; og hvis han vovede at sige hende Komplimenter for hendes Skjønhed og Talenter, kunde hun se alvorlig op fra sin Syning eller svare ham paa en Maade, der syntes beregnet paa at afskrække ham fra enhver Tanke om Kurmageri. Han pintes

stadig af den Mistanke, at hun hemmelig dadlede ham, og at det kun var af moralsk Interesse for hans Velfærd, at hun saa samvittighedsfuldt arbejdede paa at gjøre ham til et bedre Menneske. Den ene Dag efter den anden skiltes han fra hende ydmyget og modløs og hemmelig opbragt baade paa sig selv og hende, og Dag for Dag kom han igjen for kun at gjøre den samme Erfaring. Til sidst blev det ham for utaaleligt; han kunde ikke længer holde det ud. Det maatte saa briste eller bære, Afgjørelsen var i hvert Tilfælde at foretrække for denne pinlige Uvished. At han elskede hende, derom kunde han ikke længer tvivle; hans Forældre maatte rase eller gnave saa meget de vilde, denne ene Gang vilde han dog staa paa sine egne Ben. Og til sidst, tænkte han, maatte de dog vel give efter, thi de havde ingen anden Søn end ham.

Bertha skulde vende tilbage til sit Hjem paa Søkysten om en Ugestid. Ralph stod i den lave lille Dagligstue — i hendes Tanker for at sige hende Farvel. De havde talt om hendes Fader, hendes Brødre og Gaarden, og hun havde ytret Ønsket om, at han vilde aflægge dem et Besøg, hvis han nogen Sinde kom i den Egn af Landet. Hendes Ord havde tændt et svagt Haab i hans Bryst, men i selve deres Aabenhed og venskabelige Agtelse var der noget, der atter dræbte det. Han holdt hendes Haand i sin, og hendes store tillidsfulde Øjne skinnede af en Bevægelse, der var smuk, men endnu ikke Kjærlighed.

„Hvis De kun var bondefødt som jeg selv,“ sagde hun med en Stemme, der næsten lød øm, „saa talte jeg gjærne til Dem, som til min egen Broder, men —“

„Nej, ikke Broder, Bertha,“ raabte han med pludselig Heftighed; „jeg elsker Dem højere end jeg nogen Sinde har elsket et jordisk Væsen; og hvis De vidste, hvor fast denne Kjærlighed er, saa vilde De maaske — De vilde i al Fald ikke se saa bebrejdende paa mig.“

Hun slap hans Haand og stod et Øjeblik tavs.

„Det gjør mig ondt, at det skulde komme her til, Hr. Grim,“ sagde hun med synlig tilkæmpet Fatning. „Og jeg er maaske mere at dadle end De.“

„Dadle,“ mumlede han, „hvorfor skulde De dadles?“

„Fordi jeg ikke elsker Dem, uagtet jeg undertiden har frygtet for, at dette kunde komme. Men saa har jeg dog bestandig igjen sagt til mig selv, at det dog ikke kunde være Tilfældet.“

Han gjorde et Skridt hen imod Døren, lagde sin Haand paa Dørgrebet og stirrede ned for sig.

„Bertha," begyndte han langsomt, i det han hævede Hovedet, „De har altid misbilliget min Levevis, De har foragtet mig i Deres Hjærte, men De troede, det vilde være en god Gjerning, hvis det lykkedes Dem at gjøre mig til en Mand."

„De bruger stærke Udtryk," svarede hun tøvende, „men der er Sandhed i, hvad De siger."

Atter indtraadte der en lang Pavse, i hvilken det gamle Stueur dikkede højere og højere.

Til sidst udbrød han: „Saa sig mig da, inden vi skilles, om jeg kan gjøre noget for at vinde — jeg vil ikke sige Deres Kjærlighed — men kun Deres Agtelse? Hvad vilde De gjøre, naar De var i mit Sted?"

„Mit Raad kan De næppe trænge til, og jeg ved ikke

engang om det var heldigt, at det var Tilfældet. Men var jeg en Mand i Deres Stilling, saa vilde jeg bryde med hele min Fortid, rejse ud i Verden, hvor ingen kjendte mig, og hvor jeg kun kunde stole paa mine egne Kræfter og der vilde jeg erobre mig en Plads for mig selv, selv om det blot var for at have den Tilfredsstillelse at vide, at jeg virkelig var Mand. Her sys der bløde Puder under Deres Arme, hundrede usynlige Traade binde Dem til et Dovenskabens og Forfængelighedens Liv, enhver er rede til at bære Dem paa Hænder, alle Veje jævnes for Dem, hver en Sten fjærnes omhyggelig fra Deres Sti, og De vil sandsynligvis gaa i Deres Grav uden nogen Sinde at have huset en eneste alvorlig Tanke eller nogen Sinde at have fuldbragt en eneste mandig Daad."

Ralf stod som fastnaglet til Gulvet og stirrede paa hende med aaben Mund; han havde en Slags dum Frygt over sig, som om nogen pludselig havde grebet ham ved Skuldrene og rystet ham voldsomt. Han søgte forgjæves at løsrive sine Øjne fra Bertha; hun holdt ham fast som ved en mægtig Tryllekraft. Han saa', at hendes Ansigt lyste af en ganske ny Skjønhed; han bemærkede Kindens stærke Gløden, Øjets Glans og Læbens lette Skjælven. Men han saa' alt dette, som man ser Ting i halvvaagen Tilstand, uden at gjøre sig Rede for dem; Døren mellem hans Sjæl og hans Sanser var lukket.

„Jeg ved, det er dristigt af mig at tale saaledes til Dem," sagde hun til sidst, idet hun satte sig i en Stol ved Vinduet — „Men det var Dem selv, der bad mig derom. Og jeg har allerede i længere Tid følt, at jeg vilde komme til at sige Dem dette, før vi skiltes."

„Og," svarede han, med en stærk Anstrængelse for at synes rolig, „hvis jeg følger Deres Raad, vil De saa tillade mig at se Dem en Gang endnu, inden De rejser?"

„Jeg bliver her en Uge endnu og skal i den Tid altid gjærne modtage Deres Besøg."

„Tak. Farvel!"

„Farvel!"

Ralf undgik omhyggelig alle de elegante Hovedgader; han skammede sig for sig selv og havde en Forestilling om, at enhver kunde læse Ydmygelsen i hans Ansigt. Snart gik han til, saa Hælene slog imod Fortovet, snart atter henfaldt han til en urolig, haabløs Slentren — alt eftersom hans vexlende Stemninger indskød ham at trodse den Dom, der var

fældet over ham, eller med visse Forbehold at bøje sig for den. Og efterhaanden som han gik videre, tiltog Bitterheden i ham, og han fordømte sig selv paa det ubarmhjærtigste, fordi han havde ladet sig holde for Nar af „denne lille Landsbygaas," naar han dog godt vidste, at der var Snese Damer, der vilde føle sig hædrede ved at blive Gjenstand for hans Opmærksomhed. Men denne Maade at ræsonnere paa, indsaa han godt, var svag og foragtelig, og hans bedre Jeg rejste sig snart i højrøstet Oprør derimod.

„Naar alt kommer til alt," mumlede han, „saa havde hun dog i Hovedsagen Ret. Jeg er en elendig Døgenigt, en Drivhusplante, en ynkelig Fyr, og hvis jeg var i en Kvindes Sted, tror jeg ikke, jeg vilde spilde mine Følelser paa en Mand af den Kaliber."

Derpaa gav han sig ubevidst til at analysere Berthas Karakter, hvorved han flygtig forundrede sig over, at en, der bevægede sig saa frygtsomt i Selskabslivet og saa' saa forsagt ud — altsammen af Frygt for at støde an mod Etikettens vedtagne Former — at hun alligevel skulde kunne dømme saa hurtig og med saa ubarmhjærtig Sikkerhed, saa snart det var et moralsk Spørgsmaal, et Spørgsmaal om Ret eller Uret, det gjaldt. Og idet han forfulgte denne Tankerække, modstillede han hende med sig selv, der bevægede sig i de fineste Selskabskredse som i sit naturlige Element, ligegyldig for alle moralske Betænkeligheder og uden at kjende nogen højere Bevæggrund til sine Handlinger end hvad der tilfredsstillede Øjeblikkets umiddelbare Fornøjelsestrang.

Da Ralf drejede om et Gadehjørne, hørte han sig fra det andet Fortov hilset af et Kor af lystige Stemmer.

„Aa, Baronesse," raabte en ung Mand, der sprang over Gaden og greb Ralfs Haand (alle hans Studentervenner kaldte ham „Baronessen"), „tillad mig i dette berømte Selskabs Navn at hilse paa dig. Men hvad Fanden — hvad er der i Vejen? har Du Katzenjammer, saa er Sodavand det allerbedste. Kom nu med — det er mig, der trakterer."

Studenterne klyngede sig øjeblikkelig om Ralf, der stod aandsfraværende og svingede sin Stok med et idiotisk Smil.

„Jeg er ikke rigtig vel," sagde han, „lad mig skjøtte mig selv."

„Nej ganske vist ser du ikke rask ud," raabte en munter Yngling, mod hvem Bertha hyppig havde advaret ham, „men et Glas Sherry vil snart gjøre dig bedre. Det vilde være højst uforsvarligt at forlade dig i denne Tilstand uden at gjøre noget for dig."

Ralf prøvede atter forgjæves at gjøre Indvendinger, men Enden paa det blev, at han modstræbende fulgte.

Han havde altid været en fremtrædende Figur i Studenterverdenen, men denne Aften forbavsede han sine Venner ved sin Veltalenhed, sin kaade Lystighed og sin Evne til at drikke. Han holdt en Tale for Kvinden, der strømmede over af bidende Vittigheder. En ung forlovet Mand ved Navn Vinter gav sig til at protestere mod denne Fordømmelse af Kvinden i Almindelighed og paastod, at Ralf, der var alle Damers erklærede Yndling, burde være den sidste til at tale ilde om dem.

„Dersom Baronessen," vedblev han, „vilde fri til sex velbekjendte Damer her i Byen, som jeg kunde nævne, saa vilde jeg vædde sex Flasker Johannisberger og lige saa mange Champagne paa, at enhver af dem vilde give ham Ja."

De andre bifaldt larmende dette Forslag, og Ralf gik ind paa Væddemaalet. Brevene bleve skrevne paa Stedet og øieblikkelig afsendte. Henimod Morgenstunden skiltes de lystige Drikkebrødre, og Ralf blev ført i Triumf hjem til sin Bolig.

III.

To Dage senere bankede Ralf atter paa Berthas Dør. Han var blegere end sædvanlig, næsten gusten; hans ulastelige Linned var en Smule forkrøllet, hans Læber tæt sammenpressede, og Ansigtet havde et Udtryk af fortvivlet Bestemthed.

„Nu er det gjort," sagde han, idet han tog Plads lige over for hende. „Jeg rejser."

„Rejser!" udbrød hun, skræmmet ved hans besynderlige Udseende. „Med hvad Lejlighed og hvorhen?"

„Til Amerika. Jeg sejler i Aften. Jeg har fulgt Deres Raad, som De ser, og afkastet den sidste Bro efter mig."

„Men Ralf," sagde hun i en urolig Tone. „Der maa jo være sket noget forfærdeligt. Sig mig det hurtig. Jeg maa vide det."

„Nej, der er ikke sket noget forfærdeligt," mumlede han med et bittert Smil. „Jeg har gjort lidt Skandale, det er det hele. Min Fader sagde i Dag, at jeg kunde gaa Fanden i Vold, hvis jeg havde Lyst, og min Moder gav mig 500

Specier til Hjælp til Rejsen. Interesserer det Dem, saa er Forklaringen her."

Og dermed trak han sex parfumerede og omhyggelig sammenfoldede Billetter op af Lommen og kastede dem i hendes Skjød.

„Ønsker De, jeg skal læse dem?" spurgte hun med stigende Overraskelse.

„Ja ganske vist. Hvorfor ikke?"

Hun aabnede hastig den ene Billet efter den anden og læste.

„Men Ralf dog," raabte hun og sprang op fra sin Plads med Øjne, der flammede af Vrede, „hvad betyder alt dette? Hvad har De gjort?"

„Jeg troede ikke, at det behøvede nogen Forklaring," svarede han med forstilt Ligegyldighed. „Jeg friede til dem alle paa en Gang, og De ser, de gav mig alle Ja. Jeg har modtaget alle disse Breve i Dag. Jeg vilde blot vide, om hele Verden virkelig ansaa mig for den uværdige Døgenigt, De sagde mig, jeg var."

Hun svarede ikke, men sad og stirrede stum paa ham, medens hun samtidig og heftig krøllede en rosenfarvet Billet, hun holdt i Haanden. Han begyndte at føle sig uhyggelig til Mode under hendes Blik og kastede sig urolig ned paa en Stol.

„Naa," sagde han til sidst og rejste sig, „saa er der vel ikke videre. Farvel!"

„Et Øjeblik endnu, Hr. Grim," forlangte hun strængt. „Siden jeg allerede har sagt saa meget, og De saa forbindtlig har afsløret mig en ny Side af Deres Karakter, saa gjør jeg Fordring paa at rette den Mening om Dem, som jeg udtalte under vor sidste Samtale."

„Jeg er lutter Øre."

„Jeg havde ganske vist den Tro, Hr. Grim," begyndte hun med besværligt Aandedrag og støttende sig til Bordet, hun stod ved, „at De var meget egenkjærlig — den ubetingede Egenkjærlighed i højeste Grad — men jeg troede ikke, at De var ligefrem slet."

„Og hvad overtydede Dem da om, at jeg var egenkjærlig, om jeg maa spørge?"

„Hvad der overtydede mig?" gjentog hun i en Tone fuld af Foragt. „Naar har De nogen Sinde foretaget nogen Handling af ædelmodigt Hensyn til andre? Hvad godt har De nogen Sinde gjort mod nogen?"

„De kunde med samme Ret spørge, hvad godt jeg nogen Sinde har gjort mod mig selv."

„I en vis Forstand ja, eftersom det at tilfredsstille et blot forbigaaende Ønske næppe er at gjøre godt mod sig selv."

„Saa har jeg altsaa i hvert Tilfælde fulgt Biblens Forskrift og behandlet min Næste temmelig nær paa samme Maade, som jeg behandler mig selv."

„Jeg havde ganske vist den Tro," vedblev Bertha uden at ænse denne Bemærkning, „at De i Grunden var godhjærtet, men altfor velopdragen til, at De skulde gjøre Dem skyldig i nogen bestemt udpræget Handling, hverken god eller ond. Nu imidlertid ser jeg, at jeg har bedømt Dem urigtig, og at De er i Stand til at krænke et Kvindehjærtes helligste Følelser af ren Kaadhed eller for at tilfredsstille en lav Nysgjerrighed, der aldrig burde faa Indpas hos en retskaffen Mand."

Det haarde, stivnede Udtryk i Ralfs Ansigt tøede op i den Varme, hendes Personlighed udstraalede, og hvor strænge end hendes Ord vare, anslog de dog en hemmelig Stræng i hans Hjærte. Han gjorde to eller tre forgjæves Forsøg paa at tale, men mistede saa ganske Fatningen og raabte:

„Bertha, Bertha, selv om De foragter mig, saa hav Taalmodighed med mig og hør."

Og han fortalte hende i hurtige, afbrudte Sætninger, hvorledes hans Kjærlighed til hende var voxet Dag for Dag, indtil han til sidst ikke længer kunde beherske den; og hvorledes han i et ubetænksomt Øjeblik, da hans Stolthed rejste sig i heftig Kamp mod hans Kjærlighed, havde begaaet denne fortvivlede Handling, over hvilken han alvorlig skammede sig. Varmen, hvormed han talte, rørte hende; thi hun følte, den var oprigtig. Store, tavse Taarer skjælvede i hendes Øjenhaar, medens hun sad og stirrede ind paa ham, og i hendes inderste Sjæl vaagnede Ønsket om, at hun maatte have formaaet at gjengjælde denne hans store og stærke Kjærlighed, thi hun følte, at i denne Kjærlighed laa Sejren til et nyt, et stærkere og bedre Menneske. Hun betragtede med et halvt angerfuldt Velbehag hans smukke Figur, hans fintformede Hænder og Ansigtets ædle Præg; en overvældende Medynk med ham hævede sig i hendes Bryst, og hun begyndte at bebrejde sig, at hun havde talt saa haardt og, som hun nu troede, saa uretfærdig. Maaske han i hendes Øjne læste det udtalte Ønske. Han greb hendes Haand, og hans Ord faldt med Varme og lokkende Klang i hendes Øre.

„Jeg vil ikke faa Dem at se i lang Tid, Bertha," sagde han, „men hvis Deres Haand, naar 5—6 Aar ere gaaede, endnu er fri, og jeg vender tilbage som et andet Menneske — som en Mand, til hvem De trygt kan betro Deres Lykke — vil De da høre paa, hvad jeg maatte have at sige Dem? Thi jeg lover ved alt, hvad vi begge holde helligt —"

„Nej, nej," afbrød hun ham hurtig. „Lov intet. Det vilde være Uret mod Dem selv og maaske ogsaa mod mig; thi et helligt Løfte er en frygtelig Ting, Ralf. Lad os begge vedblive at være fri; og hvis De kommer tilbage og endnu elsker mig, saa kom til mig, og jeg skal modtage Dem og høre paa Dem. Og selv om De til den Tid har overlevet Deres Kjærlighed, hvad der rigtig nok er mere sandsynligt, kom da alligevel og se til mig, hvor jeg saa maatte være, og vi ville mødes som Venner og glæde os over Mødet."

„Ja, De ved bedst, hvad der er det rette," mumlede han. „Lad det da være, som De har sagt."

Han rejste sig, tog hendes Hoved mellem sine Hænder, stirrede længe og ømt ind i hendes Øjne, trykkede et Kys paa hendes Pande og ilede bort.

Den samme Aften gik Ralf om Bord paa Dampskibet til Hull, og tre Uger senere steg han i Land i Nyyork.

IV.

De første tre Maaneder af Ralfs Ophold i Amerika bleve tilbragte med forgjæves Forsøg paa at erholde en Plads. Den ene Dag efter den anden vandrede han ned ad Broadvay og henvendte sig paa forskjellige Steder, hvor der drives Forretninger, og Aften efter Aften kom han modfalden og nedslaaet hjem igjen til sit triste Værelse. Det var, naar alt kom til alt en langt alvorligere Ting, end han havde troet, at overskære det Ankertov, der binder en til sit Fødeland. Thi hundrede fine Indskydelser, hvis Tilværelse ingen aner før det Øjeblik, de bortdrages, forene sig i Fødelandet om at holde en paa Retskaffenhedens eller i det mindste den ydre Agtværdigheds lige Vej; og Ralfs Liv var bestandig blevet tilbragt i Omgang med andre, hans Medmenneskers Mening havde været den eneste Magt, han ubetinget bøjede sig for, og den Samvittighed, med hvilken han plejede at prøve sine Handlinger, havde ikke været andet end hans Venners tilsammentagne Dom. For en saadan Mand var Ensomhed og den fuldstændige Uansvarlighed, der knyttede sig til et Liv

mellem fremmede, hundrede Gange farligere, og Ralf fandt til sin Skræk, at der i hans Karakter slumrede utallige Muligheder, som det magelige Liv i Hjemmet rimeligvis aldrig vilde have aabenbaret ham. Det var ham ofte under hans daglige Søgen efter Beskæftigelse højst krænkende, naar han ved sin Indtrædelse i et Kontor blev modtaget med uvenlige eller mistænksomme Øjekast, eller naar — som det af og til skete — Døren blev slaaet i for Næsen af ham, som om han var en Landstryger eller Bedrager. Ved saadanne Lejligheder vaktes ofte Djævlen i ham, og han følte flygtig en vild Lyst til virkelig at blive, hvad Folk her aabenbart ansaa ham for at være. Mangen en Nat slentrede han ubestemt omkring Spillehusene i affidesliggende Gader, og det flammende Lysskjær, den grove Skrigen og Raaben frastødte og tiltrak ham paa en og samme Tid. Om han gik ad Helvede til, hvem vilde saa bryde sig derom? Hans Fader havde selv vist ham Vejen, og ingen kunde dadle ham, om han fulgte Raadet. Men saa traadte atter en Erindring frem fra det Lønkammer i hans Sjæl, som han endnu holdt helligt, og Berthas mørkeblaa Øjne stirrede paa ham med deres alvorlige Udtryk af kjærlig Advarsel og Beklagelse.

Da Sommerens første Halvdel var gaaet, havde Ralf vundet mangen en haard Sejr over sig selv og lært mangen en nyttig Lære, og til sidst betvang han sin Stolthed, afførte sig sine fine Klæder og modtog en Plads som Gartnermedhjælper paa et Landsted ved Hudsonfloden. Og medens han stod og svedte med Spaden i Haanden og en simpel, bredskygget Straahat paa Hovedet, fandt han ofte en mørk Glæde i at udmale sig, hvorledes hans fine Venner i Hjemmet vilde modtage ham, hvis han fremstillede sig for dem i denne Dragt.

„Naar alt kommer til alt, var det kun min Stilling i Verden, De brød sig om," tænkte han bittert; „uden min Faders Navn, hvad vilde jeg saa være for dem?"

Fremdeles var der atter en vis Tilfredsstillelse i at vide, at sin nuværende Plads, hvor beskeden den end var, skyldte han ingen uden sig selv, og den Tanke, at Berthas Øjne, hvis de kunde have set ham nu, vilde have hvilet paa ham med Bifald, bidrog meget til at trøste ham for hans smertende Ryg, hans solbrændte Ansigt og hans ophovnede og vablede Hænder.

En Dag, da Ralf var sysselsat i Haven, kom hans Principals Datter, en ung Dame paa 17 Aar, ud og talte til ham. Hans Dannelse og fine Væsen overraskede hende i

høj Grad, og hun bad ham fortælle sin Historie, men saa blev han pludselig alvorlig, og hun undlod derfor at trænge videre paa ham. Fra det Øjeblik af knyttede der sig en Slags romantisk Interesse til ham i den unge Piges Tanker, og til sidst bevægede hun sin Fader til at skaffe ham en Plads, der vilde falde bedre i hans Smag. Og inden Vinteren var

kommen, saa' Ralf den første Lysning af en ny Fremtids Morgengry. Han havde kæmpet tappert mod Skæbnen og paa ny vundet en Sejr. Han begyndte den Løbebane, paa hvilken der ventede ham Held og Hæder, nemlig som Korrekturlæser ved et af Stadens Blade. Allerede inden han forlod Hjemmet, havde han heldigvis været fortrolig med det engelske Sprog, og ved sin Viljekraft overvandt han alle Vanskeligheder. Efter to Aars Forløb blev han Medarbejder ved Bladet; nye, ærgjerrige og hidtil ham fremmede Forhaabninger vaagnede i ham, med glad Hjærtebanken saa' han Livet

aabne sine vide Udsigter, og han arbejdede nu mandig paa at gjenoprette Fortidens Tab og tilegne sig større Brugbarhed for de kommende Tider. Han følte i sit Indre en kraftigere og fyldigere Manddom, som om hele det store Verdensliv Pulsaarer slog i ham. Den dvaske og dovne Tilværelse i Hjemmet stod for ham som en dunkel, længst forsvunden Drøm, af hvilken han var vaagnet, og han priste den Skæbne, der netop ved sin Haardhed havde barmhjærtig frelst ham; han priste ogsaa hende, der netop fordi hun ikke elskede ham, havde gjort ham maaske værdigere til at elskes.

Aarene fløj hurtig hen. Han havde fundet nogle hengivne Venner, i hvis Huse han kunde komme og gaa efter Behag. Han nød i fuldt Maal det vundne Privilegium paa daglig Omgang med frisindede og fine Damer, deres livlige Tankevirksomhed ansporede hans egen, deres Ynde tilfredsstillede hans Skjønhedssans, og deres tilsvarende muntre Sind beredte ham bestandig ny Overraskelser. Han følte en underlig Fortryllelse i disse Damers Nærværelse, og den Overbevisning paatrængte sig ham efterhaanden, at deres Kvindetype overgik enhver anden, han hidtil havde kjendt. Og ligesom for at gjendrive sin egen Paastand, kunde han saa af sin Tegnebog fremdrage Berthas Fotografi, der havde et særligt Rum der ganske for sig selv, og medens han ømt beskuede Billedet, vilde han ivrig forsvare hende mod de nedsættende Betragtninger, som den ufrivillige Sammenligning havde fremkaldt. Og dog, hvor kunde han undgaa at bemærke, at hendes Træk, hvor smukke de end i og for sig vare, dog manglede Liv, at hendes Øje med dets dybe, tillidsfulde Blik ikke var funklende og glansfuldt, og at hendes Ansigts rolige Alvor, naar den sammenlignedes med hans nuværende Veninders straalende, aandsprægede Skjønhed, tog sig mat og simpel ud som en Viol i en Buket af glødende Roser? Det var ham et Stik i Sjælen, naar han nu og da maatte indrømme dette. Det var dog Sandheden.

Efter sex Aars Ophold i Amerika havde Ralf erhvervet sig høj Anseelse som en Journalist, og i 1867 blev han sendt til Verdensudstillingen i Paris som Korrespondent for det Blad, ved hvilket han i alle disse Aar havde været ansat. Hvad Under da, at han tog til Evropa et Par Uger før hans Nærværelse var nødvendig i Kejserstaden, og at han satte Kursen direkte mod den Fjorddal, hvor Bertha havde sit Hjem? Det var hende, der havde ønsket ham lykkelig Rejse, da han

flygtede fra sit Fødeland, og hun skulde ogsaa modtage hans første Hilsen ved hans Tilbagekomst.

V.

Solen havde forskanset sig bag flammende Skyer, og den højere Skovregion lyste med en sælsom Gløden, medens de lavere Sletter laa indhyllede i Skygge, men selve Skyggen havde et stærkt Overtræk af Farve. Bjergtinderne hævede sig kolde og blaa i det fjærne.

Efter at Ralf havde faaet Vejen at vide af Færgemanden, der bragte ham i Land paa Skibsbroen, gik han rask langs med Stranden med en lille Vadsæk i Haanden og en let Sommerfrakke kastet over Skulderen. Mange halve Tanker strejfede flygtig hans Sjæl, og inden den første havde faaet Form, kom den anden og den tredie og forjog den. Og dog angik de alle i en eller anden Henseende Bertha, thi paa en vis taaget, forunderlig Maade fyldte hun hele hans Sjæl; men af en eller anden uforklarlig Grund frygtede han for at give den Følelse, der lurede i hans Hjærtes Lønkroge, frit Spillerum.

Frem ad hastede han, medens Hjærtet bankede i ham i frygtblandet Forventning. Nu og da kunde en af disse kolde Kastevinde, der i Sommerens Begyndelse synes uden Maal eller Med at fare om i Luften, slaa ham i Ansigtet og gjenkalde ham til en skarpere Følelse af Virkeligheden.

Ralf sluttede af sin tiltagende Sindsbevægelse, at han maatte være meget nær ved Berthas Hjem. Han standsede og saa' sig om. Der var nogle Ahorntræer ved Vejkanten en tredive Skridt fra ham, og i den unge Pige, der sad under det med Hovedet støttet paa sin Haand og stirrede ud over Havet, gjenkjendte han øjeblikkelig Bertha. Han sprang op paa Vejen uden dog at krydse hendes Synslinje og nærmede sig hende lydløst bag fra.

„Bertha," hviskede han.

Hun udstødte et lille Glædesskrig, sprang op og gjorde en Bevægelse, som om hun vilde kaste sig i hans Arme, men standsede sig derpaa pludselig selv, rødmede dybt og traadte et Skridt tilbage.

„De kom saa pludselig," mumlede hun.

„Men Bertha," raabte han (og hans kraftige Basstemme trængte ind til hendes inderste Sjæl), „er jeg dragen i Land-

flygtighed og har ventet disse mange Aar — alt for kun at faa saa kold en Modtagelse?"

„De har forandret Dem saa meget, Ralf," svarede hun med dette gamle alvorlige Smil, som han kjendte saa godt, og strakte begge Hænderne ud imod ham. „Og jeg har tænkt

saa meget paa Dem, siden De tog bort, og bebrejdet mig, at jeg dømte Dem saa strængt, og undret mig over, at De kunde høre saa taalmodig paa mig og ikke bære Nag til mig, for hvad jeg havde sagt."

„Hvis De havde sagt et Ord mindre," forsikrede Ralf og satte sig ved Siden af hende paa Grønsværet, „eller hvis De havde tilsløret Deres Mening med tom Høflighed, saa vilde De sandsynligvis ikke have gjort noget Indtryk paa mig, og jeg vilde ikke være bleven besværet med den tunge Taknemlighedsgjæld, som jeg nu staar i til Dem. Jeg var et temmelig haardhudet Dyr i de Dage, Bertha. De sagde det rette

4 sider mangler

Tryllekvadrat for Aaret 1881,

med Tallene 169—249.

Tryllekvadraten er ikke alene udregnet til, som almindelig, at give Aarstallet ved at sammentælle paa langs, tværs eller kryds, men de 9 Felter, som ere indstregede med dobbelte Linjer, giver ogsaa hver for sig tilsammentalte 1881, saa Aarstallet vil udkomme 29 Gange i Tryllekvadraten, uden 2 Gange at tælle de samme Tal.

173	214	248	184	193	234	178	244	213
238	182	223	192	233	186	243	212	172
181	231	191	232	185	242	211	171	237
246	239	183	200	241	210	203	179	180
222	198	199	249	209	169	219	228	188
189	190	215	208	177	218	235	220	229
197	247	207	176	217	202	227	187	221
230	206	175	216	201	226	195	236	196
205	174	240	224	225	194	170	204	245

Udregnet af Handelskommis **P. Sørensen**, Tørrild.

Subskriptions-Indbydelse

paa

Kongeriget Danmark,

en historisk topografisk Beskrivelse

af

L. Both.

Anden omarbejdede og forøgede Udgave.

Da den første Udgave af dette Værk udkom i Aarene 1871—72, blev den modtaget **yderst gunstig af hele Pressen** og vandt en efter vore Forhold **ufædvanlig stor Udbredelse**; heri turde ligge den **bedste Anbefaling** for denne Bog. Hr. Gehejmeraad Trap's Beskrivelse af Danmark er saa kostbar, at den kun kan anskaffes af de mere bemidlede. Men **Kjendskab til Fædrelandet**, dets Byer, Egne, naturlige Beskaffenhed, Inddeling o. s. v. **maa man ønske udbredt i en saa vid Kreds som muligt**, og dette kan kun ske ved Værker, der ere saa billige, at de kunne anskaffes af den store Middelstand, i Kjøbstaden og paa Landet. Hr. Boths Værk synes virkelig at have udfyldt det Savn, man følte af en topografisk Beskrivelse af Danmark, som ved Siden af at være en **fuldstændig og nøjagtig Haandbog** tillige ved sin **Billighed** kunde gjøre det muligt for enhver at anskaffe den.

Forfatteren, Hr. Topograf **L. Both**, der er den danske Læseverden bekjendt fra forskjellige større og mindre topografiske, historiske og kartografiske Arbejder, har ved sine mangeaarige Rejser paa kryds og tværs i alle Danmarks Egne kunnet indsamle et rigt Materiale af topografiske og historiske Oplysninger, og dem ere det, der foreligge bearbejdede i dette Værk.

Den første Udgave af Boths Beskrivelse af Kongeriget Danmark har allerede **i flere Aar været udsolgt**, og undertegnede Forlægger har derfor paataget sig at foranstalte

en ny Udgave, der i mange Henseender vil blive forbedret og forøget, og hvoraf første Hæfte nu er fremlagt i alle Boglader.

Værket giver topografiske og statistiske Oplysninger om alle Danmarks **Amter** og **Herreder**, dets **Slotte**, **Kjøbstæder**, **Herregaarde** og **Landsbyer**; enhver Gaard af nogen Betydning og i Særdeleshed alle de, der have et Tilliggende af 20 Tdr. Hartkorn eller derover, vil blive særlig anførte. Dertil kommer saa **stedlige Beskrivelser**, hvad Beliggenhed og Jordbund angaar, som kunne give rigtige og udtømmende Forestillinger om de forskjellige Egnes Karakter, og endelig gives der fyldige **historiske Oplysninger** overalt, hvor der knytter sig noget mærkeligt og vidværdigt til Stederne.

Til **denne 2den Udgave** har Forfatteren i de Aar, der ere forløbne, siden dette Værk udkom for første Gang, indsamlet et meget omfattende Materiale, og Bogen fremtræder derfor nu i en **stærkt bearbejdet forøget Skikkelse.** De mange Ændringer, der ere indtrufne i Mellemtiden, ere medtagne; de statistiske Oplysninger ere bragte i Overensstemmelse med de nyeste officielle Angivelser, saaledes at endog de vigtige Resultater af den **sidste Folketælling** ville blive medoptagne. De historiske Oplysninger ere blevne stærkt forøgede og nøje prøvede i det; den netop i de senere Aar saa rige topografiske Literatur er bleven fuldstændig benyttet. Endelig er denne anden Udgave bleven meget udvidet ved Optagelse af nøjere Oplysninger om Rigets Administrativinddeling, Post- og Telegrafkontorer, Lægeboliger m. m.

Værket vil udkomme i højst 30 **Hæfter**, hvert paa 3 Ark, til den billige Pris af 40 **Øre for Hæftet.** Hæfterne ville udgaa med et Mellemrum af tre til fire Uger, saaledes at hele Bogen kan ventes fuldendt inden Udgangen af dette Aar.

Subskription modtages i alle Boglader i Danmark, Norge og Sverige, samt hos **Forlæggeren**, Kjøbmagergade 44, Stuen over Gaarden.

Subskribentsamlere faa mod Kontant det 7de Expl. frit.

Jacob Erslev.

Et velanvendt Frimærke.

Skolelærer R* i —løse havde en stor Familie, men des værre kun smaa Indtægter, hvad der jo i Reglen er vore Skolelæreres Lod. Disse smaa Indkomster vilde dog imidlertid have været tilstrækkelige til R*'s og hans Familie's beskedne Fordringer til Livet, men des værre trykkedes han af Gjæld fra et tidligere, endnu mindre Embede, og denne Gjæld pinte ham tidlig og silde og gjorde ham næsten uskikket til Røgtelsen af sin Livsgjerning, og Sogneraadets Medlemmer begyndte alt at tale om at faa ham forflyttet. Da kom han tilfældigvis til at læse i et Blad, at forskjellige Næringsdrivende og bl. a. ogsaa Skolelærere kunde opnaa en god Biindtægt ved at forhandle Lodsedler fra Carl F. Hammers bekjendte store Hovedkollektion paa Kjøbenhavns Nørrebro, og skjønt han kun daarlig nok havde Raad til at afse de 8 Øre til et Postmærke, forespurgte han dog, om han kunde faa en saadan Forhandling af Lodsedler. Disse 8 Øre vare imidlertid vel anvendte, thi efter at hans Forhold og Respektabilitet var blevet undersøgt, da den omhandlede Hovedkollektion, paa Grund af sin Anseelse, baade er nødsaget og forpligtet til at vrage sine Agenter, fik han overdraget et Agentur og erhvervede sig da, ganske vist ved Flid og Energi, en saa stor Indtægt i Løbet af et Aars Tid, at han ikke alene har kunnet betale det meste af sin Gjæld, men endog har Mulighed for at kunne blive en velhavende Mand, i Forhold til sin Stands sædvanlige Vilkaar. Naar nogen af hans Kolleger nu beklager sig til ham over deres smaa Kaar, peger han med et veltilfreds Smil hen paa et Skilt, hvorpaa der staar: Til at forhandle Lodsedler for alle Industrilotterierne antages Kollektører i **Carl F. Hammers Hovedkollektion**, Nørrebrogade 29, Kjøbenhavn.

En medicinsk Husbog.

Da vel ingen bliver skaanet for **Sygdomme** og **Upasseligheder**, saa turde en **medicinsk Lægebog**, som i Sygdomstilfælde meddeler **praktisk prøvede Raad**, være af stor Værdi ikke alene for syge, men ogsaa for sunde.

Som et saadant Værk fortjener den i Danmark allerede ualmindelig populære og i de videste Kredse udbredte Bog: **„Dr. Airy's Naturlægemethode"** at anbefales. Denne paa en let forstaaelig Maade skrevne Haandbog, som ikke burde mangle i noget Hus, i Særdeleshed naar Læge og Apothek ikke ere i Nærheden, sætter ukyndige i Stand til, **med godt Resultat, at staa sig selv og andre bi i Sygdomstilfælde.** Samme indeholder nemlig en Fortegnelse over de hyppigst forekommende Sygdomme, Forklaringer, oplyste ved **Illustrationer** af **Oprindelsen** og **Helbredelsen**, ligesom og mangfoldige **Vink for syge og sunde.** At **Dr. Airy's Naturlægemethode** i Virkeligheden har bestaaet sin Prøve, fremgaar af det mange Trykark stærke Anhang, som indeholder et stort Antal af de interessanteste, med Navn og Bopæl forsynede Sygeberetninger, hvilke **uigjendrivelig bevise**, at den foreskrevne Behandling er **grundig og følgerig.** Ligeledes ses det deraf, at selv saadanne syge ere blevne helbredede, som allerede havde opgivet alt Haab derom, og kan derfor enhver lidende med **fuld Tiltro** benytte den omtalte Lægemethode — Kjendsgjerningen alene, at **„Dr. Airy's Naturlægemethode"** foreligger i det danske Sprog i **fjerde Udgave** og i det tyske Sprog i **135 Oplag** er et Bevis for Bogens Værd og en Garanti for, at ingen syg vil se sig skuffet i sine Forventninger. Ingen lidende, om end hans Tilstand vækker nok saa megen **Bekymring**, burde undlade at anskaffe sig denne Bog, førend det er for sent.

Ovennævnte Værk er at faa til en Pris af 1 Krone 20 Øre gjennem alle Boglader, men bliver ogsaa efter Ønske og mod Indsendelse af Beløbet eller mod Efterkrav tilsendt direkte af **Waldemar Jacobsen i Kjøbenhavn**, Nørre Boulevard Nr. 23.

Til enhver, som først vil overbevise sig om Rigtigheden af ovenstaaende, sender Richters Forlags-Anstalt i Leipzig et udførligt Udtog af Bogen gratis og franco, og forlange man samme ved Hjælp af et 10 Øres Postkort.

Stor Fare for syge! Den store Udbredelse, som det **fortræffelige Husmiddel „Pain-Expeller"** har fundet, har bragt samvittighedsløse Spekulanter paa den Ide at efterligne og **forfalske** dette Middel.

Da forfalskede Lægemidler **stedse** ere **skadelige**, saa behage enhver syg, som vil **bevare sig mod Skade**, ved Indkjøb af Pain-Expeller nøje at se efter, at vort Fabrikmærke **tydelig er synligt** paa Indpakningen. Pain-Expeller **uden** „Anker" og uden **vort** Firma er **stedse uægte** og bør til egen Sikkerhed uden videre vises tilbage. Hvem som ønsker at vide noget nærmere over **Virksomheden** af den alene **ægte „Pain-Expeller med Anker"** mod **Gigt, Rheumatisme** etc. etc. tilskrive os et Postkort, og vi meddele da strax udførlig Oplysning.

F. Ad. Richter & Cie., k. k. Hofleverandeurer,
Rudolstadt & Nürnberg
(Deutschland).

Hansons patent.

Kautschuk-Stempler

ere anerkjendte som de bedste af 25,000 Forretningsmænd.

JOHN R. HANSON

KAUTSCHUKSTEMPLER

18. Østergade 18.

KJØBENHAVN K.

De give rene Aftryk ere billige og **garanteres holdbare.**

De benyttes til Mærkning af Brevpapir, Konvolutter, Visitkort, Indpakningspapir, Linned, Tøj, Læder- og Trævarer.

Monogrammer med 2 sammenslyngede Bogstaver og Stempler til Linned med uudsletteligt Blæk 2 Kr. 50 Øre.

Sammensættelige Mærkeplader
anbefales Grosserere, Fabrikanter og Kjøbmænd.

Frølunds

A B C

som begynder med latinsk Skrift.

Pris: 40 Øre indb.

Til Forhandling: 25 pCt. Rabat og 7/6.

I Materie for 25 Expl. 4 Kroner; 50 Expl. 7 Kr. 50 Øre; 100 Expl. 14 Kr.

Tillige faas den **ældre Udgave**, som begynder med **gotisk Skrift.**

Jacob Erslev.

Kjøbmagergade 44. K.

BILLARD-FABRIK.

M. FREDERIKSEN

I. C. VIESES Efterflg.

19. Farvergade 19.

Billarder i alle Størrelser med Træ- og Stenplade saavel som Gummi og Franske Bander haves stedse paa Lager og leveres til Nutiden's billige Priser.

Kjøbenhavn. K.

Den eneste ægte

Køsters Mavebitter

tilberedes siden 1869 **kun** paa **Svaneapotheket** i Randers og **ikke** af Hr. **J. Chr. Sabroe.** Den er aftappet paa Champagneflasker med grøn Etikette og rød Lak, har **ikke** et lille **v.** foran Navnet og er **ikke** prydet med **hvid** Hals og **Reklamemedailler.**

Hoved-Depot hos Johs. Prætorius,

Holbergsgade 15, Kjøbenhavn K.

Danske

Flag & Vimpler

til Haver sælges;

Flag og Vimpler

udlejes til Fester;

Faner og Emblemer

til Foreninger udføres hos

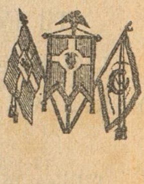

M. W. Mørch & Søn,

Heibergsgade 8, Kjøbenhavn K.

Forklaring af Brugen af omstaaende Kuponer.

Ved Kjøb af den nederst paa hver Kupon anførte Bog kan Kuponen bruges som Betalingsmiddel for en Del af Bogens Pris. Saaledes staar f. Ex. nederst paa Kupon 7 anført: Zola. Familien Rougon. Kuponen har en Værdi af 75 Øre, og Bogen, hvis Pris er 4 Kroner 25 Øre, kan altsaa kjøbes mod kontant 3 Kr. 50 Øre og Aflevering af Kupon Nr. 7.

Bøgerne ere følgende:

Kupon 1. J. V. Scheffel. Ekkehard, en Fortælling fra det 10de Hundredaar. 4 Kr. 25 Øre.

Kupon 2. Henry Gréville. Katias Giftermaal. 2 Kr. 50 Øre.

Kupon 3. Spielhagen. Hvad Svalen sang, Fortælling. 3 Kr.

Kupon 4. Turgenjew. Fire Fortællinger og Skitser. 2 Kr.

Kupon 5. Heimburg. Kludemøllerens Lise. 2 Kr. 50 Øre.

Kupon 6. Jules Verne. Kinfo eller en Kinesers Gjenvordigheder i Kina. 2 Kr. 25 Øre.

Kupon 7. Emile Zola. Familien Rougon. 4 Kr. 25 Øre.

Kupon 8. Payn. Hverken Engle eller Djævle. 2 Kr. 50 Øre.

Kupon 9. Turgenjew. En adelig Rede. 2 Kr.

Kupon 10. Belot & Dauton. Den frygtelige Hemmelighed. 2 Kr. 25 Øre.

Kupon 11. Farrer. Lidt efter lidt, en Fortælling fra Roslyn Skole. 2 Kr. 25 Øre.

Kupon 12. Spielhagen. Ultimo, Fortælling. 1 Kr. 50 Øre.

Kuponerne gjælde til 1ste Marts 1881.

Bøgerne kunne kjøbes i enhver Boglade eller under alle Omstændigheder hos undertegnede Udgiver af Flinchs Almanak.

Dhrr. Boghandlere ville behage at indsende Ordrerne med Kuponerne til undertegnede.

Jacob Erslev,

Kjøbmagergade 44, St. o. G.

Kupon 1. 75 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(J. V. Scheffel: Ekkehard).
4 Kr. 25 Øre.

Kupon 2. 50 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Gréville: Katias Giftermaal).
2 Kr. 50 Øre.

Kupon 3. 75 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Spielhagen: Hvad Svalen sang).
3 Kr.

Kupon 4. 50 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Turgenjew: Fire Fortællinger).
2 Kr.

Kupon 5. 50 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Heimburg: Kludemøllerens Lise).
2 Kr. 50 Øre.

Kupon 6. 40 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Jules Verne: Kinfo).
2 Kr. 25 Øre.

Kupon 7. 75 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Emile Zola: Familien Rougon).
4 Kr. 25 Øre.

Kupon 8. 50 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Payn: Hverken Engle eller Djævle).
2 Kr. 50 Øre.

Kupon 9. 50 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Turgenjew: En adelig Rede).
2 Kr.

Kupon 10. 50 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Belot: Den frygtelige Hemmelighed).
2 Kr. 50 Øre.

Kupon 11. 40 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Farrer: Lidt efter lidt).
2 Kr. 25 Øre.

Kupon 12. 40 Øre ord.
gyldig til 1. Marts 1881.
Se omstaaende!
(Spielhagen: Ultimo).
1 Kr. 50 Øre.

Meyer & Henckel

Kemiske Fabriker og Materialhandel i Kjøbenhavn

Kjøbmagergade 52,

anbefale vore **Præparater til Mejeribrug** som de bedste, der hidtil ere udbudte, og fremhæve:

Smørfarve,

som af Landets første Mejeriavtoriteter anbefales som den klareste, kraftigste og den mest korrekt farvende af alle her i Landet tilberedte Smørfarver.

Ostefarven

er den eneste, der forbinder den største Farveevne med den smukkeste Farvetone, og den er bekjendt for sin absolute Holdbarhed.

Normal-Osteløbe

er opfunden af **Meyer & Henckel** og udmærker sig fremfor vore Konkurrenters lignende Præparater ved sin større Løbnings-Evne og sin Prisbillighed.

Vore Præparater til Mejeribrug ere kjendte over hele den civiliserede Verden, og exporteres i betydelige Kvanta til alle Lande, ligesom de ogsaa paa Verdens-Udstillingerne ere blevne hædrede med fortrinlige Vidnesbyrd.

Præparater til Mejeribrug.

Smørfarve, Ostefarve og Normal-Osteløbe

fra

Meyer & Henckel's kemiske Fabriker

karakteriseres som de fortrinligste ved Uddrag af Katalogerne for den 2den sjællandske Fællesudstilling, afholdt i Holbæk den 6te og 7de Februar 1880.

De ved hvert Mærke Smør anførte Kvanta af anvendt Smørfarve, udviser et Middelforbrug af 17,10 Kvint til 100 Pd. Smør.

En Sammenlægning af de Tal, der staa anført, hvor **Meyer & Henckel's** Farve er benyttet, udviser nøjagtig et Middeltal som det anførte, hvoraf fremgaar, at **Meyer & Henckel's** Smørfarve er en virkelig Normal-Farve.

Med Hensyn til Fordelingen af Præmier, da indeholdt Udstillingen i alt 296 præmieæskende Mærker Smør og Ost, hvoraf 63 Mærker tildeltes Præmie, hvilket udgjør 21,28 pCt. af det samlede Antal.

De med **Meyer & Henckel's** Præparater tilberedte, udstillede Mærker tildeltes 32,14 pCt. Præmier, altsaa havde DHrr. Udstillere, der benyttede **Meyer & Henckel's** Præparater, 50 pCt. større Chance for at opnaa Præmie, end de, der benyttede vore Konkurrenters Præparater.

Det fremgaar af ovenstaaende, at vore Præparater ere de fortrinligste, og navnlig benyttes af de mest mejerikyndige.

Meyer & Henckel.

1881.

Overalt i Landets Byer faas

Flinchs Almanak

40de Aargang.

Pris: 50 Øre — eller 75 Øre — eller 1 Krone.

Indholdet af denne Almanak, der gjennem en lang Aarrække har hærdet sig en overordentlig stor Udbredelse, er meget afvexlende; men den største Del optages af større og mindre Fortællinger.

Alt er udstyret med Billeder.

Tillige findes et Blad med 12 saakaldte **Kuponer**, hvorved man sættes i Stand til for en billigere Pris end ellers at skaffe sig en Del gode Bøger.

50 Øre.

50 Øre.

Jacob Erslev.